BIBLIOTHECA HISTORICA
SVEO-GOTHICA;

Eller

FÖRTEKNING

Uppå

Så väl trykte, som handskrifne Böcker, Tractater och Skrifter, hvilka handla om

Svenska Historien,

Eller därutinnan kunna gifva ljus;

Med

Critiska och *Historiska*

ANMÄRKNINGAR:

Af

CARL GUST. WARMHOLTZ,
Hof-Råd.

ÅTTONDE DELEN,

Som innehåller de Böcker och Skrifter, hvilka angå *Rikets Historia* under Drotning CHRISTINA.

UPSALA,

Tryckt hos JOHAN FREDR. EDMAN, Kongl. Acad. Boktryckare. 1801.

BIBLIOTHECA
HISTORICA
SVEO-GOTHICA.

Tredje Boken.

Sveriges Politiska Historia.

Cap. III.

Sect. VIII.

Konungarnes Historia af *Wasiska* Huset, ifrån *Gustaf Ericsson*, til Drotning *Christina*.

§. 7.

Dr. CHRISTINA.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3895. *Rationes* dass Königl. Maj. zu Schweden noch lebe; und was sich sonsten ferner zu Leippe in Böhmen, für Wunderwercke zugetragen &c. *in quarto* 1633. ½ a.

3896. Gewisse und sehr nachdenckliche Vision oder Gesicht, welche sich zu unterschiedenen mahlen zugetragen, darinnen hell und klar zu sehen, was von

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina.

a. 1632. an geschehen und nechstkünftig bey vielen hohen Potentaten — 1633. 1634. und 1635 sich in Kriegs- und andern Sachen begeben werde &c. *in quarto* 1633. 2 a.

3897. *Joh.* SCHMIDT Danckpredigt gehalten in des H. Reichs Stadt Colmar, als selbige dem —. Feldm. Gust. Horn übergeben worden.

Är trykt tillika med denna berömda Theologens Klagopredikan öfver K. Gust. Ad. i Strasburg, hos Glaser, 1633 *in 4:o.* Se här ofvanföre n. 3835.

Om Tacksäjelse-Predikan hållen i Colmar, läs Chemnitz, T. I. p. 447.

3898. *Relatio Historica*, eller en kort Tydsch Krijgs-Crónika, och sanferdigh Historisch Beschriffvelse om the förnemeligeste och tänckwärdigeste Slachtningar, Schårmützler och Drabningar, månge starcke Fåstningars, mächtige Ståders, Slåtz och Passers intagande och stormande, som then Stormächt. — Gustaff Adolph, then II och store — ifrå åhr 1630 intil sit dödelighe frånfälle uti Tydschland, een dehl sigh bemächtigat, och en stor dehl uthur Fiendens händer och wåld — befrijat, såsom och hvadh sigh widare efter H. K. M:s sorghlighe Frånfälle tildraget haffver. Korteligen författat och samman-

mandragen, och nu uppå wårt Swenſka Tungemål affat &c. *in quarto.* Stockh. Reuſner 1633. 5 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Christina.

Går til Febr. månad 1633. och hade redan warit paar gånger trykt, på Tyſka, under ſamma Titul, och i ſamma Format.

Omtrykt år den, på Svenſka, doch utan Boktryckarens Dedication och M. Waltheri Latinſka Verſer, uti S. Lœnboms *Hiſtor. Arthivum*, VI St. p. 70 -- 115.

Denſamma med Titul: Hiſtoriſk Relation om then fordom Stormåcht. Konungens Guſtavi Adolphi, den andres och ſtores, Krijgz-Expedition uti Tyſkland, ifrån anträdet på Tyſka Botnen, in Aprili 1630. til thes alt för haſtige och högſt beklagel. dödsfall, ſom ſkedde d. 6 Novemb. 1632. *in quarto.* Stockh. Wankifs Ånkia, 1699. 4 ½ a.

Uti denna Uplaga år åtſkilligt åndrat, uteſlutit och annat tillagt, ſamt ſkrifſåttet förbåtrat: deremot har man lämnat borta Reuſners Dedication til Frih. Er. Bielke, ſamt D. Mich. Waltheri Latinſka Verſer öfver Guſt. Adolph, ſom finnas i den åldre Edition. Den nyare Uplagan hade Lœnbom bordt följa.

3899. Copia etliche intercipirte Schreiben ſo der Kayſerl. Obr. Oſſa geſchrieben, und darin den Zuſtand entdecket, was ſich mit der Kayſerl. Armee, ſo jetzt in Schwaben, newlicher Zeit begeben und zuge-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina. tragen hat, auch schleunig umb Hülff thut anhalten, daneben auch für seine person, weil er alt und schwach, seines Diënstes gern wolt entfreiet seyn. Und dieses vom Feldmarsch. Gustaf Horn anhero gesandt worden. 1633. *in quarto.* 1 a.

Brefven åro skrefne i Febr. månad 1633.

3900. *Bona Nova;* So von der Fürstl. Lüneburgischen, gegen der Cronsfeldischen Armee am Weser-Strom erhaltenen herrlichen Victoria, glaubvürdig geschrieben wird. *in quarto.* 1633. ½ a.

3901. Discurs eines vornehmen Schwed. Bedienten, von dem jetzigen Zustand im Reich; wem das Directorium gebühren, und wie der Krieg continuiret werden mögte. *in quarto.* Bremen, v. Tholen, 1633. 3 a.

3902. Denckmahl an die ingesambte Evangel. Stände, auf der K. M. zu Schweden allerglorwürdigsten tödtlichen hintrit; zu fernern nachdencken — an die hand gegeben, nebenst D. *Sim. Wilden* wieder solchen Memorial, auch beygefügten Card. *Clöselschen* Missiven, durch *Hoffman* SIEGFRIEDEN. *in quarto.* 1633. 5 a.

3903. *Jo. Val.* ANDREÆ Opuscula aliquot de Restitutione Reipublicæ Christia-

ſtianæ in Germania, occaſione temporum iſtorum huc collecta & exſcripta typis Wolfg. Endteri, *in 12:o* 1633. pp. 150. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Nachr. von der Thomas. Bibl. T. II. p. 203. Clement, *Bibl. cur. hiſt. & crit.* T. I. p. 310.

Samlingen beſtår af följande Stycken: "1. "Apap proditus; 2. Pietatis Germaniæ ad Guſt. Ad. "S. R. alloquium; 3. Guſt. Ad. S. R. magni "victoris, in cœlo Triumphatoris, ad Pietatem "Germanam ſuprema verba. 4. Xenaræ matris "cum Pſilolea filia, in ſubito caſu, ob diſper-"ſum famulitium, colloquium."

Författaren, en namnkunnig Würtenbergiſk Theologus, leſde til 1654.

3904. Riks-Canc. H:r Axel Oxenſtiernas Bref til Kongl. Regeringen rörande Förſlager til unga Drotningens Förmäling: dat. Cöln an der Spree, d. 4 Febr. 1633.

Uti *Upſala Tidn.* 1775, n. 40.

Arkenholtz, *Memoires* T. I. p. 160. citerar ännu tvenne R. Canc. Bref i ſamma ämne, af d. 1 och 2 Mart. 1633, ſom i afſkrift ſkola finnas uti Palmſköld. Saml. Extract af det, ſenare äger jag.

3905. Underråttelſe om några ärender, ſom varit för händer näſt efter K. Guſtaf Adolphs död, år 1633.

S. Lœnboms *Uplyſn. i Sv. Hiſt.* III. D. p. 79--93.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Består 1. af et Memorial uppå de ärender, som Riks-Råden, Gabriel Gustafsson Oxenstierna och Matth. Soop, hade at beställa, när de til Änke-Drotningen skulle ankomma; de angå förnämligast det Kongliga Likets öfverförande til Sverige. Följa: 2. Några puncter ang. Riks-styrelsen, på hvilka begäres Riks-Cancellerens Betänkande; 3. En *Promem.* ang. Konungens Lik-kista &c.

3906. Unumbgängliche Verantwortung mein, *Erich* Anderssons (Trana) Kön. Schwed. General- Krigs-Commissarii im Nieder-Sächsischen Creys, auf eine von dem Ligistischen Obristen und Commendanten in Wolffenbüttel, Hrn. von Geleen, wieder mich ausgefertigte Schmeh-karten. Wegen derer in der ersten Edition befundenen vielfältigen Erraten emendirt, und jetzo anderweit gedruckt zu Meyntz bey Herm. Meres. *in quarto.* 1633. 4 a.

3907. Schreiben des Königs in Denmarck an den Schwed. Reichs-Cantzler wegen herstellung des Friedens im Teutschen Reich, und des Reichs-Cantzlers darauf ertheilte Antwort. *in quarto.* 16[illegible].

Och hos Londorp, T. IV. p. 334.

Brefvet är af d. 27 Mart. och Swaret af d. 17 Maji 1633.

3908. Goldwage auf den nöthigen Ausschlag der unlängst entstandenen Frage:

ge: ob dem Kâyſer der beſchlosſene-Krieg anzukündigen ſey? ſampt einer Specification der anweſenden Stânde und Stâdte zu Heylbrun, und was dabey vergangen: præſentirt und redlichen Patrioten unvergreifflich an die Hand gegeben zu Heilbrun, durch *Ehrenhold* WAGNERN, im mon. Mart. 1633. *in quarto.* 2 a.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

3910. The Swediſh Intelligencer. *The firſt Part.* Wherein, out of the trueſt and choyceſt informations, are the famous actions of that warlike Prince hiſtorically led along: from his Majeſties firſt entring into the Empire, untill his great victory over the Generall Tilly, at the battell of Leipſich. The times and places of every action being ſo ſufficiently obſerved and deſcribed, that the reader may finde both Truth and reaſon in it. Now the fourth time reviſed, corrected and augmented. London, printed for N. Butter and N. Bourne. 1634. pp. 124.

År fjerde Uplagan af förſta Delen; de följande åra ej ſå många gånger blifvit omtrykte.

The Swediſh Intelligencer. *The ſecond part,* — from the victory of Leipſich, unto the Conqueſt of Bavaria. ibid. 1632, *in 4:o*, pp. 240.

The Swediſh Intelligencer. *The third part,* — from the Norimberg Leaguer, into the day

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

of his death, at the victory of Lutzen. With the election of the young Queene of Sweden, and the Diet of Heilbrun. — ibid. 1633, *in quarto*, pp. 227.

The Swedish Intelligencer. *The fourth part.* Relating the chiefest of those military actions of the Swedish Generalls, wherein the king himselfe was not personally with the Armie. as in the Palatinate, Triers, Alsatia, Suevia, Westphalia, the lower Saxony and Silesia. Wherein you have those Proceedings, omitted in the second part; which are continued untill the time of the kings death. ibid. 1633, *in quarto*, pp. 174.

Hvarje Del har sit eget Register, och de tre första hvarthera et särskildt Företal. Bakom III Del. stå åtskillige Poësier til Konungens beröm, tilsammans 3 ark; hvarpå följer såsom Supplement: "The Swedish Discipline, religious, civile and military. *The first part*, in the formes of Prayer, daily used by those of the Swedish Nation in the Armie. Together with two severall Prayers, uttered upon severall occasions by that pious king, which God immediately heard and granted him. *The second part*, in the excellent orders observed in the Armie; whereof we here present you the Articles, by which the Souldiery is governed. *The third part*, in the Kings Commission for levying of a Regiment: his order for drawing up of a private Company, of a Squadron, and of a Brigade: with his manner of enquartering a private Regiment, and of an Army Royall: unto which

which is added the best manner of building and fortifying of a Towne of warre. All, in five severall figures also set forth; and now this second time more fully and particularly described." London 1632, *in 4:o*, pp. 90. 43. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Så långt äger jag detta Arbete; men at ännu flera Fortsätningar följt, intygar W. Harte, *Leben Gust. Ad.* T. I. p. 447 i anmärkn. hvarest han om hela Verket sålunda sig utlåter: "Die 4 ersten Theile dieses Werks, — gehen "biss auf Gustafs Tod. Diesen ist gemeiniglich "*The Swedish Discipline* — vorgesetzt. Obgleich "dieses Buch in einem elenden und äuserst un-"zierlichen Stil geschrieben ist, — so ist es "doch ein Schatz der unserer Nation ganz ei-"gen ist. Denn ein groser Theil der Nachrich-"ten biss an des Königes Tod wurde dem ver-"fasser desselben (der meines Erachtens ein Geist-"licher war; man sehe die vorrede zum II Theil) "von dem Hepburn, Lord Rea, Masham, Astley "und andern Englischen und Schottischen Offi-"cirs mitgetheilet, die in Deutschland comman-"dirten. Allein nach der unglücklichen Schlacht "bey Lützen wird das werk schlechter. Denn "der erste Verfasser liess umb diese zeit sein Un-"ternehmen liegen; und die Fortsetzung dessel-"ben, in verschiedenen Händen, ist hauptsächlich "ein Auszug aus dem *Mercur. Gallo-Belgicus*, "dem *Mercure François* u. s. f. Weil die ver-"schiedenen Theile zu gewissen bestimmten zeiten "herauskamen, so findet man das gantze Werck "selten völlig beysammen."

3911.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3911. Des Polnischen Ambassadeurs (Sawadsky) Proposition an die Herrn Gen. Staten, wegen der, von den Schweden, in Preussen aufgerichteten zölle dat. d. 19 Maji 1633, nebst das Schwed. Ambassadeurs (Camerarii) hierauf, d. 24 Maji e. a. ertheilte Antwort.

Londorp, T. IV. p. 349.

3912. Bericht was zwischen den Kays. Chur S. Brandenburg. und Schwedischen Arméen d. 6 Jun. 1633 wegen des 14. täglichen Stillstandes vorgelauffen *in 4:o.* 1 a.

Innehåller tvenne Relationer om de af Wallenstein föreslagne Freds-wilkor.

3913. Eine bey der Schwed. Belagerung der Stadt Osnabrück a. 1632 geschlagene Klippe.

J. D. Köhler, *Hist. Münzbelust.* 1738, p. 313 — 320.

3914. Copia Königl. Dänischen Schreibens an — Axel Oxenstiern, und dessen Resolution, m. Mart. & Maj. 1633. nebst Bericht vom Treffen bey Oldendorf, d. 28 Jun. e. a. *in quarto.*

Bibl. Brunswico-Luneburg. Wolfenb. 1744. 8:o p. 249.

3915. Gründlicher und eigentlicher Be-

Bericht wegen desſen zwiſchen der Schwediſchen und Hesſiſchen Armeen, und dann den beyden Graffen von Merode und Gronsfeld — bey Ollendorf, unter Hameln, vorgegangenen Treffen &c. *in quarto.* (1633.) ½ a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3916. Continuation der beſchehenen Schlacht bey Hameln, d. 29 Jun. 1633. *in quarto.* ½ a.

3917. Ausführlicher Bericht von dem harten Treffen bey der Stadt Hameln, vom 30 Jun. 1633. *in quarto.* ½ a.

3918. Relation af Fältlägret vid Hameln, huru the Svenſke hafva nederlagt Gr. von Gronsfelds och Merodes Armée, d. 30 Jun. 1633. *in quarto.* 1 a.

3919. Monro, His Expedition with the worthy Scots Regiment (called Mac-Keyes Regiment) levied in Aug. 1626 by Donald Mac-Key, Lord Rhees, Colonell for his Majeſties ſervice of Denmark, and reduced, after the Battaile of Nerling, to one Company in Sept. 1634, at Wormes in the Paltz. Discharged in ſeverall Duties and Obſervations of ſervice, firſt under the — king of Denmark, during his warres againſt the Emperour; afterward under the — king of Sweden, during his Maj:s life

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

life time; and ſince, under the Directour Generall, the Rex-Chancellor Oxenſterne and his Generalls Collected and gathered together at ſpare-houres, by, Colonell *Robert* MONRO, at firſt Lievetenant under the ſaid Regiment, to the noble and worthy Captaine Thom. Mac-Kenye of Kildon, brother to the noble Lord, the Lord Earle of Seafort; for the uſe of all worthie Cavaliers favouring the laudable profesſion of Armes. To which is annexed the abridgement of Exerciſe, and divers practicall obſervations for the younger Officer his conſideration; ending with the Souldiers meditations going on ſervice. *in fol.* London, Wil. Jones 1637.

Boken, dedicerad til unga Churf. af Pfaltz är delt i två delar, ſom hvarthera har ſit ſärſkildta Regiſter. Den förſta, på 89 ſidor, Företalet och någre Latinſke Poëſier af *Johan Narsſius* m. m. oberäknade, innehåller hvad ſom pasſerat i fält under den tid Regementet ſtod i Danſk Sold. Uti andra delen, på 224 ſidor, handlar Författaren om Fälttågen i Tyſkland, ſom Regimentet, hvilket 1629 kommit i Svenſk Tjenſt, biviſtat, alt ifrån Aug. månad 1630 intil Julii månad 1633.

Man får här icke ſöka någon ſammanhängande Hiſtoria, om hvad ſom under desſe tre år i Krig förelupit: Autor beſkrifver allenaſt de Expeditioner, Marcher och Actioner, vid hvil-

hvilka han med Regimentet varit nårvarande, bifogande sina anmårkningar, som större delen höra til Krigs-Vetenskapen. Dock får man hår igen en och annan mårkwårdig omståndighet, som andre Scribenter icke vidrört. Framför II Del. står en vidlyftig Förtekning på Skotska och Engelska Regements-Officerare, som år 1632 voro i Swensk tjenst, och hvilkas efterkommande, til en del, ånnu i Swerige subsistera, såsom Fleetwood, Hamilton, Ramsay, Forbus, Douglas, Stewart, Sinclaire, Dowgal, Kininmond, Cunningham &c. B. III. C. 3. Sveriges Almånna Historia. Christina.

Harte, som nogsamt vetat nytja detta arbete, anmårker, *Leben G. A.* T. I. p. 458. at hvad styl och råtskrifning af Ståders och Personers namn vidkommer, Monro ingen ting mindre varit ån Måstare; *aber bey dem allen*, lågger han til, *ist er —sehr wahrhaftig und glaubwürdig in allen Berichten, und erzählet nicht leicht eine Begebenheit, wovon er kein Augenzeuge gewesen.* I Sverige år Monro's Bok ganska sållsynt.

3920. Beschreibung wie es mit dem in Schlesien getroffenen Anstande beschaffen, und was darauf erfolget. *in quarto.* (1633) ½ a.

3921. Kurtze, jedoch eygentliche, warhaftige Beschreibung der dritten blocquirbelåger- und einnehmung der Churf. Stadt Leipzig, im mon. Aug. 1633. *in 4:o*, 2 a.

3922. J. K. Maj. von Schweden und

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

und dero Confœderirten, Evangel. Churfürsten und Stände der vier associrten Creyßen Mandat wegen aufrichtung der Magazine: dat. Frft. a. M. d. 24 Aug. 1633.

Londorp, T. IV. p. 337.

3923. Hertz. Bernhards von Sachsen Weimar Patent, zur sicherheit der Reisenden und abstellung aller gewalrthätigkeiten, ausgelassen. Donawerth, d. 9 Sept. 1633.

Idem, *ibid.* p. 339.

3924. Copia zweyer nachdencklicher Schreiben, eines aus Brüssel, das ander aus Wien; aus welcher jenem, welchergestalt die Spanischen Ministri J. K. M. in Frankreich bey den Evangel. Ständen des H. R. Reichs in einen argwohn und bösen Verdacht zu bringen gemeint; diesem aber, der Käyserischen und Ligistischen Arméen intentiones und consilie kürtzlick zü ersehen seynd. Sampt beygefügten Zustand deren zwischen der Cron Schweden und Westerwäldischen Ständen mit Chur-Cöln zu Siegen angestalten Tractaten. 1633. *in quarto.* 1 a.

Brefven äro daterade, det första d. 31 Aug. det andra och tredje d. 13 och 15 Sept. 1633.

3925. Accords-Articuln so zwischen dem — Hertzogen Georg zu Braunschw. u.

u. Lüneb. wie auch den — Herrn Dodo von Inhausen und Kniphausen, als Dero Kön. Maj. und dero Cron Schweden respective Generalen und Feldmarschalken an einer, und dann den Herrn François du Mont S. Eloy, Obrist-Lieut. und Commendanten in der Petersburg an der andern Seiten, bey aufgab berührter Festung verrichtet worden. *in quarto.* ½ a.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

De åro underteknade i Osnabrück, den 25 Sept. 1633.

3926 Brysacher Noth-Klippe, von a. 1633. *item*, Thaler-Klippe auf den Käyserl. Entsats der Festung Brysach, a. 1633.

J. D. Köhler, *Hist. Münzbelust.* 1729. n. 37. n. 54.

3927. *Constantia ab Suecicis obsessa, a Cæsarianis & obsessis, Deo opitulante, defensa, liberata.* Das ist, aussführlicher Bericht wasgestalt die Stadt Costantz am Boden See gelegen, von dem Schwed. Feldmarsch. Gust. Horn &c. mit hilff Würtenbergischen succurs, vom 7 Sept. an des 1633 Jahrs, biss auf d. 5 Oct. *ejusdem anni*, feindlich belegert, aber mit Gottes sonderbarem Beystandt von der Käyserlichen Soldatesca und Invohnern manlich verfochten worden, und wie es in wehrender Belagerung von Tag zu Tag,

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

beederseits hergangen. *in quarto*, Costantz, bey Leonh. Stranb, 1633. 50 sidor.

Skal också vara utgifven på Latin. På Tyska är denna Berättelse, med någon tilökning, inryckt i "Jo. Fr. Speth Constantini M. Triarcus Triumphalis, typus ter insignis Acronianæ Metropolis, Constantiæ" &c. Const. 1733, *in quarto*, p. 81 — 176. Se G. E. Hallers *Crit. Verzeichn. aller Schriften welche die Schweitz betreffen*, V. Versuch, Bern, 1766, *in 8:o*, p. 342. Jämnför Bayle, *Dict. hist. & crit.* Art. CONSTANCE, T. II. p. 213.

3928. Le Mercure Suisse. *in Oct.* Geneve, P. Albert, 1634.

Består af 556 sidor, utom Föret. och Reg. Författaren är den berömde Theologen *Fredr.* SPANHEIM, Prof. först i Geneve, sedermera i Leyden, hvarest han afled 1649. Se *Bibl. Hist. Struvio-Buder.* p. 1310. Jämnför G. E. Hallers *Crit. Verzeichnis*, I. Vers. Bern, 1759, *in 8:o*, p. 30.

Sedan Gust. Ad. resolverat til krig emot Kejsaren, sökte han å alla sidor at förskaffa sig Vänner. Sweitzarne blefvo altså vid detta tilfälle också ihågkomne. Secreteraren *Sadeler* skickades til dem 1629, dels at förestålla dem de skadeliga följder man hade at förvänta af Österrikiska Husets omätteliga välde, dels at gifva dem vid handen, det Konungen beslutit komma de förtryckte Protestanter til hjelp och undsättning, samt återställa den förlorade Tyska

Fri-

Friheten. Emot slutet af år 1631 blef Riddaren *Chph. Ludv. Rasche* i samma ärende ditsänd; hafvandes dessutom i befallning at proponera samtelige Cantonerne, at med Hans Maj:t träda i närmare Förbund; men som Österrikiska Huset ibland Sweitzarne ägde et stort anhang, ty blef, efter många rådplägningar, beslutit, at i Tyska Kriget ingen del taga. Icke allenast hvad som vid desse underhandlingar förelupit, utan också hvad som vidare, och intil thess Staden Costnitz år 1633 belägrades, i desse Länder märkvärdigt sig tildragit, beskrifver Spanheim utförligen, meddelandes åtskillige vigtige Handlingar. Til en del äro desse Handlingar också tryckte i *Mercure François*, T. XIX. p. 518 seqq. och på flere ställen. På dem, som i Handskrift förvaras uti Archivet i Zürich, har jag sedt en Förtekning, som Bibliothecarien därstädes Hasse meddelat Prof. Björnståhl. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

En annan Samling, som åfvenvål tilegnas bem. Fredric Spanheim, kan också härvid nytjas. Tituln är: "Le Mercure d'E'tat, ou Recueil de divers Discours d'Etat." 1635, *in 8:o*. Se Haller l. c. p. 195. Densamme namngifver vidare. II *Verf.* p. 95 sq. n. 37 — 44, åtskilliga andra sinå Skrifter hörande til detta ämne. Om Riddaren Rasches Underhandling säger han p. 59: "Schon lange sieht die Schwedische Na-"tion die Schweitzerische als aus ihr entspros-"sen an - - - Der Ritter Rasche — vergass "nicht in seiner Lateinischen Anrede, die er vor "der algemeinen Tagsatzung that, die alten "Verbindnisse zwischen den Schweden und

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"Schweitzern, und besonders den gemeinschaft-"lichen Ursprung dieser zwey kriegerischen Völ-"cker anzubringen, alles in der Absicht die Schwei-"tzer zu einer Bündniss mit seinem König, ge-"gen das Hauss Österreich und dessen Anhänger "zu bewegen." Lägg härtil Handskriften, som citeras II *Verf.* p. 122, jemte Anmärkningen, V *Verf.* p. 394.

3929. Accord und Vergleichniss-Puncten, welchergestalt Ihro Fürstl. Gn. H:n Bernhardten, Hertzog zu Sachsen — die weit-berühmte alte Reichs-Stadt und Pass an der Thonau, Regenspurg, übergeben worden. 1633, *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

De åro underteknade d. 4 Nov. 1633. af Sw. Gen. Majoren Lars Kagge och Båyerske Commendanten, Joh. de Tenbreze.

3930. Des Reichs-Cantzlers Axel Oxenstierns Schreiben an I. F. Durchl. zu Neuburg, dero Beschwerden über das Schwedische Volck belangend: dat. Frankf. a. M. d. 14 Nov. 1633.

Londorp T. IV. p. 341.

3931. Discursus ob traditionem Philipsburgi.

Idem, *ibid.* p. 344.

3932. Litteræ Axel. Oxenstiernii ad Regem Galliæ, Philipsburgum, & alia, ra-

ratione Confœderationis, concernentia; ſcriptæ Frſi ad Mœn. d. 15 Dec. 1633. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Idem. *ibid.* p. 346. J. C. Lünig, *Liter. Procerum Europæ.* T. p. 212.

3933. Copia eigentlichen und gründlichen Berichts der Eroberung Saltzkoten, ſampt zugehöriger und nöthiger Beylagen. — aus Paderborn vom $\frac{13}{23}$ Novemb. (Decemb.) 1633. Gedr. im Januar. 1634. *in quarto.* 1 a.

3934. Tumulus Typhi Hiſpanici, in veſtibulo Wirtembergiæ, ſub exitum a. 1633 feliciter exſpirantis. *in quarto.* Colon. Suecorum 1634.

Bibl. Solgeriana, P. II. p. 432.

3935. Accords-Puncten mit der Veſtung Philipsburg — d. $\frac{3}{13}$ Januar. 1634. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

3936. Auſsführlicher und wahrhafter Bericht, welchergeſtalt der vornehme Paſs Weyden und andere Orth in der Ober-Pfaltz, vom Gen. Major Vitzthumb glüchlich erobert worden: aus einem vertraulichen Schreiben unterm dato $\frac{4}{14}$ Febr. 1634 extrahirt. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

3937. Gründlicher und eigentlicher Bericht, wie und auf was weiſe der Ge-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

neral Wallensteiner, beneben etlichen andern hohen Officieren erbärmlich sind umihr leben kommen. *in quarto.* 1634. 1 a.

3938. Sanfärdig och grundelig Berättelse, huruledes then Keyserlige Generalissimus Wallenstein, sampt med nije andre förnemlige Öffverster, uppå Fästningen Eger, aff nagre Keyserlige Officerer, uthi et panquet, år jämmerl. mördat worden. *in quarto.* 1634. 1 a.

3939. Copia, oder Extract Schreibens eines guten Freunds von Bayreuth— die schröckliche Mordthat des Commendanten in Eger, so er an den Hertz. von Friedland und andern Obristen, barbarischer weise verübet. *in quarto.* 1634. 1 a.

3940. Copia eines nachdencklichen Schreibens, de dato 1 Mart. 1634. so über deren an den Hertz. von Friedland und andern Cavallieren verübten Mordthat aussgangen. *in quarto.* 1634. ½ a.

3941. *Continuatio II. Fridlandiæ.* Schreiben aus Voigtland, des Wallensteiners Mord betreffend. *in 4:o.* 1 a.

3942. *Continuatio exitus* Generalisf. Wallensteins, så och hvad sedan sigh på åtskillige orter tildragit haffver. *in quarto.* 1634. 1 a.

3943.

3943. Ausfürlicher und gründlicher Bericht der vorgewesten Friedländschen und seiner adhærenten abschewlichen prodition, was es damit für eine eigentliche Beschaffenheit gehabt, und was für bosshaftige Anschläg albereit gemacht worden &c. zu Wien gegeben, und nach selbem Original für H. I. Kleinhausen — in Hamb. verlegt. *in quarto.* 1035. 10 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3944. Abgenöthigte, doch rechtmässige und wahrhafte Verantwortung und Ablehnung der Calumnien und Injurien, damit ich hernach benanter (*Hinr.* Matthess. Graf von THURN) in der ausgegangenen Deduction, welche eine Justification seyn soll der Execution die mit dem Fürsten von Wallenstein vorgegangen, ehrenrühriger weise bin angegriffen worden: menniglichen, sonderlich dem unpassionirten Warheit-liebenden Leser zur Nachricht und Information, den Calumnianten aber zur Scham und Confusion, an tag gegeben. *in quarto.* 1636.

Höppener, p. 72.

3945. La Conspiration de Valstein, par Mr SARASIN.

Oeuvres de Mr. SARASIN, Paris, le Gras, 1683, *in 8:o*, p. 164, 219. Arbetet är af god hand, men ofullständigt.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

En Berättelse om Wallsteins Stämplingar och des afdagataganda låses uti Thom. Carve *Itinerarium*, Mogunt. 1639. 1641. 12:o 2 Voll. Denna Berättelse har Harte nytjat: *History of the Life of Gust. Ad.* Andra Upl. Lond. 1767. *in 8:o*, Vol. II. p. 115 följ.

3946. *Galeazzo* GUALDO PRIORATO Historia della vita d'Alberto Valstain, Duca di Fridland. *in quarto*, Lione 1643.

"Hujus libri Translationem Latinam fecit *Jos.* "*Arndius*, adjectam ut plurimum Ducis Rohanæi "*Trutinæ Statuum Europæ*, quæ ex ipsius in-"terpret. Latina, Rost. 1668 *in 8:o* lucem vi-"dit." *Bibl. Histor. Struvio-Buder.* p. 960.

En Tysk Öfversättning, tr. i Nuremberg, 1769, *in 8:o*, recenseras: *Betracht. über die neuesten histor. Schriften*, I Th. p. 70.

Nyaste Lefvernes-beskrifningen öfver Wallstein är den som G. B. Schirach författat: hon synes vara nog opartisk, och står i V. Delen af des så kallade *Biographie der Teutschen*, Halle, 1773, *in 8:o*.

3947. Delle Guerre di Ferdinando secondo Imperatore e Gostavo Adolpho, Rè di Suetia. Saggi d'Historia, del Sig. *Pietro* POMO. Dove si descrivono le Ationi più memorabili seguite dall' entrata del Rè in Germania, fino alla morte dal VVolestano. All' illustriss. Signor, il Sig. Gio. Franc.

Franc. Loredano. *in quarto.* in Venetia presso Giac. Sarzina, 1638. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Boken, som hos oss icke är almän, består af 179 sidor, med 15 Blad Föret. Dedication och Reg.

I Företalet ursäktar Författaren de ofullkomligheter som finnas i hans arbete, bedjandes Läsaren besinna, at det allenast är et Försök; lofvar tillika, vid annat tilfälle ändra och förbättra det som felaktigt vara kan. Jag har icke funnit, at Författaren något vidare i detta ämne utgifvit.

3948. *Loci Communes* Schlesischer *Gravaminum*, daraus zu ersehen, ob die vereinigt. Evangel. Fürsten und Stände in Schlesien, neben der Stadt Breslau, unrecht gethan haben, und Ursach gehabt die angebotene Hülffe Kön. Maj. und der Kron Schweden, und der beyden Churf. Durchl. zu Sachsen und Brandenb. zu acceptiren, und sich unter gewisse maas mit den Evang. alliirten Reichs Ständen zu conjungiren: Zusammengetragen durch *Christ.* Treulich, und ausgedruckt in Breslau, 1635, *in quarto.* 17 a.

Och hos Londorp, T. I. p. 800.

Tilägnas *Christ.* Lauterbach från Glogau; se Hofmanni *Bibl. Jur. publ.* p. 362, n. 1490.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3949. Eigentlicher Bericht aus Dreſden und Breſlauw, was die Churf. Soldaten in Schleſien erobert, und was die Kayſeriſchen in Breſlauw mit brennen für Schaden gethan, auch was die Schwediſchen weiter fürgenommen. 1634. *in 4:o.* ½ a.

3950. Warhaftige und eigentliche Beſchreibung, wie — Gott, den $\frac{3}{13}$ Maji 1634. der Chur. Sächſiſchen Armee die anſehnliche und groſſe Victoria bey — Liegnitz in Schleſien — verliehen und beſcheret hat. *in quarto.* 1 a.

3951. Bericht welchergeſtalt derChur. Sächs. Gen. Leutnant Arnheimb die Liegiſtiſche Armee, in 18 Regimentern ſtarck, zwiſchen Liegnitz und Brieg angetroffen, dieſelbe ganz ruinirt und viel davon erlegt. *in quarto.* 1634. 1 a.

3952. Zeitung aus Dresden vom 7 Maji 1634 (wegen ſelbiger Schlacht) *in quarto.* ½ a.

3953. Aus dem Låger vor Franckfurt an der Oder vom 23 Maji (und Accords-puncte wegen Uebergabe dieſer Stadt an den Feldtm. Baner) 1634. *in quarto.* ½ a.

3953 (a). Aviſo huruledes Franckfurt an der Oder år af the Svenſke intaget, och

och på nyo fortificerat. Så ock huru uti Westphalen aflupet år, med the Keyserſches Nederlagh vid Münster. *in 4:o.* 1 a.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3954. Accords-Puncta bey übergabe der Stadt Crossen, d. 2 Jun. 1634. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

3955. Abermahlige herrliche Victoria — I. Churf. Durchl. zu Sachsen, in Eroberung Sittau, d. $\frac{4}{14}$ Jul. 1634. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

3956. Ausführlicher Bericht von Sittaw, d. 5 Jul. 1634. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

3957. Gewisser Bericht vom Treffen bey Saxstedt, und daſs Hildesheim, d. $\frac{14}{24}$ Jul. 1634 accordiret hat. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

3958. Bericht, 1. wie die Kayserl. Trouppen, so Hildesheimb abermahls entsetzen wollen, gantz zertrennet und geschlagen: 2. Auch wie es mit der Schwedischen und Chur-Sächsischen Armée in Schlesien beschaffen; 3. Nebenst den Puncten, vorauf die Proposition zu Franckf. am Mayn geschehen, beruhet. *in 4:o* 1634.

3959. Noch besserer Bericht ausm Feldläger vor Hildesheim, d. $\frac{11}{21}$ Jul. 1634. nebst den Hildesheimischen Accord vom $\frac{12}{22}$. *in quarto.* 1 a.

3960.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina.

3960. Aviso och kort Berättelse om then Sachsiska Victoria uti Schlesien, såsom och hvad sig uti Westphalen vid Weser tildraget hafver, så ock huruledes Staden Hildesheim, efter långvarig belägering, then 9 med Storm blef intagen, och åndtlig om Bautzens jämmerliga ruine och undergång. *in quarto.* 1634.

Höppener, p. 64.

3961. Noth-Müntze in der A. 1634 belagerten Bischöffl. Stadt Minden in Westphalen.

J. D. Köhler, *Hist. Münzbelust.* 1736, p. 385 — 392.

3962. Noth-Müntze der Stadt Minden, in der Belagerung.

J. H. Lochner, *Saml. merckw. Medail.* 1740, p. 185 — 192.

3963. Vollenkommene warhafte Relation, wie es mit blocquir-belåg- und Stürmunge der Stadt Regenspurg, auch endtlichen unumbgenglichen Accord und rühmlichen Uebergab derselben, in diesem 1634 Jahr, vom 12 Maji, biss d. 20 Jul. abgangen: ingl. wie sich die Kön. Soldatesca zu anfangs der Belagerung darinnen befunden &c. und wie starck endlich der Gen. Major Lars Kagge abgezogen, sampt etzli-

etzlichen Copeyen der — vornehmſten B. III.
Schreiben oder Beylagen. *in 4:o.* 1634. 8 a. C. 3. Sveriges

3964. Accord wegen Uebergebung der Almänna
Stadt Regenspurg, getroffen d. $\frac{14}{24}$ Jul. Hiſtoria. Chriſtina.
1634. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

3965. Ein Schreiben einer fürnehmen perſon ſo mit darbey geweſen, darin umbſtendlich berichtet wird, wie es mit dem Treffen vor Nördlingen daher gegangen. *in quarto.* 1634. $\frac{1}{2}$ a.

3966. M. *Joh.* MAYERI, Gymnas. Ulm. quond. Rector. nec non Eloqu. & Poëſ. Prof. Hiſtoria Cæſareæ obſidionis & expugnationis Lib. S. R. I. Civitatis Nordlingenſis in bello tricennali, anno 1634. Edidit & de vita autoris præfatus eſt D. *Chr. Frid. Georg.* MEISTERUS. *in oct.* Gœtting. Hager, 1746. pl. 3.

3967. Iter Ferdinandi Card. & Hispaniar. Principis, deſcriptum a *Didaco* de AËDO & GALLARD. *in quarto.* Madriti, 1640.

"Hic liber Gallice quoque verſus eſt, & Ger-
"manicæ hiſtoriæ ſtudioſis tanto acceptior esſe
"debet, quod pugnam ad Nortlingam cruentam
"& victoriam quam Cæſariani de Suecis inſig-
"nem reportarunt oculatus diſerte deſcribit."
Gryphius, *Disſert. de Script. hiſt. Sec. XVII illuſtr.* p. 191,

3968.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3968. Relation, oder ausführlicher Bericht aller derjenigen Ursachen und Motiven, wodurch nicht allein die wohlgemeinte Intention die Stadt Nördlingen zu entsetzen turbirt, sondern auch durch darauf erfolgtes Treffen dem gantzen Evangelischen wesen ein grösseres Unglück zugezogen worden. *in quarto.* 1635.

Bibl. M. Richeii, P. III. p. 163.

Nyaste Berättelsen om Slaget vid Nördlingen är den, som Rectorn i hem. Stad, *Schöpperlin* låtit trycka i et Veckoblad, som därstädes, alt sedan 176... utgifves under Titul: *Nördlingische wöchentl. Nachrichten.* Se *Gatterer Allgem. Hist. Bibl.* Th. XV. p. 121, 122.

3969. *Apologia Civitatis Imperialis Colmariensis*, darinn Vorderist so woln des H. R. Reichs-Freyer- und Reichs-Stätt unzweiffelicher ohnmittelbarer Standt: Und die rechtliche befugsame durch sie, gleich andern Ständen, die Augsp. Confessions übung uffzurichten, und einzuführen: Als auch was es bey der Belägerung ged. Reichs Statt Colmar, und übergab an den Kön. Schwed. Feld-Marschallen Hrn. Gustaf Horn &c. So dann endlichen mit der Allerchristl. Kön. May. in Franckreich &c. eingegangener Tractaten und beschlossener Protections-Notul, für ein eigentlich be-

begründte Beschaffenheit &c. bewerlichen deducirt, bewiesen, und für Augen gestelt wird. *in 4:o.* Colmar 1645. pp. 367. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Medföljer en Charta, som föreställer Stadens belägenhet, stucken 1643 af M. Merian.

Staden Colmar hade med Accord gått öfver til de Svenska 1632; men efter slaget vid Nördlingen, 1634 blef Svenska Garnizonen uttagen och Fransk Garnizon inlagd; begge gångerne med behörige Protections Notulis för Stadens Privilegier.

3970. *Nicol.* VERNULÆI Causa Belli Sueco-Germanici.

År tilsamman trykt med några andre samme Författares Afhandlingar: "de causis belli Franco-Lotharingici, armorumque Belgico-Batavicorum" &c. Colon. Binghius, 1643. *in 4:to.* En Svensk talar för Gust. Adolph, och en Kejserlig för sin Herre. Den förre hade visserligen anfört kraftigare skäl, och den senare brukat mindre ovett, så framt Auctoren, såsom Kejserlig Historiograph, icke varit partisk.

Om N. Vernulæus, död i Löwen 1649, handlar Niçeron, *Memoires.* T. XXXIII. p. 387. De af bem. Biograph, under n. 26 och n. 37 anförde Tractater om orsakerne til Tyska Kriget, *Lovan.* 1635 *in 4:to* och *Colon.* 1641 *in 12:o*, håller jag före vara enahanda med det här antecknade Arbete.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

3971. Vindiciæ Gustavianæ, sive Expeditionis Serenisſ. atque Invictisſ. Suecorum ac Gothorum Regis, Gustavi Adolphi, glor. mem. in Germaniam pro Religione & Libertate susceptæ breviuscula defensio, cum annexa quarundam objectionum concisa resolutione. *in quarto*. 1634.

J. C. Lünig, *Bibl. cur. Deduction.* p. 695.

3972. M. *Matth.* LUNGWITII Helden-Thaten Hertzog Bernhards zu Sachsen Weimar. *in quarto*. Leipz. 1634. 5 a.

"Opusculum ex publicis rerum novar. expo-"sitionibus consarcinatum." *Bibl. Hist. Struvio-Buderiana*, p. 1122.

3973. Thaler von Hertzog Bernharden zu Weimar, mit dem Wapen des von Schweden ihm geschenckten Würzburg. Hertzogthums Francken, von a. 1634.

J. D. Köhler, *Hist. Münzbelust.* 1732, p. 329 — 336.

3974. *Jo.* FREINSHEMII, Deutscher Tugendspiegel, oder Gesang von dem Stam und Thaten des alten und neuen Teutschen Herculis, an dem Durchl. Fürsten — Bernharden, Hertzog zu Sachsen. *in fol.* Strasb. 1634. 16 a.

3975.

3975. *Henr. a* FRIESEN Panegyricus Principi Bernhardo, Duci Sax. Vinar. scriptus. *in quarto.* Francof. 1634. pl. 5. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

G. C. Kreysig *Hist. Bibl. v. Ob. Sachsen*, I Th. p. 86.

3976. *Ehrenfr. Ernst.* von DENTSCHENHAUSEN — Teutscher Achior, d. i. bescheidentliche ermahnung an die genandte Evangel. Glaubens-genossen in Teutschland, was sie in jetzigen fürhaben wohl bedencken mögen. *in quarto.* 1634.

3977. Aviso ifrån fremmande Orter. *in quarto.* 1634.

Äro en art PostTidningar för år 1634. Hvarthera et ark; men icke numererade, som nu för tiden brukas.

3978. Copia Schreibens an den Wolgeb. und Hochedlen Herren Steino Bielken, Kön. Schwed. Reichs-Rath, gevollmächt. Legaten am Fürstl. Pommerischen Hoff zu Alten-Stetin, wie auch Gen. Gubernatorn des Kriegs-Staads in Pommern, auch Freyherrn auff Krackherumb &c. a. 1634. *in quarto.* 3 a.

Detta Bref, dat. Dresden d. 28 Nov. 1634, är underteknadt af en med namn Anthoni Monier, som tilförene varit Öfver-Commendant i Stralsund och Öfverste för et Dragone-Rege-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

mente m. m. men nu, för åtskillig honom, af Frih. Sten Bielke och andre Svenske Herrar, tilfogad oförrätt, nödgats, som han föregifver, träda utur Kgl. Maj:s i Sverige, i Chur-Furstens af Sachsen Tjenst.

3979. MSC. *Erici* ANDREÆ, Pastoris in Sæby, Memorabilia sui temporis.

Handskriften ägde Pr. i Fahlun, M. Ol. Ekman: några ställen derutur anförer Andr. Swab, Disf. *De Juribus & Privilegiis ad rem in Sveonia metall. pertinentibus.* Upf. 1704. *in 8:o.*

3980. Histoire du Marechal de Gassion, où l'on voit diverses particularités remarquables, qui se sont passées sous le Ministère des Cardinaux de Richelieu & de Mazarin, & sous le Regne de Gustave Adolphe, Roi de Suede. IV Tomes. Amsterd. de Lorme & Roger, 1696. *in 12:o.*

Boken tycktes första gången i Paris 1673, *in 12:o*, 4 Voll. Senare Uplagan, hvilkens Titul ofvanföre är utsatt, har jag til hands: hon är full med grofva Tryckfel. Författaren är den genom Boileaus Satyrer, mera än genom egna Skrifter, bekante *Abbé* de PURE; se Le Long, *Bibl. Histor. de la France*, n. 9141.

Jean de Gassion, af en förnämlig Protestantisk Slägt i Béarn, trädde 1631 i Gust. Ad:s Tienst som gemen Ryttare; blef straxt derpå Rytmästare, och upsatte sedan et Regimente Cavallerie; men gick 1635 med sit Folk i Ko-

nun-

nungens af Frankrike fold, för något missnöje han fattat emot Riks Canc. Oxenstierna och Hert. Bernhard af Saxen-Weimar. Han dödde såsom *Marechal de France* 1647. B. III. C. 3. Sveriges Allmänna Historia. Christina.

Hans Historie-Skrifvare utbreder sig vidlyftigen öfver den utmärkta Nåd, i hvilken Gassion skal stått hos Gust. Adolph, samt de vigtiga vårf och förrättningar honom blifvit anförtrodde, och til hvilkas lyckeliga framgång han förnämligast skal bidragit. Några omständigheter förekomma, som nog likna *Gasconnader;* andre åter tyckas icke kunna dragas i tvifvelsmål; altsammans är i min tanka icke mycket betydeligit.

3981. Commentario delle Guerre succese in Alemagna, dal tempo che il Rè Gustavo Adolpho di Suetia, si levò da Norimberga; dove s'intende la sua morte, e quello è seguito doppo, sino alla Dieta di Hailbrun, fatta di Marzo 1633. Composto dal Sig. Conte *Maiolino* Bisaccioni. *in quarto*, in Venetia, appresso Andr. Baba 1634.

Omtr. äfven därstädes med några tilökningar, 1636 *in 4:o.* 104 sidor, utom Ded. Företal och Register.

Sedan Författaren beslutit, at låta sin Historia om Tyska Kriget i dagsljuset framträda, gjorde han början med detta stycke, såsom innehållande, utom många andra märkvärdiga omständigheter, den högst sällsynta händelsen, at

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

ſe en Konung då med vårjan i handen. Han lofvade väl tillika, at ſnart låta trycka de föregående delar af ſit arbete, alt ifrån den tid Guſt. Adolph grep til vapn emot Öſterrikiſka Huſet; men i des ſtålle gaf han ut ſamma år 1634 tvenne Fortſåtningar, hvaraf den ena går til Belägringen af Coſtnitz, 64 ſidor, den andra til Sammankomſten i Franckfurt 1634. 119 ſidor. Vidare vet jag ej något vara utkommit; men deremot framtrådde, efter några års förlopp, följande verk, hvilket ifrån det här anförde noga bör ſkiljas:

3982. Memorie Hiſtoriche dalla moſſa d'Armi di Guſtavo Adolfo, Rè di Suetia, in Germania l'anno MDCXXX. Scrite in cinque Libri, dal Sig. Conte *Maiolino* BISACCIONI. *in quarto.* in Venetia, preſſo Taddeo Pauoni, herede del Sarzina, 1642.

Boken beſtår af 125, 403 och 428 ſidor, Inledn. Reg. m. m. oberåknade.

Uti Inledningen ſäger Författaren: "Scriſſi li "Commentarii delle Guerre di Alemagna, e ben-"ch'io non li reconoſca per tutti miei, non li "riprovo con queſte Memorie . . . . non ſono il "primo che rigitta l'opera, ſtimando farla me-"glio la ſeconda che la prima volta." Härtil lägger han orſaken, hvarſöre han icke gifvit ſit arbete namn af Hiſtoria, utan af blotta Memoirer: "Io non mi ſono arriſchiato — di dar "nome a queſto volume di Hiſtoria, per'cho "voluto poter a mia voglia uſcir di carreggiata, "e dire i miei ſentimenti, e trattar quelle parti, "che

"che sono vietate ad un Historico in rigore: l'ho B. III.
"dette Memorie ad imitatione dell' Argentoni, C. 3.
"da cui non è vergogna il copiar un titolo" &c. Sveriges Almänna

Arbetet är delt i fem Böcker: den sidsta stannar vid början af år 1635. Härpå följa några få *Acta publica*, hvilka Författaren trodt vara för vidlyftige at i sjelfva verket införa: emellan III och IV Boken läses en särskilt Berättelse, med Titul: *L'origine della morte del Rè Gust. Adolfo di Suetia*, som hånledes til en fremmande Furste, hvilken vid et visst tilfälle, som med nog romanesque omständigheter beskrifves, fåt af Konungen en örfil, och hvarmed ingen annan kan förstås, än Hert. Frantz Albrecht af Sachsen-Lauenburg. Författaren var väl sinnad fortsätta detta arbete intil år 1642; men förmodeligen har han sedan kommit på andra tankar, och nytjat de materialier han samlat til et annat verk, som nedanföre n. 4300 kommer at anteknas. Dock bör jag här ej förglömma anmärka, det jag uti Förtekningen på den bekante Abboten Jean Galloys Bibliothek, tr. i Paris 1710 *in 12:o*, under n. 3396 ibland Böckerne i mindre format, funnit följ. Bok namngifven: "Il Demetrio del Conte *Majolino* Bisaccioni, overo Memorie delle guerre in Alemagna di Gust. Adolfo, in Venetia "1639" *in 12:o;* men huruvida dette Arbete öfverensstämmer med de af mig här anförde Verk, kan af blotta Tituln, hvilken också torde vara felaktig, icke inhämtas.

Historia. Christinæ.

Om Maiolino Bisaccioni handlar Gal. Gualdo Priorato, *Scena d'huomini illustri d' Italia*,

B III. C. 3. Sveriges Allmänna Historia. Christina.

Venet. 1659 *in 4:o;* men om des Skrifter lämnar han ganska otilräckelig efterrättelse; försäkrar likvät, at de vunnit almänt beröm, *come uscite dà una penna la piu stimata del Secolo:* nu för tiden frågar man föga efter dem; ej eller åga des *Memorie Historiche* i synnerhet mycken aktning. Jämnför Gryphius, p. 17, och *Bibloth. Histor. Struvio-Buderiana*, p. 959.

3983. Excerpta Literarum Hollandii in oppido Berusfiæ Ducalis datarum d. 6 Febr. s. n. anno 1635. (Lat. & Germ.) *in quarto.* 1 a.

Angår Freds Underhandligen emellan Sverige och Polen.

3984. Relation die übergab des H. R. Reichs Stadt Augsburg betreffend — d. $\frac{11}{21}$ Mart. a. 1635. *in quarto.* 4 $\frac{1}{2}$ a.

3985. Relation welchergestalt und massen des H. Reichs Stadt Augspurg, nach ausgestandener langwiriger blocquirung — übergeben worden. *in 4:o.* 1635.

C. G. Hoffmanni *Bibl. Jur. publ.* p. 334.

3986. Relation und Protocol die blocquirung und übergab des H. R. Reichs Stadt Augspurg betreffend, d. $\frac{18}{28}$ Mertz 1635. *in fol.*

P. v. Stetten *Fern. Kürtze Nachr. von den Script. rer. Aug.* framför II Del. af des *Geschichte der St. Augspurg*, 1758, *in 4:o.*

3987. Exegesis rerum Sueco-Augustanarum, a quondam præsente teste fideliter olim descripta, nunc publici juris facta. *in fol.* Aug. Vind. 1653. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"Hievon ist der Verfasser P. *Carl* STENGEL, "Bened. Ord. und Abt zu Anhausen. Es ist diese "auch in Teutscher Sprache, unter dem Titul: "*Summar. Verlauffs-begriff, oder kurtze warhafte Historie Schwed. Augsp. Sachen*, zu Augsp. "ebenfals a. 1653 herausgekommen. In bey"den sind sehr bittere Ausdrücke und Beschul"digungen wieder die Augsp. Confessions Ver"wandte enthalten. Dahero sich auch damalen "der Evangel. Raths Theil über die zugelasse"ne Herausgabe desselben gegen dem Cathol. Raths "Theil nachdrücklich beschweret." v. Stetten l. c.

Den berömde Prof. Köhler kallar Abboten Stengels här anförde Skrifter rent af för Pasquiller. Se des *Histor. Münzbelust* 1738, p. 48.

3988. Ståndernas Consilium öfver 6 Hufvud-fråge-puncter ang. den Polniske i Prysfen påstående Freds-Tractat. dat. Stockh. d. 18 Mart. 1635.

Stiernman, *Saml. af R. D. Besl.* T. II. p. 922.

3989. Ståndernas Betenkiande och Råd huru som Hen. Maj. unge Drotningen bör uptuchtas: dat. Stockh. den 24 Mart. 1635.

Idem, *ibid.* p. 926.

B. III. C. 3 Sveriges Almänna Historia. Christina.

3990. Pirnische und Pragische Friedens-Pacten, zusambt angestelter Collation und anweisung der discrepantz und unterscheids zwischen denenselben, auf mas und weise wie davon in der hiernächst gesetzten Vorrede an den Leser, mit mehrem Bericht gethan wird, nebst etlichen dienlichen Beylagen. *in 4:to.* 1636. pp. 346.

3991. Traum-Gespenste auf des Königes von Schweden Geistes anrede an den Churf. von Sachsen, wegen brechung des Bundnisses, d. 20 Maji des 1635 Jahrs. Nach dem Niederländ. Exemplar, *in 4:o.* 12.

Är skrifven på Vers.

3992. Deploratio Pacis Germanicæ, sive Dissertatio de Pace Pragensi, tam infauste, quam injuste inita Pragæ Bohemor. 20/30 Maji 1635. In qua artes & Technæ Austriacorum, væcordia Saxonum, pericula Protestantium & æquitas belli a Francis & Suecis jure prolati evidentissime ostenditur, authore *Justo* ASTERIO ICto. Jerem. VI. §. 14. & VIII. §. 11. Sanabunt contritiones populi mei ad ignominiam, dicentes: Pax! & non erat Pax. *in fol.* Lutet. Paris. sumpt. Sebast. Cramoisy &c. 1636. pp. 115.

Omtr. "Juxta Exemplar Lutet. Parisior. sumpt. "Sebast. Cramoisy" &c. 1636 *in 4:o.* pp. 56.

En

En fälsynt och skarp Skrift. Författaren är *Joh.* Stella, Kon:s i Frankrike Resident i Strasburg: se Vogt, *Catal. Libr. rar.* p. 56. och D. Clement, *Bibl. cur. hist. & crit.* T. II. p. 168. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Denne sednare har jämnfört begge Uplagorne, men den *in 4:to*, som han sedt, skal, förutan Dedicat. och Summarierne, allenast bestå af 47 sidor (så framt det icke är Tryckfel); deremot intager den jag äger 56 sidor, och är utan tvifvel trykt i Holland. Hvad han eljest l. c. säger om Upl. *in 4:o*, har sin riktighet: "Elle n'approche pas de l'original (l'Edit. "in fol.) pour l'apparence exterieure; mais elle "a de son côté l'avantage d'être augmentée de "quatre remarques sur autant d'endroits du Tex-"te, qui ne sont pas à mépriser." Desse Anmärkningar intaga likvål ej mera än tolf rader.

En Tysk Öfversätning af denna Skrift, med åtskillige Förbättringar, utgifven af *Reimund Habrecht* och trykt 1638 *in 4:o*, finnes antecknad *Bibl. M. Richeii*, P. III. p. 164.

En Fransösk Öfversätning med Titul: "Discours sur le Traité de Prague, fait entre l'Em-"pereur & le Duc de Saxe 1635, dans lequel "est representée la simplicité des Saxons" &c. Paris, 1637, *in 8:o*, 14 a. citera Kreysig, p. 139, och Hoffman, *Bibl. jur. publ.* p. 251.

3993. *Franc.* Zypæi Hiatus Jac. Casſani obstructus justitia Belli Hispanici, Gallo-Belgici, cum Disceptatione de Pace Pragensi adversus Asterium. *in oct.* Antverp. 1639.

B. III. C. 3 Sveriges Almänna Historia. Christina.

3994. Prodromus Exequiarum funestæ Pacificationis Pragensis: nec non Gustavus, Fridericus & Landgravius redivivi, pro Religione Protestantes & Remonstrantes, Pacificationem Pragensem, neque antehac a Protestant. Imperii Statibus in genere nec hodie a Celsisf. D. Vidua Cassellana in specie, quin imo ne ab ipsis quidem Rom. Cathol. Ordinibus bona conscientia, vel apparente saltem aliquo cujuscunque partis Ecclesiæ, politiæ, aut privato cujusquam commodo acceptari potuisse, vel adhuc posse: ubi sparsim prædictæ Pacificat. flores insigniores Christiana sobrietate carpuntur, & præsens periculosissimus Europæ Status ob oculos ponitur. Autore *Bernh.* COMENIO. — Edit. II. auctior & correctior. — *in quarto.* Amstelod. ap. Petr. Jacobi, 1639. pp. 85. *except. præmiss. fol. 3.*

Öfversat på Tyska: "Vortrab der Leichbestattung des unseligen Pragischen Fridenschlusses." 1640, *in 4:o* 18 a. Kreysig. T. I. p. 139. C. G. Hoffman, p. 252.

3995. Copey dreyer Schreiben den Pragerischen Frieden betreffend: 1. I. F. G. Hertz. Georgens zu Br. Lüneburg, Gewissens-frag über selbiges Friedens annehmung: 2. Theol. Facult. zu Hålmstedt

ſtedt Antwort anf dieſelbige: 3. Eines Luther. — Theologi Bedencken über ſolches Conſilium, durch *Joach.* GERDSON, S. S. Theol. Stud. K. Schwed. Alumn. *in 4:o.* 1636. 6 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

3996. G. HARNISCH Antwort auf des boſhaftigen Calumnianten Joach. Gerdſons ſpargirte Låſter-ſchrift. *in quarto.* 1637. 2 a.

3997. Bedencken der Stetinſchen Theologen vom Pragiſchen Frieden *in quarto.* 1637. 3 a.

3998. D. *Joh.* GERHARDS Schreiben: ob ein Evangel. Reichs-Stand den Pragiſchen Frieden mit unverletzten Gewiſſen annehmen kônne? *in 4:o.* 1636. 3. a.

3999. Speculum Veritatis, was von dem Pragiſchen Frieden zu halten? *in quarto.* 1635. 7 a.

4000. Ferdinandi II. Imp. Rom. Motiva & emolumenta Pacis cum Electore Saxoniæ. *in quarto.* 1635. pl. 1.

Tillika utgifvit på Tyſka: "Bewegliche mo-"tiv und nutzbarkeiten des mit Chur-Sachſen "getroffenen Friedens." 1635. *in 4:o.*

4001. *Vindiciæ pacificationis Pragens.* oder Rettung des zwiſchen der Rôm. Kayſ. Maj. und Churſ. Durchl. zu Sachſen, zu

B. III. C. 3. Sveriges Almånna Historia. Christina.

zu Prag — d. 1⁄8 Maji 1635 ausgerichteten Friedens. Aufgesetzet durch einen getr. Chur-Sächs. Patrioten, im Jahr 1635. Salust. in Bell. Jugurt. &c. *in 4:o.* 1635. 4 a.

Tilägnas *Joh.* CRUSIUS; se Placcium, *de Anonym.* n. 1189.

4002. *Vindiciæ secundum libertatem Germaniæ, contra Pacificationem Pragensem;* d. i. Rettung der alten Teutschen Freyheit gegen den schädlichen und schändlichen Prager Friedens Unfrieden; denen *Vindiciis Pacific. Pragens.* entgegen gesetzt, durch einen getr. Deutschen Patrioten. *in quarto.* Stralsund. 1635. 20 a.

4003. *Clypeus adversus tela obtrectatorum,* oder Discurs von den Convitianten und Lästerern in gemein, und sonderlich denen so den Pragischen Friedenschluss böslichen anzutasten sich gelüsten lassen, darinnen nachgesetzte Fragen erörtert werden &c. autore *Justo* ACHTZENNICHT, LL. Stud. *in 4:o.* 1637. 16. a.

4004. Gegründete Ablehnung etlicher wieder den Pragischen Fridenschluss movirter dubiorum. Wobey zugleich befindlich, was in währender Tractation, bey einem und dem andern punct, auf beyde

sei-

feiten angeführet, fo wohl bey fchliesfung in confideration gehalten worden. Dem gemeinen wefen zu gute in Druch gegeben von einem Liebhaber des Friedens. *in quarto.* 1636. 188. f. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiftoria. Christina.

4005. Churf. Sächfifches Abmahnungs-Parent, fich alles fyndicirens wegen des Pragifchen Friedens zu enthalten. *in 4:o.* Dresd 1637. 1 a.

4006. Gewechfelte Schreiben, Acten und Tractaten zwifchen der Kön. Würde und hogl. Cron Schweden, an einem, und dann Churf. Durchl. zu Sachfen, anders Theils, vor und feithero des am $\frac{10}{20}$ Maji 1635 zu Prag gefchlosfenen Friden. *in quarto.* 1636. 1½ a.

Omtr. med Titul: "Information und Nachricht im nahmen der Kön. Maj. und hochl "Cron Schweden eine zeithero gewechfelten "Schreiben, verübten Acten und Tractaten &c. "1636 *in 4:o.* — Och åter å nyo:" Nachricht und Information wegen der im nahmen der Kön. Maj. und hochl. Cron Schweden eine zeithero verübten Acten und Tractaten &c. 1636 *in 4:o.* 19 a. — Item. 1636. 1 Alph. 4½ a.

Sidfta Uplagan är den fullftändigafte: i de förra gå Handlingarne ej längre än til Aug. månad 1635; men i den fidfta til Febr. 1636. De läfas ockfå hos Londorp, T. IV. i början af III Boken, famt p. 507 feqq.

4007.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4007. Danckbarkeit des Churf. von Sachsen gegen Schweden. Darinnen 4 Fragen erlediget werden: 1. Ob der Churf. undanck begangen, dass er seinem Vaterlande Teutscher Nation Friede zu wege bringen helffen, in abwesen des Schw. R. C. Hrn. A. Oxensterns? 2. Ob er im Pragischen Friedenschluss der Cron Schweden zum besten nichts bedinget, und also undancks schuldig? 3. ob er dadurch undanckbar, dass er den Schwed. Bedienten und ihrem Volck in Teutschland widerstand thut? 4. Ob er hierin wieder sein Christenthum handelt? Zusammen getragen durch *Chph. Sigfr.* von GRÜNENWALDE in Siebenbürgen. *in quarto.* 1637. 5 a.

Är en Apologie för Chur-Sachsen, par gånger uplagd.

4008. Der Swedische Stöhrenfried, oder gewisser Grund und Beweisung, dass der Schwedischen Waffen, nach geschlossenen Pragerischen Frieden, in Teutschland unrecht: durch *Innocent.* EHRENFRIED von Creutzberg. *in 4:o.* 1637. 6 a.

Författarens rätta namn är P. OSTERMAN, se Kreysig, T. I. p. 139. En annan Uplaga förekommer *Bibl. M. Richtii*, P. III. p. 166.

4009. Copia der Evangel. Herren, Fürsten und Stände in Schlesien Schreibens

bens an Chur-Sachſen (dat. Breslau d. 9 Jun. 1635. *in quarto.* ½ a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

4010. Treuhertzige und wohlgemeinte Ermahnung eines alten Teutſchen Land-Knechts, dem die noth und gegenwärtige gefahr des algemeinen geliebten Vaterlandes höchlichen bekümmert. *in quarto.* 1635.

4011. Diſcurſus: 1. Ob jetzo im H. Röm. Reich Friede zu machen zeit, nützlich, gut und heilſam ſey? 2. Wann tractirter und abgeredeter masſen ein billicher Friedenſchluſs aufgerichtet und beliebet würde, ob auch auf ſeiten der Augsp. Confesſions Verwandten, den Catholiſchen, ohne real asſecuration inhabender befeſtigten Orte und Länder ſicherlich zu trawen ſey? *in quarto.*

Beſtår af 21 a. utan årtal, Ställets eller Boktryckarens namn.

4012. Kon. Uladislai af Pohlen öpne Patent til alla Swea Rikes Stånder om des prætenſion och arfsrättighet til Sweriges Crona och Rike, ſamt des Förſäkring at bibehålla dem vid alla deras Frioch rättigheter, om de honom för ſin lagliga ArfKonung antaga &c. dat. Thorn d. 30. Jun. 1635. *fol. pat.* Det ſamma

på

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

på Tyska: "Copia eines Schreiben so Ihre "Kön. Maj. in Polen und Schweden &c. "hat aus Thoren abgehen lassen an das "Reich Schweden und dessen Einwohner "— d. 30 Jun. 1635." *in 4:o.* 1 a.

4013. Fridztekn på frij Religion och fulkomlig pardon. (Stucket i koppar i Patent).

Detta medförde Patent blef kring hela Riket kringspridt. Höppener p. 65.

4014. Patent om en allmän och solenn Tacksäjelse-dag, som kommer at firas d. 8 Nov. öfver hela Riket, för det med Polen slutne 26 års Stilleständ, af d. 25 Sept. 1635.

Höppener p. 66.

4015. *Erici* Axel. OXENSTIERNA Gratulatio ob inducias cum Polonis denuo in XXVI annos productas, recitata publice 15 Oct. a. 1635. *in fol.* Upsal. Esch. Matth. 1636.

Några månader förut eller d. 6 Maji, hade Er. Oxenstierna hållit i Upsala en Oration, *de Induciis cum hostibus pangendis*, som ochså är tryckt.

4016. Gratulations-Predikan — för then slutne Friidh och Wapne-hvilo 1635 med

medh the Poler uti 26 åhr. Hållen uti Åaby, vid Calmar, på then förordnade Tacksäjelse-Söndagh, then 8 Nov. af *Pehr* Eschilli, Past. i Aaby &c. *in quarto.* Linköp. Günther 1636. 13 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Denna Predikan har Stiernman icke upteknat bland Författarens Skrifter, *Bibl. Sveo-Goth.* T. II. p. 660.

4017. Historia de Livonia, quam — in Acad. Dorpat. Oratione solenni — pro concione posteritati consecrabat *Jac.*Scott. *in quarto.* Dorp. typ. Academ. 1639. pl. 5½.

4018. Ausführung des 38 jährigen Schadens, den I. K. M. in Schweden, auff den Gross-Fürsten in Moscau, um dass den Kön. Schwed. Unterthanen, Kauf- und Handels-Leuten, wieder die zu Trosina, Nibourg und Stolbova, a. 1595, 1609 und 1617 aufgerichtete — Friedens-Verträg, durch gantz Russland zu handeln und ihre Kauffhäuser zu haben, nicht gestattet, vielmehr aber sie von a. 1617 biss dato daran behindert worden, kraft angeregter Verträg, mit recht zu prætendiren und zu fordern haben. *in quarto.* 1635.

4019. Des Reichs-Cantzlers *Axel* Oxenstierns ernstliches Ahndungs-Schreiben an Brandenburg, dass S. Durchl. denen Key-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Keyserlichen ihre Påsse in der Marck geöffnet, damit der Feind in Pommern einbrechen können. Dat. Wismar, d. 22 Oct. 1635. *in quarto.*

C. Schöttgen, *Alt. u. Neu. Pommerl.* V. St. p. 606.

4020. Ståndernas Consilium öfver det Tyska Krigsvåsendet: dat. Stockh. d. 30 Oct. 1635.

Stiernman, *Saml. af R. D. Besl.* T. II. p. 929.

* 4021. Warhafftige Relation was sich von ohngefår dem aussgang des mon. Septemb. biss zum Aussgang des mon. Oct. — 1635. zwischen der Kön. Maj. und Cron Schweden Armée, unterm Commando dero Herrn Feldm. Johan Banners — und der Churf. Durchl. zu Sachsen Armée — verlauffen und zugetragen. *in quarto.* 1635. II f.

4022. *Continuatio Relationis*, was sich im monat November dieses 1635 Jahrs zwischen der Königl. Schwedischen Bannirischen und der Churfürstl. Såchsischen Armée zugetragen. *in quarto.* I a.

4023. *Continuatio Relationis*, was sich von anfang, biss gegen d. 10 Dec. 1635 zwischen der Kön. Schwed. Bannierischen und

und der. Churf. Sächsischen Arméen ferner zugetragen; wobey — Special Bericht — von der herrlichen Victori -- bey Kiritz in der Marck Brandenb. nicht fern von Havelberg &c. *in quarto.* 1635. 1 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4024. Warhafftige Relation, was sich zwischen beyden dero Kön. und Cron Schweden, und dann Chur-Sächsische Arméen, in den letzten drey monaten Octob. Novemb. und Decemb. dieses 1635 Jahrs vorgelauffen und zugetragen. *in quarto* 1 a.

4025. Gründtliche aussführliche Relation — was sich zwischen denen kriegenden Theilen am Rheinstrom, Westerreich, Lothringen und Elsass, vom mon. Sept. an, biss zu Aussgang des 1635 Jahrs zugetragen &c. *in quarto.* 1636. 3 ½ a.

4026. Accord, so an heut. dato d. 11 Dec. S. n. 1635 — wegen der in der Vestung Königshoffen liegender Scwedischen Garnison Abzug, beschlossen und aufgerichtet. *in quarto.* ½ a.

4027. *Historia Exercituum*, oder von Kriegsrüstung der Evangel. Chur- und Fürsten: wie neml. beydes die Kön. Schwed. — denn auch deren zu Leipzig verbundene Protestirenden Chur- und Fürsten, und die demselben assistirende Kön. Frant-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

zösische Arméen, so wohl inner, als ausser des Reichs, wieder die Käyserliche, Ligist- und Spanische, aller Orten zu Wasser und Land gegen einander aufgezogen; von a. 1630 biss 1635 — beschrieben von *Georg.* ENGELSüs. *in octavo.* Frf. a. M. 1648.

C. G. Hoffman, *Bibl. jur. publ.* p. 235.

4028. *Continuatio Relationis*, was sich im Elsass, und Rheinstrohm, im Decemb. 1635 und Januar. 1636 ferner zugetragen. *in quarto.* 1636. 2 a.

4029. *Continuatio Relationis*, was sich im Elsas &c. im monat Januar. und Febr. zwischen den kriegenden Theilen ferner verlauffen und zugetragen. *in 4:o.* 1636. 1½ a.

4030. *Continuatio Relationis*, was sich im mon. Januar. des — 1636 Jahrs, zwischen der Kön. Schwed. Bannierschen und der Churf. Sächsischen Arméen zugetragen. *in quarto.* 1636.

4031. Particularia und ausführl. Bericht, von der grausamen, unerhörten Tyranney, und unchristlichen thaten, so die Schwed. Baniersche Völcker bey einnehmung der Stadt Naumburg verübet, — d. 1 Febr. (1636) *in quarto.* 1 a.

Uti et Patent, dat. Werben d. 24 Maji 1636, kallar Fältmarskalken sina underhafvande Troup-

pers

pers fôrhållande fôr ochristeligit och omenske-ligit, befallandes alfvarligen alla Officerare, at hädanefter hålla bättre ordning och skarpaste Disciplin. Detta Påbud fôrnyades d. 20 Junii och 4 Sept. s. å.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4032. Chur-Sächsisches Patent: dass sich keiner, er sey wer er wolle, verpflichtet oder nicht, in der Schwedischen, als des Röm. Reichs Feinde, Kriegsbestallunge aufhalte, noch ihnen einige Dienste leiste, sondern sich unverlängt von ihrer partey hinweg begebe, und es geschehe mit Regimentern, Trouppen oder Compagnien übergehe &c. Dat. Halle, d. 1 Febr. 1636. 1 a.

4033. Abdrücke der Kön. Würd zu Schweden, an Chrf. Durchl. zu Sachsen, unterm dato Stockh. d. 2 Dec. a. 1635 abgegangenen, und S. Churf. Durchl. zu Hall im. Febr. 1636 insinuirten Schreibens, zusampt I. Churf. D. darauf erfolgter zweier Resolutionen, die erste in der Hauptsach, die ander wegen des prædicats (*Fœderatus*). Alles in Latein. Sprache. *Item*, I. Churf. D. zweier Schreiben, deren eins an die hinterlassene Kön. Schwedische Frau Witbe, beneben etliche Beylagen; das andere an die Stände der hochl. Cron Schweden. *in quarto*. 1636. 12 a.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Desse Handlingar, på Sachs. Hofvets befallning och til des förſvar publicerade, äro åtminſtone tvenne gånger ſerſkildt uplagde. De läſas ockſå hos Londorp T. IV. p. 547.

Brefven allena äro trykte hos Lünig, *Liter. Procer. Europ.* T. I. p. 223 - 250.

4034. *Continuatio Relationis*, was ſich im monat Februario diſs 1636 Jahrs zwiſchen der Königl. Schwed. Banneriſchen und Churſ. Sächs. und Kayſerl. Arméen zugetragen. *in quarto.* 1636. 1 a.

4035. Schreiben Chur-Brandenb. an die Königin in Schweden, auf ihr wiederiges Schreiben, den angenommenen (Prager) Frieden belangend: vom 8 Mart. 1636.

Londorp, T. IV. p. 553.

4036. Relatio aus Stasſfurth vom 28 Martii (1636) wegen der vorgeweſenen Schwediſchen Cavalcada gegen die Chur-Sächſiſchen. *in quarto.* ½ a.

4037. *Jobſt* Camalini Deutſche treuhertzige Warnung an alle und jede Deutſche, hohe und niedere Krieges-Officir — welche ſich annoch in Schwed. Kriegsdienſten — aufhalten, daſs ſie endlich in ſich gehen, und von Schwed. partey abtreten mögen. *in quarto.* 1637.

4038.

4038. *Continuatio Relationis*, was sich im mon. Martio — 1636 — zwischen der Kön. Schwed. Bannierischen, und der Käyserl. und Chur-Sächs. Arméen an der Saal und selbiger Gegend zugetragen. *in quarto.* 1636. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Höppener, p. 69.

4039. *Continuatio Relationis*, was sich im mon. Aprili — 1636 — zwischen der Kön. Schwed. Bannierischen, und Käyserl. und Chur-Sächs. Arméen verlauffen und zugetragen. *in quarto.* 1036. 1 a.

4040. Relation was sich in Westphalen, zwischen der K. M. und Cron Schweden Armée, unter der conduicte des Feldm. Alex. Leslie --- und denen Käyserlichen und Ligistischen Trouppen, fürnemlich im monat Aprili a. 1636 verlauffen und zugetragen. *in quarto.* 1636. 1 a.

4041. Relation was sich in Westphalen, zwischen der Kön. Schwed. und den Käyserl. und Ligistische Arméen, im mon. Majo verlauffen und zugetragen. *in 4:o.* 1636. 1 a.

4042. *Siegm.* Gerdson, des Pragerischen Friedens unläugbarer Nutz, in öffentl. offenbaren exempeln für augen gestellet; wobey insonderheit angeführet

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

wird, was für Mittel die löbl. Käyserl. und Chur. Sächs. Soldatesca in Pommern gebraucht, die Unterthanen in guter devotion gegen die Käyserl. Maj. zu bringen. Cüstrin d. 12 Maji 1636, *in quarto.*

C. Schöttgen, *A. u. N. Pommerl.* V. St. p. 607.

4043. Mysterium Pacificationis Saxonicæ, Pirnæ in Misnia tractatæ, Pragæ vero promulgatæ, a. 1634 & 1635. *in quarto*, pl. 2.

Innehåller följande Stycken: "1. Literæ Jesuitæ Coloniens. ad P. P. Mussipontanos, dat. d. "10 Jan. 1635. 2. Copia Literar. Cæsaris ad "suum Legatum, Romæ manentem, de con"clusa pace, cum D. Saxon. 3. Mandator. a "Legato Britannico ad Cancell. Regni Sueciæ "editor. exemplum, Strals. d. 3 Junii 1636. 4. "Resolutio ad propositionem superiorem Leg. "Britann. Strals. dat. d. 11 Jun. 1636."

4044. Königlichen Schwedischen in Teutschland geführten Kriegs erster Theil. Worin, negst umbständlicher Aussführung der Ursachen dieses Krieges, dessen völliger Verlauff von Anfang, biss auf des Glorwürd. Königs Gustaff Adolph, des andern und grossen, tödtlichen Abgang, und zu End des 1632 Jahres beschrieben wird. Aus glaubwürdigen und mehrentheils Original Acten, Documenten und Relationen

nen zusammengetragen und in vier Büchern abgefasset, durch itziger Kön. Maj. zu Schweden Historiographum, *Bogislaff Phil.* von CHEMNITZ. *in fol.* Alt. Stettin, bey Georg Rheten Erben. 1648. 478 s. *utom Dedicat. Föret. och Reg.* 29 s. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Denna Del, af Författaren sjelf Öfversatt på Latin, är trykt med Titul: "Belli Sueco-Germanici Volumen primum, in quo post causas "belli paulo curatius enucleatas, series ejusdem "ab ortu usque, ad Gloriosiss. Seciæ Regis, "Gustavi Adolphi, Secundi & Magni obitum ac "finem anni 1632 describitur, ex genuinis & "maximam partem authenticis actis, documentis, "relationibus congestum, & in quatuor Libros "digestum, a Regiæ, quæ in præsentia rerum "potitur, Majestatis Historiographo, *Bogislao* "*Philippo a* CHEMNITZ; nunc autem ex idiomate germanico in sermonem Latinum ab ipso "autore translatum. Stetini, ex officina Rhetiana, 1648." *in fol.* pp. 386 utom Dedicat. och Föret.

Königlichen Schwedischen in Teutschland geführten Kriegs Ander Theil, worin dessen völliger verlauff von des Glorwürd. Königs Gustaff Adolph, des andern und Grossen tödtlichen hintritt, und ausgang des 1632 Jahres, biss auf jtziger Kön. Maj. Reichs-Cantzlers, gevollmächtigten Legatens in Teutschland und bey dero Arméen, auch Directoren des Evangelischen Bundes, Abreisen nacher Schweden, beschrieben wird. Aus glaubwürdigen und mehren-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

theils Original-Acten, Documenten und Relationen zusammengetragen, und in vier Bücher abgefasset, durch jtziger Kön. Maj. zu Schweden Teutschen Historiographum, *Bogislaff Philip* von Chemnitz. *in fol.* Stockholm, in verlegung Joh. Jansonii, Reg. Typogr. 1653. 1046 *sidor utom Dedic. Föret. och Reg.* 28. s.

Första Delen af v. Chemnitz Arbete, så väl Tyska som Latinska Uplagan, är nog almän; hvaremot andra Delen icke så ofta förekommer, och fördenskull rätteligen räknas ibland rara Böcker. Se J. Vogt, *Catal. Libr. rar.* p. 191. J. Lexelii *Dissert. de Causis rarit. Libr.* P. II. p. 21. D. Clement, *Bibl. cur. hist. & crit.* T. VII. p. 49. Denna Del, gående til Jul. månad 1636, är likväl icke, som någre Utlänningar föregifva, vorden öfversatt, hvarken på Latin eller Svenska; ej eller kan arbetet tilägnas Riks-Canc. Axel Oxenstierna, som andre påstå. Hvad del bem. Herre ägde i detta Arbete, kan bäst inhämtas af följande Anmärkning i Palmsköldska Samlingarne, hvilken förmodeligen är tagen utur Råds-Protocollet för år 1643. "Chemnitio "blef af Riks-Canceleren Axel Oxenstierna på-"lagt, at genomgå de Relationer och Discour-"ser, som hafva varit trykte och vulgerade om "Tyska väsendet och det Tyska Kriget, ifrån "det K. Gustaf Adolph kom i Tyskland, och "sedan alt bortåt; rättandes dem efter Riks-Can-"celerens åtvarning, och införandes *causas belli* "och annat emot *Scriptorum* vilfarelser; på det, "at där den ena och andra af dem, som veta "af det väsendet, faller ifrån, at likväl Efter-"verlden måtte imedlertid se huru dermed är "be-

"beskaffadt, och vi altså undgå deras *blame* och "*ignorantiæ errores:* det hela Senaten befant "vara godt och nyttigt." B. III. C. 3. Sveriges Allmänna Historia. Christina.

Verket bestod af VI Delar, hvaraf de fyra ännu otrykte i Scheffers tid voro i behåll, och förvarades uti Riks-Archivo: se des *Svec. Liter.* p. 290, hvarest också Innehållet af hvarje Del utsättes. Sedermera skola, efter Lexelii Berättelse l. c. tredje och femte Delarne vara af elden förtärde i Slottsbranden 1697; men den fjerde, skrifven med Författarens egen Hand, ännu finnas i nysnämnde Archivo; hvar: den sjette tagit vägen, säger han icke. Men at också den tredje ännu verkeligen är til, och förvaras uti Kongl. Bibliotheket i Hanover, intygar Jo. Dan. Gruber, *Commercii Epistol. Leibnitiani.* Tom. Prodr. P. I. Hanov. 1745, *in 8:vo*, p. 19, med följande ord: "Historia belli Suecici ab hoc viro (Chemnitio) scripta, quæ Tomis duobus "formæ maximæ in lucem prodiit, tanto majoris est facienda, quod eam secutum se esse non "inficiatur magnus Pufendorfius in Præfatione "rebus Gust. Adolphi & Christinæ Reginæ præmissa. Tertius Tomus excusus non est, quippe "imperfectus; Manuscriptum tamen, quoad absolutus est, inter alia Septentrionis cimelia nuper repertum, Bibliothecæ Regiæ vindicavimus." Som, enligit Scheffers intygande l. c., tredje och fjerde Tomerne, delte i VI Böcker, innefattade Historien om Kriget i Tyskland under Fältmarsk. Baners anförande, är nog begripeligit, at det i Hanover befintelige Bandet icke kan vara fullständigt. v. Stiernman, *Adels-Matri-*

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

trikel, p. 411, åtnöjer sig med at försäkra, det de otrykte Volumer ännu äro i MS:t; säger likvål icke hvarest de finnas.

Bogisl. Phil. v. Chemnitz, Son af Hollstein-Gottorpiske Canceleren Martinus Chemnitius, adlad i Swerige, tillika med fem Söner och en Dotter, d. 20 Jan. 1648, och Sonefon af den berömde Theol. Doctoren och Superintendenten Martinus Chemnitius, blef efter idkade Studier och gjorde Krigstjenster, så hos de Holländske som de Svenske, Capitaine i Svensk Sold, *Historiographus Regni Sveciæ*, tillika Häradshöfding öfver Askers Härader, och 1675 d. 19 Maji HofRåd: han dödde på sin Gård Hallstad 1678 in Febr. barnlös, och geck med honom den här i Sverige introducerade grenen ut: se v. Stiernman, *Adels-Matrikel*, l. c.

Om honom och hans Skrifter handlar utförligen Jo. Mollerus, *Cimbr. Liter.* T. II. p. 139; förebrår honom likvål, at han sammanskrifvit sin Historia *calamo in partes Suecicas justo proniore*, en beskylning, som icke kunde komma från någon annan än en afvundsfull Moller: hvaremot alla andra Lärde med Lenglet du Fresnoy däruti öfverensstämma: *que cet auteur est l'un des plus considerables qu'il y ait pour la guerre de trente années.* Jämför *Hamb. Bibl. Histor.* Cent. III. p. 187, och *Nachr. von einer Hall. Bibliothek*, Vol. 5. p. 538 seqq. hvarest åtskillige fel rättas, som nyssnämnde Lenglet du Fresnoy och Författaren af *Gelehrten-Lexicon* begått i anseende til v. Chemnitz's Arbete. Huru vida Pufendorf uti sine *Commentarii de*

re-

rebus Suecicis, sig deraf betjent, bekänner han sjelf upriktigt i Företalet. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina.

4045. Particularia, wie Churf. Durchl. zu Sachsen die Stadt Magdeburg einbekommen nebst dem Accord. *in quarto.* 1636. 1 a.

4046. Accord wegen übergebung der Stadt und Festung Magdeburg — d. $\frac{2}{12}$ Jul. (1636) *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

4047. *Continuatio Relationis*, was sich in denen monaten Jun. Jul. und Aug. 1636 zwischen der K. M. zu Schweden, unter der conduicte des Feldmarsch. Joh. Banners, und der Churf. Sächsischen, auch Kays. Hatzfeldischen Arméen, verlauffen und zugetragen. *in quarto.* Stockh. Käyser, 1636. 2 a.

4048. Ausführlicher Bericht des gantzen Verlauffs zwischen der Kron Schweden und Chur-Sächsischen Arméen gewaltiges Treffen, geschehen zu Wittstock d. 24 Sept. 1636. Hierbey die Verzeugniss aller Käyserl. und Chur-Sächs. Regimenter, welche bey dem Treffen gewesen. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

Ett par gånger omtr. med litet förändrad Titul.

4049. Relation was vor eine herrliche grosse Victori, Gott, am 24 Sept. die-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

dieses 1636 Jahrs, bey Wittstock, in der Marck-Brandenburg, bey vorgangenem Haupttreffen, der Kön. Maj. zu Schweden, unter conduicte dero Feldt-Marsch. Herrn Joh. Bannern, wieder die Chur-Sächsische und Kayserische gesambte Armaden — gegönnet und verliehen. *in 4:o.* Stockh. Käyser, 1636. 1 a.

Tillika utgifvit på Svenska, *ibid.* 1636, *in quarto.* 1 a.

4050. Extract und eigentlicher Bericht aus Wittstock, vom 25 u. 26 Sept. wie es mit dem Treffen zwischen der Kön. Schwed. Armée, ein theils, und der Churf. Durchl. zu Sachsen, andern theils, abgangen sey. *in quarto.* 1636.

Höppener, p. 71.

4051. Gründlicher und warhaftiger Bericht, von dem blutigen Treffen, welches d. $\frac{24 \text{ Sept.}}{4 \text{ Oct.}}$ im Lande zu Mechelburg, bey Wittstock — vorgangen. *in quarto.* 1636. 1 a.

4052. Aussführliche warhafte Relation und gründliche Beschreibung derjenigen blutigen Schlacht und herrlichen Victorie, welche die conjungirte Kön. Schwed. Arméen — ohnfern Wittstock — er-

erhalten. Dabey auch berührt wird, wie — der Pass Schwet sambt die Brücken verlassen, — und der Feld. Marsch. Wrangel — bald darauf die Vestung Gartz einbekommen habe. *in 4:o.* 1636. 2 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4053. Warhaftige Relation wegen der Göttl. Victori wieder die Käyserl. und Chur-Sächs. Arméen; so wohl auch welchergestalt die Päsße Schwedt und Gartz — erobert worden. *in 4:o.* 1636. 1 a.

4054. Continuation des grosßen Treffens zwischen der Kron Schweden und Chur Sächsischen Arméen, so den 30 Sept. (1636) aus Wittstock abgegangen *in 4:o* ½ a.

4055. *Continuatio Relationis*, was sich in dem monat Sept. — 1636 — zwischen der Kön. Maj. zu Schweden, unter conduicte des Herrn — Joh. Banners, und denen Chur-Sächs. und Käyserl. Arméen verlauffen und zugetragen. Wobey insonderheit ausßführlicher Bericht geschieht von der Victori — bey Wittstock — *in 4:o.* Stockh. Käyser, 1636 1 a.

4056. Eigentlicher und warhaftiger Bericht aus Leutzen (vom 13 Oct. 1636) wegen der Eroberung des festen Passes der Werberschantz, mit Verzeichnisß was die Schwedischen, bey der erhaltenen Victo-

ctoria zu Wittstock, von allerhand Stück, Munition und andern Kriegs-Bereitschaften bekommen. *in quarto.* ½ a.

4057. *Continuatio Relationis*, was sich in denen monaten Oct. Nov. Dec. 1636 — nach der Wittstocker Schlacht — zwischen der Kön. Maj. und der Cron Schweden — und denen Kayserlichen Hatzfeld. — und Marazinischen, auch Chur-Sächs. Arméen zugetragen. *in quarto.* Stockh. Käyser 1637. 2½ a.

4058. Placat om en Tacksäjelse-dag, d. 17 Dec. at hållas för Victorien vid Wittstock; af d. 1 Nov. 1636.

Höppener, p. 72.

4059. Utdrag af et Bref ifrån Herrar Riksens Råd, til Herr Joh. Salvius i Hamburg, at påtänka medel til at ertappa och ombringa Brandenb. Generalen Arnheim: dat. Stockh. d. 7 Jan. 1637.

S. Lœnboms *Uplysn. i Sv. Histor.* III. Del. p. 97 – Läs också Tillåggningen, p. 99 – 102.

4060. *Continuatio Relationis*, was sich nach Eroberung der Stadt Erfurt, zwischen der K: M. und Cron Schweden Arméen, unter der conduite H:rn Joh. Baners und H:rn Alex. Leslie, und denen Käy-

Kayſerl. Ligiſtiſchen und Chur-Sächs. Armaden, vornehmbl. im mon. Januar. — 1637 ferner verlauffen und zugetragen. *in quarto.* Stockh. Käyſer, 1637. 1 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Christina.

4061. Wurtzniſche Creutz- und Marter-woche, d. i. Kurtze doch warhafftige, eigentliche Beſchreibung, des von Schwediſch — Bannieriſchen Volcks, d. 4 Apr. 1637 — grauſam. Einfalls in Wurtzen, und dabey verübten raubens, plünderns und grauſame Tyranney, — publicirt von einem Patrioten und mitbedrängeten. *in quarto.* Leipz. Groſſe, 1637. 3½ a.

Omtr. i M. C. Schöttgen, *Hiſtorie der Chur-Sächſ. Stifts-Stadt Wurtzen*, Leipz. 1717, *in 8:o.* Se *Deutſche Acta Eruditor.* V. Th. p. 264.

4062. Das elende Wurtzen, d. i. Klag- und Trauer- Lied über den elenden, erbärmlichen — Zuſtandt der Stifts-Stadt Wurtzen, in Meiſſen, ſo von Schwed. Bannieriſchen Volck, d. 4 April, gantz unverſehener, tyranniſcher weiſe, angefallen, ausgeplündert, und d. 7 hernacher — in brand geſtecket worden: 1637 aufgeſetzt und publicirt von einem Exulanten und mitbedrängeten. *in 4:o.* 1637. 1½ a.

* 4063. J. C. GRUNDMANS Nachrichten, wie es a. 1637, des Kriegs wegen,

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

in Sachsen, und der Dresdnischen Nachbarschaft insonderheit, ausgesehen. *in 4:o.* Dresden, 1637. 1 a.

Författarens rätta namn är M. *Christ. Aug.* FREYBERG: se Kreysig, T. I. p. 140.

4064. Commentariorum de Bello Germanico ejusque Causis inter invictissimos imperatores, Div. Matthiam, Div. Ferdinandum II. & gloriosiss. Ferdinandum III. nec non bellicosissimos Reges Justavum (Gustavum) Adolphum, Sveciæ, Ludovicum III (XIII), Franciæ, aliosque tum Imperii, tum exteros Principes gesto, Libri XIII. quibus tota Historia nostri temporis ab anno 1617 usque ad an. 1638 continuata, stylo Historico & pereleganti traditur, cum fig. æneis. Authore *Benigno* JULIO, *in fol.* Frfti ap. Jo. Fr. Weissium, impens. Schönwetterianis. 1638.

"Bon Orateur, qui s'appliqua à écrire l'Hi-"stoire de son tems; mais lorsqu'il s'agit des "affaires étrangères, qui s'y trouvent mélées, il "n'en parle pas juste: de sorte qu'on trouve, "qu'il manque de jugement & même de bonne "foi, qualités nécessaires à un bon Historien."

Sådant icke ogrundadt omdöme fäller om Författaren Lenglet du Fresnoy, *Catal. des princ. Histor.* Methode T. III. p. 234. fastän han om Benignus Julius och detta hans Arbete icke ägt tillförlätelig kunskap.

Un-

Under namn af *Benignus Julius*, förstås *Nicolaus* eller, kanske råttare, *Julius* BELLUS. Boken tryktes första gången på Tyska, med Titul: "Oesterreichischer Lorbeerkrantz, oder "Kåyserl. Victori &c. Frf. a. M. durch Erasm. "Kempffern, in verleg. J. T. Schönwetters, 1626" *in fol.* Sedermera, öfversatte Autoren sjelf sit Arbete på Latin, kallandes det *Laurea austriaca* &c. och gaf det ut 1627, ockfå i Frft. *in fol.* Uti denna Uplaga, bestående af 880 sidor, finnas tvenne Böcker tillagde, neml. den XI och XII, som ej stå i Tyska Editionen, och Historien fortsättes intil år 1627. År 1638 tillades XIII Boken, särskildt trykt, 50 sidor, innehållandes en så kort, som otillräcklig Continuation, hvilken börjar med Staden Hamelens Belägring af de Danske 1627, och stannar vid Kåjs. Ferdinandi II Död, 1637. Boken fick då tillika den, ofvan utsatte nya, och genom ett par grofva Tryckfel förstålde Tituln. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Jag har här ofvanföre, n. 3606. anteknat Nic. Belli *Kåyserl. Triumpffwagen*, hvilken Bok, til en del, år et Utdrag, samt en Fortsättning af samme Författares *Oesterreichischer Lorbeerkrantz*, och hänvist Låsaren til Clement, *Bibl. cur. hist. & crit.* T. III. p. 94. På samma ställe, p. 95 seqq. får man igen vidlyftiga Titlarne, så väl på Tyska, som Latinska Uplagan, af fören. *Oesterr. Lobeerkrantz;* men H:r Clement nämner ej den, under namn af *Benignus Julius*, utgifna och af mig här anförda Edition; hvilken likvål lämnar nytt bevis på det af *Nic.* eller *Jul. Bello* brukade Konstgrep, at ofta förbyta

 namn,

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christinæ.

namn, på det des lärda Stölder icke måtte lysa för mycket i ögonen.

4065. *Frantz Christoph* KHEVENHÜLLERS — *Annales Ferdinandei*, oder wahrhafte Beschreibung, Kaysers Ferdinandi II. mildesten Gedächtniss, Geburth, Auferziehung und bisshero in Krieg- und Friedens-zeiten vollbrachten Thaten, geführten Kriege, vollzogenen hochwichtigen Geschäften, samt kurtzer Erzählung deren in der gantzen Welt von höchst gedachter Kayserl. Maj. Geburth an, biss auf Derselben seegligsten Hintritt, d. i. von Anfang des 1578 biss auf das 1637 Jahr vorgelauffenen Handlungen und denckwürdigen Geschichten. In XII Theilen. Leipzig, 1721 — 1726. *in fol.* 12 Voll.

Härtil höra: "Contrefet Kupfferstich deren jenigen regierenden grossen Herren, so von Kaysers Ferdinandi II. Geburth, biss zu desselben seeligsten tödtlichen abschied successive regieret." Leipz. 1721, 1722. *in fol.* 2 Voll.

Författaren af en förnämlig Slägt i Kärnthen, Frih. til Aichelberg, Grefve til Franckenburg, Käjserl. Geheimbde-Råd m. m. lefde til 1650, och hade i många vigtiga Vårf och underhandlingar varit brukad. Af sina vidlyftiga *Annales*, lät han sjelf, ifrån 1640 til 1646, dels i *Regenspurg*, dels i *Wien*, på egen bekostnad, trycka IX Delar, som gå til vid pass 1620: hvilken

ken högst sällsynta Uplaga beskrifves *Deutsche Acta Eruditor.* XV Th. p. 185 — 207; hvartil kunna läggas några Anmärkningar, som stå i Joach. Fr. Felleri *Monum. var. inedit.* Trim. I. Jenæ 1714, *in 4:to*, p. 57. Uti den nyare, af Bokhandlaren M. G. Weidman, i *Leipsig*, föranstaltade Uplaga äro sidsta Delarne, utur Författarens Handskrift, tilkomne, och går således hela Verket til K. Ferdinandi II. Död 1637. Om denna Uplaga heter det, C. G. Hoffmanni *Bibl. Jur. publ.* p. 234: "Curam editionis egit *Breslerus*, Senator Wratislaviensis, cui "imprimis notas & supplementa in vitas Procerum adjecta debemus." Tyska Scribenterne sätta derpå mycket värde; här anföres det enkannerligen i anseende til XI och XII. Tomerne, innefattande hvad som under K. Fernandi II. Regering förelupit, ifrån 1628 til 1637 och följaktel. Sveriges deltagande i Tyska Kriget, intil bemelte år. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4066. Der Schwedische Brutus, d. i. ein abgeworffenes Schreiben, woraus zu sehen, was die Schwedisch affectionirten an jetzo von dem Schwed. Kriegswesen halten, und ein gewisse Anzeigung, wo es endlich hinaus gelangen mögte &c. *in quarto.* 1637. 1 a.

En med hårda tilvitelser emot Kronorne Sverige och Frankrike upfyld Skrift, och i hvilken Chur-Sachsens upförande förfvaras. Har sedermera 2:ne gånger blifvit uplagd med Titul: Der Teutsche Brutus &c. hvilket ockfå båtre

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

passar sig til Författarens affigt. En annan Tysk Uplaga har jag sedt med årtal 1636.

4067. Bruti bruta vox & Oraculum. *in quarto.* 1638.

C. G. Hoffman, *Bibl. jur. publ.* p. 252. Torde vara en Vederläggning af näst föregående Skrift.

4068. An die Kön. Maj. zu Schweden dess Churf. von Brandenburg abgelassenes Schreiben, wegen Regierung der Lande Pommern: und derselben Wider-Antwort. Jenes in der Teutschen Sprach geschrieben, dieses in Latein, und nochmals vertirt. *in quarto.* 1637. 2 $\frac{1}{4}$ a.

Churf. Bref är dat. Cüstrin d. 14 Mart. 1637 och Drotn. Svar, af Regeringen underskrifvit i Stockh. d. 26 Maji s. å.

4069. Copia Schreibens eines Erb. Raths der Stadt Frankfurth, an — den Herrn Landgrafen von Hessen-Cassel, woraus die ursachen dero Streitigkeiten — mit dem Herrn Commendanten in Hanau (Gen. Maj. Ramsay) gantz ausführlich — zu sehen. Dat. d. 19 April 1636. *in quarto.* $\frac{1}{2}$ a.

4070. Gründliche Relation, was sich, seithero der Banier mit der Schwed. Armée ins Land von Meissen gegangen, vom

vom 1 Jan. 1637 biſs d. 21 Jun. täglich zugetragen. *in quarto.* 1637. 3 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

4071. Geviſser Bericht aus Torgaw, vom 21 Junii 1637. *in quarto.* ½ a.

4072. Bericht von dem was bey der vierdten Leipziger Belagerung fürgegangen. *in quarto.* 1637.

4073. Das von den Schweden belagerte, aber entledigte Leipzig. *in quarto.* Leipz. 1637.

4074. Relation von der Niederlage der Cavallery des Hertzogen von Lothringen durch I. F. Gn. von Weymar, geſchehen in der Franche Comté (im Jun. 1637) *in quarto.* ½ a.

4075. Relation aus dem Schwed. Haupt-Qwartier Freyenwalde, vom 3 Jul. 1637. *in quarto.* ½ a.

4076. Warhaftige Relation aus Beufeldt im Elſaſs vom 30 Julii (1637), darinnen zu ſehen, wie und wo — Hertzog Bernhard von Weymar über Rhein iſt kommen, und was ſich ſonſt darbey begeben und zugetragen hat. *in 4:to.* ½ a.

4077. Stillſtandt I. Churf. Durchl. zu Sachſen mit der Stadt Erffurt und

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina. dem H. Commendanten auf ein monat. Dat. d. 22 Aug. 1637. *in quarto.* ½ a.

4078. Histor. Bericht und Erzehlung welchergestalt die Käyserl. Haupt-Armée die Stadt Anclamb A. 1637 hart belagert und blocquirt gehalten, endlich aber die blocquade aufheben und die Stadt verlassen müssen. *in quarto*, Greifswald, bey M. Dorschern, 1637. 2½ a.

C. Schöttgen, *A. u. N. Pommerl.* III. St. p. 311.

4079. Abdruch etlicher, an der Churf. Durchl. zu Brandenb. Hofe, nach absterben des Hertzog. in Pommern gewechselten Schriften, aus welchen zu sehen, was S. Churf. Durchl. und dero Churf. Haus an den Pommerischen Landen vor ein klares Recht zu vindiciren haben. *in quarto.* Frft. an der Oder, 1637. 1 A. 4½ a.

Och på Latin: "Literæ ab obitu Pomeraniæ "Ducis — ex Aula Serenisf. Septemviri Brandenb. "& ad eam datæ" &c. Sine loco, vel not. Typogr. 1638, *in 4:o*, pp. 206 præter Catal. Literar. & Monumentor.

4080. Pommerischer Ducate der Königin Christina in Schweden.

J. D. Köhler, *Histor. Münzbelust.* 1734, p. 257 — 264; se ockfå p. 417.

4081. Copey etlicher nacher Preussen geschickten, aber intercipirten Schreiben, samt allerhand Extracten aus dergleichen Brieffen, neben einem kurtzen gegründeten Gegenbericht über die in einem oder mehr Schreiben erdichte, offenbare und landkündige Calumni. Exod. XX. v. 16. Syrach. XX. v. 26. *in 4:o.* 1637. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Höppener, p. 74.

4082. Informatio de Juribus Terrarum Prussiæ & Civitatis Gedanensis, adversus novam Telonii affectationem edita. *in 4:o.* Gedani, 1637. pl. 10¼.

Tilägnas *Henr.* Frederus, Syndicus i Dantzig: se S. J. Hoppii *Schediasma de Scriptor. Histor. Pol.* §. 56, hvarest också flere, til detta ämne hörande Skrifter, uppräknas.

4083. Kurtze und gründl. Relation, wie und welchergestalt — Hertz. Bernhardo zu Sachsen F. Gn. mit dero unterhabenden, Teutschen Arméen, im Januar. 1638, erstlich beyden vier Österreichischen Waldstädten oberhalb Basel übern Rhein gesetzt, und dann was d. 18/28 Febr. bey Bicken, und d. 21 Febr. bey Rheinfelden, zwischen I. F. Gn. an einem, und dem Käyserl. General, Duca di Savelli, und dem Bäyrischem — Jean de Werth, am andern

 Theil,

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Theil, vor nahmhaffte Treffen vorgangen seyn. *in quarto.* 1638. 1 a.

4084. Warhafte Relation, wie es zwischen Hertz. Bernhards zu Sachsen Weimar unterhabenden Armada, eines, und der Käyserl. und Ligistischen Armée, unterm Commando Joh. de Werths, andern theils, d. 18 Febr. hergegangen, und wie Gott drauf d. 21 *ejusd.* S. F. Gn. — zwischen Bicken und Rheinfelden eine herrliche Victori verliehen hat. *in quarto.* 1638. 1 a.

Och på Svenska s. å. *in 4:to.* 1 a.

4085. Zeitungen wie Hertz. Bernhard, — nachdem er Rheinfelden erobert, das Schloss Röteln belagert, und sol hernach von dar uff Freyburg der March gehen &c. *in quarto.* 1638. 1 a.

4086. Zeitungen wie Hertz. Bernhard — nachdem er — Röteln mit Sturm erobert, vor Freyburg in Brisgau gerücket, auch wie er zu Lauffenburg verschiedene Personen enthäupten lassen; dass aber Duca di Savelli entkommen &c. *in quarto.* 1638. 1 a.

4087. Relation, oder gründl. Erzehlung, wie die ernstliche Feldt-Schlacht, so d. 30 Julii dieses 1638. J. nahendt dem Dorff

Dorff Wittenweyer, in dem Preiſsgaw am Rheinſtrom vorgegangen, ſich erſtlich zugetragen und endlich nach Gottes willen geendet. *in quarto.* 1638. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

4088. Warhaftige und auſsführliche Relation von dem blutigen Treffen, ſo zwiſchen I. F. G. Hertz. Bernhardt, und den beyden Generalen Götzen und Duca de Savelli d. 30 Jul. 1638 vorgangen. *In quarto.* 1 a.

Vid ſlutet ſtår en Förtekning på fångne och döde &c.

4089. Apologia des Hertz. von Savelli, oder wahrhafte Abbildung und unpartheyiſcher Verlauff des bey Wittenweyher, zwiſchen den Käyſerl. und Schwed. vorgegangenen Treffens. *in 4:o.* 1638.

4090. Extract Schreiben, vom Zuſtandt des Krieges am Rheinſtrom. *in quarto.* (1638) ½ a.

4091. Relation etlicher fürnehmen Obriſten &c. Schreiben, von dem Treffen ſo unter Mahlburg, a. 1638. d. 9 Aug. geſchehen. Aus dem Käyſerl. Läger geſchrieben. *in quarto.* ½ a.

4092. Extract Schreiben eines vornehmen Keyſerl. Obriſten aus Offenburg, ſo

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

ſo mit vom Anfang biſs zum ende im Treffen geweſen, an eine Fürſtl. perſon, vom 18/28 Aug. 1638. *in quarto.* ½ a.

4093. Relation, welchergeſtalt — Hertz. Bernhard — eine abermahlige nahmhaffte, und alſo in dieſem 1638 Jahr, die dritte Feld-Schlacht und Victori, und zwar zu dieſem letzten mahl, gegen Hertz. Carls zu Lothringen Fürſtl. Durchl. am 15/25 Oct. auf dem Ochſenfeld, ohngefähr vorn Taun im Suntgau, erhalten *in 4:o.* 1638. ½ a.

4094. Grundelig Relation, hurulunda — Felt-Marſk. Joh. Baner — på then 20 Nov. 1638, vid Perlebergh, heela then Chur-Sachſiſke Succurs til håſt, hvilken — Marazin — General Gallas ſkulle hafva tilfördt, i grund ruinerat, och -- Fienden för några Regementer proviant afftrångt hafver. *in 4:o.* Stockh. Käyſer, 1638. ½ a.

4095. Breyſachiſche Hungersnoth, und umbſtändliches Verzeichniſs aller denckwürdigen Sachen, ſo ſich in währender 18 wöchentlichen Belagerung zugetragen, biſs d. 9 Dec. 1638. *in quarto.*

Bibl. M. Richeii, P. III. p. 167.

4096. Priſe de la ville de Briſac, par le Duc de Veimar. *in 4:o.* Paris 1638.

Le

Le Long, *Bibl. Hist. de la Fr.* n. 9019.

4097. Plan du Siege de la ville de Brisac, par le Duc de Weimar. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Stor Charta, stucken af *Abr.* Bosse. 1 a.

4098. Warhaffter Bericht und Beschreibung, was nach dem — Brysach von — Hertz. Bernhard — d. 7 Dec. 1638 eingenommen, darinnen an vorhandenen Schatz, als parem Geld, Gold und Silber, Perlein, Klenodien und andern, so fast unglaublich und unerhört, inventarisirt und gefunden worden. *in 4:o.* 1639. ½ a.

4099. Gedächtnis - Müntze, auf die Eroberung der Haupt-Vestung Brysach, vom Hertz. Bernhard von Weimar, a. 1638.

J. D. Köhler, *Hist. Münzbelust.* 1739, p. 433.

4100. *Dan.* Rückers Danck - und erste Evangelische Predigt in der Vestung Breysach, als selbige Hertz. Bernhardt übergeben worden, aus dem 129 Psalm, gehalten. *in quarto.* Colmar, Spannfel, 1639.

4101. *Casp.* Barlæi Brisacum capta, sive Panegyris dicta — Bernhardo Saxon. Duci, Exercituum fœderator. Regum & Principum in Germania summo Præfecto.

Casp. Barlæi *Poëmata*, Edit. IV. Amst. 1645, *in 12:o.* Heroicor. L. I. p. 105 — 127.

4102.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4102. *Joach.* STURMII Dankpredigt für unterschiedene Victorien, die Gott Hertz. Bernharden, a. 1638 verliehen hat. *in 4:o.* Erfurt 1639. 8 a.

Kreysig, T. I. p. 87.

4103. Der Teutschen Planet, d. i. nothwendige Betrachtung der fremden Krieges-Waffen in Teutschland, darinnen von derselben gerechtsame und befugniss, wie auch vermutlichen Ausgang, in form eines Gespråchs, zwischen Ernst German von Teutschenheimb, und Wendelin Frantzmånlein — gehandelt wird. *in 4:o.* 1639. 15 a.

4104. D. *Balthas.* HENCKELII Epistolæ Carcerales: defensum belli Germanici patrocinium, Judicis Coloniensis ignobilem sensum, tandemque subveniens ex Svecia auxilium, nondum audito experientiæ documento, per varios carcerum cuniculos ostendentes. *in octavo.* Holmiæ, typ. Henr. Kayseri, 1640. pp. 297.

Morhof, *Polyhistor.* T. I. p. 304. (edit. 1732) och Gryphius *de Script. Hist. Sec. XVII. illustr.* p. 157, såtta vårde på dessa Bref: jåmfőr J. F. Reimmanni *Bibl. Hist. Liter.* p. 275. Nårmare hafva Collectores *Actor. Societ. Conant.* som följa med *Annales Acad. Juliæ*, skårskådat och beskrifvit dem; lås hårom Vogt, *Catal. Libr. rar.* p. 335.

At

At Henckelii Bref, faſtån de i ſig ſjelfva åro ganſka litet intereſſante, med råtta råknas ibland ſållſynta Bőcker, intyga, fðrutan Vogt, J. C. Wendlerus, *Disſert. de var. raritat. libror. impr. causſis*, §. XXV. med flere Biblio-grapher: ſe D. Clement, *Bibl. cur. hiſt. & crit.* T. IX. p. 385. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

4105. Auſpiciis Jehovæ: Vindiciæ pro innocentia Wermelandiæ, ſeditionis injuſte accuſatæ, quas in illuſtri ad Salam Suecor. Academia, poſtr. Kal. Martii a. 1645. publice pronuntiabat *Jordan.* Nicolai Edenius. *in 4:o.* Upſal. 1645. pl. 4.

Och på Svenſka: "Wermelands Oſkuld i et "ſamma Land otilbðrligen påbðrdat Upror, å "daga lagd uti et Fðrſvars-Tal, hållit vid Up-"ſala Academie, på Latinſka Språket, d. 27 "Febr. 1645, af *Jordan* Nilsſon Edenius; men "nu på Svenſka Ŏfverſatt." Carlſtad. Warning, 1740, *in 4:o*, 30 ſidor. Under et kort Fðretal teknar Ŏfverſåttaren ſit namn med Initial-Bokſtåfverne E. M. F. det år: *Eric Magn.* Florelius.

Uproret, hvarifrån Fðrfattaren ſðker frikalla ſina Landsmån, begyntes år 1638 i Upland, och ſpridde ſig ſedan vidare. Anledning dertil gåfvo de på Riksdagen ſ. å. utſkrifne Pålagor.

4106. MSC. Brev-Vexling med det Svenſke Raad om Giftermaal imellan Pr. Friderich af Danmark och Prindſ. Chriſtine.

4107.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4107. MSC. Documenter angaaende det mellem Dr. Christine af Sverrig og Pr. Fridrich af Danmark forehavende Giftermaal. 1636 — 1638.

Desse Handskrifter ägde Bisk. öfver Seland; P. Hersleb: se *Bibl. Hersleb.* Hafn. 1758, *in 8:o*, p. 570.

Om detta Frierie talar Pufendorf, *Commentar. de rebus Suec.* L. VIII. §. 79, p. 269.

4108. Rådslag och Resolution, som är hollet och tagen af samtelige efterskrefne Sv. Rik. Råd, Collegiater, Landshöfdingar, Biskopar, Superintendenter och tilkallade af Presterskapet, öfver några efterföljande nödige och angelägne ärenden. Dat. Westerås d. 31 Jan. 1639.

Stiernman, *R. D. Besl. Bih.* p. 299 — 312.

Ärenderne voro: 1) Freds-Tractaten med Käjsaren; 2) Missförståndet emellan Swerige och Danmark; 3) Rikets Säkerhet emot Kon:s af Polen företagande; 4) Enke-Drotningens Resa och Actioner; 5) Åtskillige Sammanlopp i Landet.

4109. *Joh.* GOEBELII Danck und Freuden-Predigt über die im anfang Martii, von dem Schwed. Generalissimo, Herrn Joh. Baner, in Meissen erhaltenen herrlichen Victorie — aus Phil. I: 6. *in 4:to.* Rinteln, 1639.

4110.

4110. Aussführliche Relation und Bericht von der unversehenen, gefährlichen und harten ploquada und Belagerung der Churf. Sächs. eltesten Bergk-Stadt Freybergk in Meissen, wie dieselbe am 2 Mart. 1639 durch die Schwed. Panirische Völcker — ist angefangen, und biss uff den 20 tag — continuiret worden. Auch wie zwar presse geschossen, und Sturm ist angelauffen, aber dennoch, — durch den Käyserl. und Churf. ankommenden succurs ist liberiret, und der Feind — aussreisen müssen. *in quarto.* Freyb. bey G. Beuthern (1639) 4 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4111. *Joh.*GOEBELII Danck-und Freuden-Predigt, über die von dem Schwed. Generalissimo, Herrn Joh. Baner, bey Chemnitz, d. 4 Apr. (1639) befochtene Victoria, — aus Ps. LXXXIV. 6, 7, 8. *in quarto*, Rinteln, 1639.

4112. *Chrift.* HECKELS Histor. Nachricht von dem was nunmehr vor hundert Jahren, neml. 1639 im dreyzig jährigem Kriege, der Stadt Pirna von denen Schweden wiederfahren. *in 4:o.* Dresden, 1739.

4113. Nachricht von Hertzog Bernhard des grossen von Sachsen Todt.

Uti Struvii *Hist. Polit. Archiv*, T. II. p. 215.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina.

4114. Christ- und Fürstlicher Lebens-lauf Hertzog Bernhards zu Sachsen, — wie solcher — von denen in den Fürstenthümern Weimar, Gotha und Eisenach angeordneten Leich-Sermonen von den Cantzeln abzulesen. *in 4:o.* 4 a.

4115. *Dan.* RÜCKERS Trawer-Predigt über den hochbetrawerlichen tödtlichen Fall Herrn Bernhardten, Hertzogen zu Sachsen, gehalten im Münster zu Breysach. *in quarto.* Colmar, 1739.

4116. Bernhardus Magnus — (Dissert. Acad.) Pr. *Joh. Chr.* LINCK, Resp. Nic. Wolff. *in quarto.* Jenæ, 1672. pl. 10.

4117. Elogio di Bernhardo Duca di Vaimar.

Lor. CRASSO *Elogii di Capitani illustri*, p. 149 — 152.

4118. Gespräche in dem Reiche derer Todten, zwischen Bernhardo von Sachsen-Weimar, und dem Printzen Joh. Wilh. von Gotha. *in quarto.* Leipz. 1722.

Är 45:te *Entrevuen* i den stora Samlingen, och FASSMANS Arbete.

Printzen af Sachsen-Gotha var någon tid vid K. Carl d. XII Armée, och blef skuten för Toulon 1707.

4119.

4119. D. *Ern. Sal.* CYPRIANI Adversaria Historica, quibus Bernhardi Magni, Duc. Sax. Vinar. Vita & Germanici Suecorum belli funestissima periodus illustrantur. *in fol.* Gothæ 1729. pl. 10. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4120. MSC. Herrn Bernharden des Grossen, Hertz. zu Sachsen &c. höchst preisswürdige Heldenthaten, welche Derselbe nach tödtlichen Abgang des glorwürdigst. Königs der Schweden Gust. Adolphi, biss an sein Ende, von 1632 biss 1639 verübet, wie solche von *Joh. Chph.* von der GRÜN, bey höchstged. S. Fürstl. Durchl. gewesenen Gen. Adjutanten, mit allem Fleiss aufgezeichnet, und aus dessen Annotatis in dieses Compendium verfasset (von *Wolf Christoph* ZORN von *Blapsheim*) *in quarto.*

Denna Handskrift förvaras i Hertigens af Sachsen Gotha Bibliothek, på Friedenstein, och en Afskrift finnes hos mig, för hvilken jag har at tacka Herr Hof-Rådet och Bibliothecarien Schlæger. Zorn von Blapsheim, som gjort Utdraget, var Gen. Adjutantens von der Grün Dotters-son, och ägare af Morfadrens efterlämnade Paper. Dedicationen til Hertig Fridrich af Sachsen-Gotha är underteknad d. 3 Julii 1688. Uti Bref til mig fäller nyssn. H:r Schlæger om detta Arbete följande omdöme: "Cet ouvrage n'est "pas mal écrit & les notices qui s'y trouvent

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"ſont très-autentiques, à ce que j'ai obſervé "moi-même, en les comparant avec la Corre-"ſpondance du grand Bernard, que nous poſſe-"dons. Celle-ci eſt compoſée de douze gros "volumes *in fol.* parmi lesquels le ſecond eſt tout "à fait intéreſſant pour l'Hiſtoire de la Suede, "contenant quantité de Lettres originales du Se-"nat, du grand Chancelier Oxenſtierna & de "pluſieurs Généraux, avec beaucoup de Memoi-"res concernant les Traités avec la France & "les Electeurs de Saxe & de Brandenbourg, com-"me auſſi le Congrès de Lubec" &c.

Hvad Hert. Bernhards Caractere angår, ſå ytrar ſig Riks-Canceleren, i Bref til Rådet, ad d. 2 Febr. 1634, derom ſålunda: "Hertig Bern-"hard år then ſom temmeliga qualitæter hafver, "och år conſiderabel; men ſå år ambitionen "och imaginationen något immoderat, och ſö-"ker indirecte draga all militien ifrån vår re-"ſpect och in på ſig; och år thesförutan af ſå-"dant ingenio, at han ingen något tribuerar, "ån ſig ſjelf."

4121. Den Onderganck des Roomſchen Arents door den Noordſchen Leeuw. Afgebeeldt in verſcheyden konſtige Figuren, met ſinryke Verklaringhen derſelver beydes in en buyten Rym, vertoonende in't kort de gedenckwaerdigſte Sacken, die van den beginne tot noch toe, in deeſe orlogen zyn omgegaen. Met een Verhael von den doodt des Koninghs. Door *Bartholom.* HULSIUS. Hier zyn noch bygevoegt

voegt de Victorien der Croon Sweden feedert de Doodt des Autheurs verkreghen. *in quarto. Amsterdam*, voor Crispin van de Pas 1642. pp. 91. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Kopparstiсken gifva största vårdet åt denna lilla sällsynta Bok, som eljest icke har stort at innebära: går til Hertig Bernhards Död. Författaren var en Prestman.

4122. Copey eines vertrauten Schreibens so ein vornehmer Fürstl. Weimarischer Officirer an einen guten Freund wegen der Tractaren und einnehmung der Französischen Garnison in Brisach abgelassen &c. *in quarto.* 1639.

År dat. d. 16 Oct. 1639.

4123. Literæ Christinæ, R. S. ad Regem Galliæ, quibus eum, ut Carolus Ludovicus, Pr. Palatinus, e custodia, in qua Molini asservabatur, liberetur, amice compellat.

Drotningen skref tillika til Enke-Churfurstinnan: begge Brefven, dat. d. 19 Dec. 1639, läsas hos Lünig, *Liter. Procer. Eur.* T. I. p. 261 — 266. Se om denna Handel Pufend. *de reb. Suec.* p. 379. Le Vassor, *Hist. de Louis* XIII. T. IX. P. II. p. 288. Arckenholtz *Mem. conc. la R. Christ.* T. I. p. 51 (note).

4124. MSC. Annales Regni Sueciæ subjectarumque Provinciarum, ab a. 1628 ad a. 1639. F 3 *Su-*

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Superfunt tituli & prima tantum lineamenta, säger Stiernman, som eljest handlar vidlyftigt om detta företagande, *Bibl. Sveo-Goth.* T. II. p. 398 — 401. Loccenius *Ind. Actor. & Codd. MS-ctor.* citerar desse Fragmenter under Titul: *Jac.* RUDBECKII *Excerpta quædam nuper gestorum.*

Författarens egenhändiga Mscr. skal Canc. Råd. Ihre hafva öfverlämnat til för detta Salestads, nu mera Skogklosters Bibliothek: se A. Brauner. *Dissert. Acad. de Insignibus Ser. Fam. Wasia-cæ.* Upf. 1758, *in 4:o*, p. 28.

4125. *Paganino* GAUDENTIO, Le Singolarità delle Guerre di Germania. *in 4:o.* in Fiorenza 1640.

Boken har jag icke sedt; men funnit henne *Bibl. Hist. Struvio-Buder.* och flerestädes citerad. Hos Niceron, som beskrifvit Pagan. Gaudentii Lefverne, samt tillagt en vidlyftig Förtekning på des Skrifter, *Memoires*, T. XXXI. p. 108, är detta Arbete uptaget under N:o 29; men på sått, som vore det sammantrykt med tvenne andre Gaudentii på Latin författade Tractater.

I bem. Förtekning förekomma vidare et par Skrifter, som jämvål höra til Historien om Tretio-åra Kriget, näml. n. 17: "Rerum Germa-"nicarum Conversio a. 1633 mense Octobri, "Ratisbona capta & recepta. Item Carmina &c. "Florent. 1635, *in 4:o.*" och n. 37: I fatti d' "Alessandro il grande spiegati e suppliti, con "non pochi auvenimenti de' nostri tempi, massi-"me

"me quelli delle Alemaniche Guerre. In Pisa B. III.
"1645." *in fol.* Denna sednare beskrifves närmare C. 3.
Nachr. von einer Hall. Bibl. Vol. VII. p. Sveriges
31. Jämför Freytag *Analecta Liter.* p. 375, och Almånna
Clement *Bibl. cur. hist. & crit.* T. IX. p. 83. Historia.
At Pag. Gaudentii Skrifter allesamman äro mera Christina.
eller mindre fälsynte, hade Vogt redan anmärkt,
Catal. Libr. rar. p. 302.

4126. Wahrhaftige Abbildung der Röm. Kays. Maj. unterm Commando des Ertz-Hertzogen Leopold Wilhelm H. D. und Gen. Feld-Marsch. Picolomini an einem, und dann der Confœderirten Kronen und Fürsten, als Schweden, Frankreich, Braunschweig - Lüneburg und Hessen, unter Commando Gen. Feld-Marsch Baner, Duc de Longueville, Klitzing und Melander, andern theils, im mon. Maji 1640, bey Sahlfelt, gegen einander campirten Arméen, als die Kayserliche von 24000 und die andern zusammen von 40000 man, wie solche zu schlagen in positur gestanden, Retranchement aufgeworffen, und endlichen die Confœderirten im mon. Junii wiederumb weichen müssen.

Charta på 4 Blad, med numererad Beskrifning, utan Författares, Ställes eller Kopparstickares namn; men väl stucken.

4127. Schreiben des Feld-Marsch Banier und Grafen Picolomini, den *statum*

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

belli concernirend, gegen einander gewechselt.

Londorp, T. IV. p. 832. Brefven, skrifne i Junii månad 1640 angå egentel. de Svenskas Conjunction med Br. Lüneb. Tropparne.

4128. Des Herrn Gen. Baners Erklärung gegen Hertzog Ernst zu Weimar, des Armistitii halber, de dat. 10 Jul. 1640.

Londorp, T. IV. p. 837.

4129. *Sven.* Hagelstén Oratio in Natalem Christinæ Reginæ. *in fol.* Upsal. Esch. Matth. 1640. pl. 5.

4130. Marpurgensis Academiæ Gratiarum Actio super Diplomate protectorio a Christina — indulto. (Ligate) *in fol.* Marp. Hasf. 1640.

Arckenholtz, *Liste des Harangues* &c. p. 3.

4131. Panegyricus — Christinæ — dictus a *Franc.* Stypmanno, nomine universit. Gryphiswaldensis. *in fol.* Gryphisw. 1640.

Idem, *ibid.* p. 5.

4132. Legati Suecici (J. Salvii) Literæ ad Legatum Gallicum, Com. d'Avaux scriptæ Hamb. d. 18 Apr. 1641.

Monum. Polit. Eccles. ex Arch. Palmsköld. edit. p. 132 — 135. Detta alfvarsama Bref angår

går i synnerhet Käjserlige Generalens de Werths utvåxling. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4133. Historia delle Guerre di Ferdinando II. e III. Imperatori, e del Rè Philippo IV. di Spagna, contro Gostavo Adolfo, Rè di Svetia, e Luigi XIII. Rè di Francia, succesfe dall anno 1630 fino all' anno 1640, del Conte *Galeazzo Gualdo* PRIORATO. *in octavo.* Appresso la Copia stampata in Venetia, 1642.

Paper och Tryck utmårka nogsamt, at detta år en i Geneve föranstaltad Uplaga: flera Editioner upråkna Le Long, *Bibl. Hist. de la Fr.* Lenglet du Fresnoy, *Catal. des princip. Hist.* och Niçeron, *Memoires*, T. XXXIV. p. 11.

Verket år deldt i två Delar, hvaraf den förfta, i XVI Böcker, går til Stilleståndet, som flöts i Piemont 1739. Uti andra Delen, bestående af X Böcker, fortsåttes Historien intil Fält-Marsk. Baners Död 1641.

De fyra första Böcker, som stanna vid Gust. Adolphs Död, åro öfversatte på Holländska, med Titul: "Der Sweeden Oerlogh in Duytslandt, "tot de Doodt von Gustavus Adolphus, teghen "Ferdinandus II. — In het Italiaens beschreven "door den *Gal. Gualdo* PRIORATO, en getrou-"welyk vertaelt door *Andr.* van de WIELE, "Conrect. van VLISSINGE, Haerlem, Castelyn, "1651." *in 8:o*, med några Figurer, artigt nog copierade i smått efter Merians stora Taflor. Om Holländske Öfversättaren sedermera gått vi-

B. III. C. 3. Sveriges Allmänna Historia. Christina.

dare, är mig obekant; men at jämvål H:r de *Francheville*, i Berlin, på Fransöska öfversat de fyra första Böcker af G. G. Prioratos Arbete, det har jag redan här ofvanföre n. 3812 påmint.

Om *Gal. Gualdo* PRIORATO, som afled i sin Födelse-Ort Vicenza 1678, handlar Niceron l.c. meddelandes en vidlyftig Förtekning på hans Skrifter. Uti *Journal des Savans* 1665 säges med god grund om denna Italienare: "son malheur est de parler "souvent des choses dont il n'a pas toute la con-"noisfance, qu'il seroit nécesfaire qu'il eut, pour "se bien acquiter de ce qu'il entreprend."

4134. Le Soldat Suedois racontant l'Histoire de tout ce qui s'est passé en Allemagne, depuis la Mort du Roy de Suede jusques à present. Avec un Eloge & Discours militaire sur la vie & la mort du Duc de Weymar, par le S:r de GRENAILLE. *in octavo.* Paris, Olivier de Varennes 1642. 627 *sidor utom Föret. och Reg.*

Är en Fortsättning af Fr. Spanheims *Soldat Suedois*, n. 3796; men af olika värde. Spanheim har nog tilförlåteliga efterrättelser, Grenaille föga annat, än det han kunnat hämta utur Franska Gazetterne eller andra dylika Skrifter. Om denna sednare säger Bayle, *Dict. Hist. & Crit.* Art. GRENAILLES, *qu'il a fait quantité de Livres François, qui ne valent pas grande chose.* Bayle uppräknar jämvål åtskilliga; men nämner icke *le Soldat Suedois* ej heller en Poëme, som Grenaille skrifvit öfver Kon. Gust. Adolphs

dolphs Segervinningar, och om hvilken Skrift Abbé Goujet. Bibl. Françoise, T. VII. p. 206, sig sålunda yttrar: "Grenaille, dont le nom "est fort peu reveré dans la Republique des "Lettres & très decrédité sur le Parnasse, a fait "un Poëme Latin, où il chante les Victoires de "Gustave Adolphe, Roi de Suede; il a traduit "librement ce même Poëme en Vers François, "l'un & l'autre imprimé à Paris, en 1639, *in 8:o.*" B. III. C. 3. Sveriges Allmänna Historia. Christina.

En Holländsk Öfversättning af Spanheims och Grenailles *Soldat Suedois*, äger jag, tr. i Amsterdam, hos Nic. van Raveslyn, 1649, 1650. *in 8:o.* 2 Voll. 454 och 507. sid. utom Dedic. Föret. och Reg.

4135. *Johan Gebh.* HAUSSMANS Abbildung der Schwedischen Geld-Mord-Brand-und Schantz-Angst, womit vor und in währender Belagerung die hochgeängstete Stadt Görlitz gepresset worden. *in quarto.* Dresden 1741.

4135 (a) Nachrichten von der Kuhrfürstl. Sächsische Sechsstadt Görlitz im Jahr 1641 betroffenen Belagerung, zur Erläuterung einer nach der von dem damaligen Kuhrf. Sächs. General-quartermeister-Lieutenant H:rn *Melchior Schlomachen* gefertigten Zeichnung derselben durch Sam. Weishunen anno 1641 gestochenen, und auf der Görlitzischen Bibliothek befindlichen Kupferplatte. *in 4:o.*

Gör-

B. III. C. 3. Sveriges Allmänna Historia. Christina.

Görlitz, Fickelscherer, 1777. 44 *sid. med Chartan, reg. fol.*

J. G. Meusel, *Neueste Litteratur der Geschichtkunde*, II Th. p. 100.

Utaf de tvenne här sammantrykte Berättelser, torde den äldre af år 1641 vara densamma, som jag under näst föregående Numer, upteknat: den nyare utgafs första gången i Görlitz 1741.

4136. *Chph.* LAURENTII Görlitzisches Danck-Altärlein, oder Christl. Dancksagungs-predigt wegen befreyung der Stadt Görlitz von der Schwed. Besatzung. *in quarto.* Dresd. 1642.

Bibl. Mich. Richeii. P. III. p. 169.

4137. *Melch. Nehel* von WITSTAHL. *Chronographia decennalis*, oder zehnjärige Histor. Erzählung aller fürnehmsten Geschichten und Handlungen, welche von anfang der Churf. Durchl. zu Sachsen Armée von A. 1631 biss 1641 sich begeben, samt einer Chorographischen Beschreibung der Länder, darinnen dieser Krieg geführet worden. *in quarto.* 1641. *item*, 1642 *in 4:o* und *in 12:o.*

Boken består af vid pass 16 til 20 ark, Jäger Kreysig, T. I. p. 140.

4138. Relation der Kön. Schwed. unter

ter der conduicte des H:rn Feldt-Marsch. Leonh. Torstensons — bestehenden Haupt-Armée, vom 9 biss uff d. 25 Maji, in der Schlesien, mit occupirung unterschiedlicher Platzen, gehabte stahtliche Progress; auch insonderheit ihrer wieder die Kåyserl. und Chur Såchsische solcher Orten eine zeit hero zusammengeführte Macht, am 3/1 Maji 1642 bey Schweinitz erhaltenen grossen Victori, worüber die Cavallerie — meistentheils ruinirt, — darbey auch der Generalissimus selbsten — Hertzog Frantz Albrecht zu Sachsen — nebst vielen andern Officirern mehr gefangen; — worauf sich auch die Garnison in Schweinitz ergeben &c. *in quarto.* 1642. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Höppener, p. 80.

4139. Tacksåjelse-Placat för Progresserne uti Tyskland; af d. 18 Jul. 1642.

Idem, p. 81.

4140. Relation über das Treffen der Schweden und der Kåyserl. und Reichs-Armée, d. 23 Oct. 1642, bey Leipzig. *in quarto*, 1642. 1 a.

4141. Gründlicher und eigentlicher Bericht von dem Treffen bey Leipzig &c. *in quarto.* 1642. 1 a.

4142.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4142. Relation om then herlige Victorie, som then Kongl. Swenske Hufvud-Armée, under Gen. Feltmarsk. Linnart Torstensons conduicte, emot Ertz Hertigh Leopold Wilhelms och Gr. Picolomini Kåyserl. Riks-Armada, på d. 23 Oct. 1642, icke långt ifrån Leipzig — erhållit hafver. *in quarto.* ½ a.

4143. Der Königin in Schweden Schreiben an die Frau Landgräfin in Hessen, die Leipziger Schlacht betreffend, vom 24 Nov. 1642.

Londorp, T. V. p. 818.

4144. Ad Serenisſ. & Potentisſ. Christinam — Reginam Panegyricus, cum ductu & vigilantia Leonh. Torstensonii, eodem, quo ante duodecennium, divus Parens, loco, eadem fortuna in campis Lipsiacis hosti, prælio insigni, victoriam & triumphum extorqueret, dictus in Acad. Gryphisw. 25 Nov. a *Franc.* Stypman, J. U. D. & Pr. Ord. *in fol.* Gryphisw. Jeger, 1642. pl. 9.

4145. Schreiben des Chur-Printzen zu Sachsen an den Schwed. Gen. Feld-Marschal Torstenson, wegen Belagerung der Stadt Leipzig, nebst des Feld-Marschals hierauf ertheiltem Antworts-Schreiben.

Lon-

Londorp, T. V. p. 817. Brefven åro af d. 12 och 17 Nov. 1642. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4146. Gründliche und eigentliche Relation von der harten und strengen Belagerung der vornehmen Kauff- und Handels-Stadt Leipzig und Vestung Bleissenburg, wie solche von der K. M. und Cron Schweden Gen. Feld-marsch. Herrn Linnart Torstensohn, vom 14 Oct. 1642 hart belagert, — und endlich d. 26 Nov. das Castel mit Accord erobert, und zwey tage hernach die Stadt auch eingenommen worden &c. *in quarto.* 1642.

Höppener, p. 81.

4147. Accord, welcher — wegen Uebergebung der Stadt Leipzig abgehandelt und getroffen worden. *in 4:o.* 1642. ½ a.

4148. Gründliche und aussführliche Relation von der denckwürdigen Belagerung der Stadt Freyberg in Meissen, und wie dieselbe durch den Käyserl. General Piccolomini befreyet worden. *in quarto.* Freyberg 1643.

4149. Klaglied von dem Torstensohn, da er vor Freyberg abziehen müssen. *in 4:o* 1643.

Catal. Bibl. Christiæ. Lips. 1757, *in 8:o,* p. 741.

4150. Schwedischer Abzug von Freybergk, welche nach verübter zwey monat-

B. III. C. 3. Sveriges Almånna Historia. Christina.

natlicher, harter — Belägerung, bey — ankunft des Göttl. und Käyserl. Entsatzes, d. 17 Febr. 1642 geschehen, — d 26 dito — als ein offentliches und freudenvolles Danckfest deswegen gehalten worden, in druck gegeben von APIANO APIANI. *in quarto.* 1643.

Är skrifven på Vers.

Öfver denna 100 år förut uphäfne Belägring firade, St. Freyberg 1743 en Jubel-Fest. En Medaille, som vid detta tilfälle förfärdigades, beskrifver J. D. Köhler, *Histor. Münzbelust.* 1743, p. 393. Tillika tryktes M. *Chr. Gotthold* WILISCH *Freybergische Stadt Jubel-Acta*, hvaruti icke allenast Belägringen år 1643, utan också Solenniteterne vid Jubel-Festen 1743 omständel. beskrifvas.

4151. Clag und Seuffzen des betrübten, bedrängten und verderbten Landes zu Meissen. *in quarto.* 1643.

4152. Histoire universelle de notre tems, contenant ce qui s'est passé de plus remarquable depuis la declaration de la guerre entre les Couronnes de France & d'Espagne, l'Empire & la Suede, & les autres Etats alliés, jusqu' à la mort de Louis XIII. 4 Voll. *in 12:o.* Paris 1644.

Le Long, *Bibl. Hist. de la Fr.* n. 9092.

4153.

4153. Histoire du Regne de Louis XIII. Roi de France &c. contenant ce qui est arrivé de plus remarquable en France & dans l'Europe, depuis le commencement de son Regne jusqu' à la mort de ce Prince; par Mr LE VASSOR: 10 Tomes, *in 12:o.* Amsterdam Brunel, 1700 — 1711. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Fransoserne äro med detta Arbete icke tilfreds, se Le Long n. 9109 och Lenglet du Fresnoy, *Catal. des princ. Hist.* Methode, T. IV. p. 93. Jag har trodt mig böra lämna det här et Stålle, emedan deruti mycket förekommer rörande Sveriges deltagande i Tyska Kriget, alt ifrån år 1630 intil år 1643.

4154. Epitome Rerum Germanicarum ab anno Chr. 1617 ad an. 1643. recensuit & adnotationes adspersit *Jo. Gottlob* BOEHMIUS. *in octavo.* Lips. in officina Fritschia 1760. pp. 284. *except. Proœm. & Ind.*

Detta är nyaste Uplagan af en liten, men märkvårdig Bok. Hon tryktes första gången 1643, och fast än hon sedermera ofta blifvit uplagd, var hon dock, innan denna Edition utkom, intet mindre än almän.

Uti sit Företal til Parisiske Universitets-Cancellern, Joseph Barre, underſöker Prof. Bœhme hvem som författat detta Arbete, och upräknar tillika de Editioner han hade sig bekante. I almänhet tilägnas det en lärd Canonicus i Cost-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

nitz, med namn *Leonh. Pappus*, se Placcium *de Anonym.* n. 1122, Gryphium p. 64 och *Bibl. Hist. Struv. Buder.* p. 958; men Prof. Bœhme är icke af denna mening: ännu mindre sannolikt förekommer honom, at *Adler Salvius* dervid lagt handen, lämnandes sluteligen hela saken i ovisshet. Hans anmärkningar, som stå under Texten, äro korte, men tilräckelige at förklara et och annat mörkt ställe. Såsom Bihang har han tillagt: "De Comitiis Electoralibus, Ratis-"bonæ celebratis a. 1630, Epistola"; hvilket märkvärdiga Bref han tilägnar den bekante FORSTNERUS, och icke Matth. Bernegger, som allenast befordrat det til tryck, under namn af *Theodosius Berenicus Noricus.*

En ganska sällsynt Uplaga af den så kallade *Epitome* äger jag, hvilken icke varit Prof. Bœhme bekant, och har följande Titul: "Compen-"dium belli Germanici, ab a. 1617 ad an. 1650 "per Europam, & potissimum in Germania, va-"riis eventibus gestum & Iconismis Principum in "æs incisis illustratum. Editio nova & sine affe-"ctu. Cum licentia Superiorum. In Officina Dav. "Hautti, Bibl. Viennæ & Lucernæ, 1657." *in* "*12:o* pp. 395. På baksidan af Titul-bladet ser man Dr. Christinas Portrait, med underskrift: *Christina Catholica Suecor. Gothorum &c. Regina;* och til Henne är Boken dedicerad, som det synes, af Förläggaren: ty under Dedicationen står intet namn, ej eller finnes här något Företal. I anseende til Paper och Tryck kan denna Edition icke sättas i jämnförelse med de små nitida Holländska Uplagor af 1643 och

1644,

1644, ej eller med den fednafte, trykt i Leipzig; Portraiterne öka ej eller des värde; men det fom framför alla andra Uplagor gifver denna et väfenteligt företräde, äro ymnige tilfatfer, och en icke mindre omftändelig Fortfätning ifrån år 1643 intil 1650. Ovifst är, om förfta Författaren häruti äger del; dock förekommer mig, fom vore åtminftone Fortfätningen af annan hand. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiftoria. Christina.

Om en Tyfk Verfion, fom icke är få almänt bekant, lämnar Prof. Bœhme, i fit Företal, följande Berättelfe: "Edita illa, fine loci "nota, in lucem eft a. 1645 quaternis, fub hoc "titulo: *Hiftoria Teutfches Krieges, - vorinnen "angeführet werden alle Kriegeshändel, fo fich "vom Jahr Chr. 1617 bifs in diefes 1645 Jahr – be-"geben und zugetragen.* Atque ita ejus autorem, "quisquis ille fuerit, res aliquot annorum me-"morabiles fatis conftat addidisfe, rudi in uni-"verfum & incondito ftilo, atque ab ætatis no-"ftræ elegantia fane quam abhorrente. Verum "his atque talibus tum quidem vulgo lectitatis, "infequente anno ea editio repetita fuit."

4155. *Jo. Petrus* LOTICHIUS de Rebus Germanicis, ab a. 1617. five Bohemicor. motuum initiis, ad an. usque 1643. Adjectis Iconibus perfonarum genuinis, figuris item & defcriptionibus præliorum, obfidionum &c. in æs incifis, ab iis qui pleraque oculis haufere fideliter communicatis. Tomi II. *in fol.* Frf. ad Moen. ty-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

pis Wolfg. Hoffmanni, impens. M. Meriani, T. I. 1646. T. II. 1650. 2. Voll.

Et almänt föraktat, och endast för Merians Kopparstick efterfökt Werk: Se Gryphius, p. 67. *Bibl. Hist. Struv. Buder.* p. 957. Hoffman, *Bibl. Jur. publ. p.* 230. Niçeron, *Memoires*, T. XXVI. p. 43.

4156. Histoire du Mareschal de Guebriant, contenant le Recit de ce qui s'est passé en Allemagne dans les guerres des Couronnes de France & de Suede, & des Estats Alliez contre la Maison d'Austriche. Avec l'Histoire Genealogique de la Maison du méme Mareschal &c. par *Jean* LE LABOUREUR, Conseiller & Aumosnier du Roy, Prieur de Iuvigné. *in fol.* Paris, chez Pierre L'Amy, 1657.·730. *sid. utom Föret. Dedic. Pieces à adiouster, Orais. fun. p.* N. Grillié *Evesque & Comte d'Uzez, Hist. Geneal. 168. sid.*

Boken lärer ett par gånger hafva fådt nytt Titulblad; åtminstone har Gryphius sedt Exemplar, på hvilka står à *la Haye* 1685. se des *Dissert. de Script. Hist. Sec. XVII. illustr.* p. 70. Uti detta Werk förekommer mycket, hörande til Historien om Tyska Kriget, ifrån 1638 til inemot slutet af år 1643. Det omtalas med Beröm af Le Long, n. 9117.* och Lenglet du Fresnoy, T. III. p. 235. T. IV. p. 130.

De Swenske hade all orsak at med Maresch. de Guebriant vara missnögde, ty honom bruka-

kade Frankrike, både at taga Brisach i Besitning och at debauchera Weimariska Areméen, öfver hvilken han, efter Duc de Longueville, förde befälet; hvarom kan läsas Pufendorf och Arckenholtz, *Mem. conc. la R. Christ.* B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Jean Bapt. Budes, Grefve af Guebriant, dödde d. 24. Nov. 1643. af en blessure som han fick under Belägringen af Rothweil. Des Historicus, en för åtskillige Historiske arbeten berömd Man, lefde til år 1675.

4157. P. OSTERMANNI Palladium exulantis ubique pacis universalis. *in quarto.* Mogunt. 1643.

4158. Der Lew aus Mitternacht, d. i. Poëtisch und kurtzer Bericht, welchergestalt der Röm. schwartze Adler von seinem hohen rothen Thurmb, so viel Thier und Vögel von Osten, Süden und Westen, durch list und macht unter sich gebracht; als er aber nach Norden geschauet, und zu weil gebauet, dass Gott den Lewen aus Mitternacht erwecket, der den Adler auf den Thurn erschrecket, dass auch die andern Thier und Vögel ihre Krafft drauff wiederumb ausgestrecket. Zum guten Anwunsch auf den jetzigen höchstansenl. Reichs-Tage der versaml. Stånde des Königr. Schweden, übergeben und gedr. zu Stockh. von H. Käysern, 1643. *in 4:o.* 1. a.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Författaren menar väl; men Skriften är narraktig.

4159. Mars Sueco Germanicus in celebritatem Festi Natalitii — Christinæ Reginæ — dictus — Arosiæ, — a *Joh.* RUDBECKIO, *jun.* ipso die natali 8 Dec. 1643. *in 4:o.* Arosiæ, Lauringerus, 1644. pl. 5.

4160. Riks. Stånders Utskots Betånkande om Danska Kriget; dat. Stockh. d. 24. och 26. Oct. så och 4. Nov. 1643.

Stiernman, *Saml. af RD. Besl.* T. II. p. 1018.

4161. Två Bref våxlade imellan Fältmarsk. Linder Torstensson och Danske Riks-Marsken H:r And. Bille, a. 1643 och 1644. då det Danske kriget begyntes.

Nya Sv. Bibl. II. B. p. 419 – 423.

4161. (a.) MSC. Enke-Drotn. Maria Eleonoras Intygande, mot sin Hofjunkares, J. W. Pogrells utsago, at hvarken Kon. i Danmark, eller Gr. Waldemar, ej eller Danska Resid. Wiebe haft någon del uti det beslut Hen. Maj. hade tagit, at resa från Sverige. Dat. Köpenh. d. 3 Jun. 1643. (På Tyska.)

Uti mina handskr. Samlingar.

4162. Kongl. Maj. til Swerige Breff til Riksens Stånder. *in quarto,* Stockh. Käyser. 1644. 1 ½ a. Til-

Tillika utgifvit på Tyſka, *in 4:o.* 1 a. ſamt på Latin, *in 4:o.* 1 a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Uti detta Bref, dat. d. 16. Jan. 1644. gifver Drotningen Ständerne tilkänna, at hon til Fädernesländets förſvar, och Underſåtarenes beſkyd, nödgats gripa til Wapn emot Kon. af Danmark.

4163. Kongl. Maj. Patent, angående Kriget emot Danmark; dat. Stockh. d. 16 Jan. 1644.

4164. Manifeſt, förklarandes Orſakerne ſom Kongl. Maj. til Swerige — bewekt och nödgat hafwe, at reſolvera til Kriig, och förſwara med Wåpn ſin, ſit Rikes och ſine Underſåtares undertrykta rätt, emot Kon. Chriſtians then 4:des af Danmarck fiendtlige och wåldſame attentater. *in quarto.* Stockh. Käyſer. 1644. 14 ¾ a.

Och på *Latin:* "Manifeſtum declarans cauſas &c. ex Svetico in Latinum ſermonem translatum; excuſum Stockh. typ. P. a Selou, 1644." *in 4:o.* 15. a. ſamt *på Tyſka:* "Manifeſt worinnen die Urſachen erklåret werden &c. Stockh. Kayſer, 1644." *in 4:o.* 17 a. Omtr. i detta ſednare Språk, hos v. Mejern, *Acta Pac. Weſtphal.* T. I. p. 88. jämvål ſerſkildt utgifvit *på Holländſka.*

4165. Voorlooper van het Sweedſche Manifeſt, vertoont door een t' ſaemenſpreking

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

king tuusschen een Sweed ende een Deen. *in 4:to.* Amsterd. 1644. 8. *sid.*

Ochså utgifvit på Tyska, ibid. *in 4:o*, samt på Swenska; Höppener, p. 83.

Af hvad orsak man år 1769 å nyo låtit trycka detta Samtal, på Svenska, kan jag icke insе: det står uti *III. Saml. af politiska Anecdoter och forntidens Hemligheter*, Sthm. Kgl. Tr. 1769. *in 4:o.* p. 23 — 30. Tillagt har man et Bref från Sv. Commissarierne vid Freds-Underhandlingarne i Brömsebro, til Landshöfd. öfver Skaraborgs-Lån, Carl Rosendufva, af d. 13. Aug. 1645.

4166. Warhaftige Wiederleg — und Beantwortung des jüngst auskommenen Schwedischen Manifestes, worin nicht allein klärlich dargethan und bewiesen, dass die in jenem vermeintlich angeführte Ursachen, so die Königin von Schweden angetrieben und genöthiget, sich endlich zum Krieg wieder Dennemarck zu resolviren, von keiner würde noch erheblichkeit seyn, besondern vielmehr hingegen der rechte wahrhaffte Grund sothaner Schwedischen Bund- und Friedbrüchigkeit entdecket und beschrieben wird. *in quarto.* 1644. 11 $\frac{1}{2}$ a.

Omtr. hos v. Mejern, l. c. p. 137. År ock så publicerat på Danska, 1644. *in 4:o.* 13 $\frac{1}{2}$ a. samt på Latin, samma år, *in 4:o.* 17 $\frac{1}{2}$ a.

4167.

4167. Anleitung zum rechten Verstand der sogenandten warhaften Wiederleg — und Beantwortung des jüngst ausgelasse-nen Schwedischen Manifests: II. Cor. 13. Wier können nicht wieder die Warheit, sondern für die warheit. *in 4:o.* 1644. 2½ a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4168. Instruction, hvarefter Hen. Kgl. Maj:t nådigst vill, at Nils Nilsson Lindegren sig på Resan åt Dannemark rätta och förhålla skal. Act. Stockh. d. 18 Jan. 1644. Item, N. N. Lindegrens Relation om den Resa, den han sasom Hårold, efter Kongl. befallning, gjorde til Dannemark; skrifven Forssa, d. 26. Maji 1666.

Wid slutet af Nic. Reinh. Broocman *Dissert. de sanctitate Legatorum sagatorum* (Hårrolda-Rätt) Lond. Goth. 1750. *in 4:o*, och i N. Wessmans *Äldre och nyare Skånska Handl.* 1755. II, Quart. p. 97 — 106.

Lindegren har förmodel. upsat denna Relation för någon af sina Wänner, ty han beropar sig deruti på en annan Berättelse, den han straxt efter hemkomsten från Danmark, til Kgl. Canceliet ingifvit.

4169. Succincta Relatio, quæ inter alia reddit manifestum, quomodo Ser. Dan. & Norveg. Regis, Slesvici & Holsatiæ Ducatus, Ejusdemq. Majest. Provincia Iutia, improvisa Svetici exercitus

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

invasione, nulla præcedente legitima causa, contra omne jus fasque, conventiones & pacta fœdera hostiliter occupata sunt. *in quarto.* 1644. pl. 5 ½.

På *Danska:* "Manifest, eller en Summarisk "Beretning" &c. 1644. *in 4:o.* 3 ½ a. på *Tyska:* "Manifest oder Summarischer Bericht" &c. *in 4:o.* 4 a. på *Fransöska:* "Declaration, ou "briefue Relation" &c. *in 4:o.* 5 a.

4170. *Rossomatza*, oft Moogh-Al; dat is, de Sweedsche Overdadige Vraetigheydt: een yder tot af-schrick voor oogen gestelt. Overgeset uyt een vertrout Schryven van de Wezer-stroom, 1644. *in quarto.* 2 a.

En Smådeskrift, åter utgifven på Tyska, 1658. se n. 4721.

4171. Extract af en Confidenz-Skrifvelse, utur Lübeck, d. 16. Febr. 1644. therutinnan til en god del förmåles, hvad såsom til d. 9 ejusd. vid then Swenska Arméen uti Holstein och Juthland är passerat och förelupit. *in quarto.* 1644.

Höppener, p. 84.

4172. Danmarks Rikes Råds Breff til Sweriges Rikes Råd, sub dato Ottensjö, then 9 Febr. sampt Swerig. Rikes Råds Swar theruppå, dat. Stockh. then 2. Mart. 1644. *in 4:o*, Stockh. Kåyser. 1. a.

Och

Och på Tyska. *in 4:o.* 1 a. samt på Danska, med Danska Rådets Genswar 1644. *in 4:o.* B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4173. Schreiben des Königes in Dannemarck an den Kayser, wegen einfall der Schwedischen Armée unter dem General Torstenson. *in quarto.* 1644.

Bibl. M. Richeii. P. IV. p. 302.

4174. Antwoordt op seeker Deens Manifest: *Frangenti fidem, frangatur eidem.* Gedr. buyten Boxtehoe, 1644. *in quarto.* pp. 8.

4175. Gegenantwort auf eines Ehrenschänders und Pasquillantens Discours, genant: *Antwoordt op seeker Deens Manifest* &c. Braunschw. 1645. *in 4:o.* 5½ a.

4176. Des Königs in Dennemark Erklärung, warumb er das Schreiben, so der Schwedische Herold mitgebracht, zu acceptiren bedencken getragen: dat. Odensee, d. 13. Febr. 1644. *in 4:o.* ½. a.

Londorp, T. V. p. 871.

4177. Vortrab und Deduction der Cron Dennemarck, von a. 1630. biss anhero (1644.) gepflogene Friedens-tractaten, Bothschafften und Conventionen, welche zu dem gemeinen Pacifications wesen mit der Cron Schweden gehalten, und was

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

was darin verhandelt worden; woraus abzusehen, wie gem. Cron Schweden unter dem Schein und prætext des Friedens, den krieg nicht allein mit ernst fortgesetzet, und den Mediatorem selbsten feindlicher weise angegriffen; sondern dero vorgebender Religion sich als eines Deckmantels gebrauchet, worunter ihr Interesse beobachtet, und was bey diesem Krieg der Schwedischen ihr *scopus* und rechter Ziel sey. *in quarto.* 1644. 2½ a.

Londorp, T. V. p. 872.

4178. Kurtze und summarische Bericht der Ursachen, welche man so wol in Nieder Sachsen, den See-Städten, als auch bey etlichen Schwed. Officirern, *per discursum* vernimbt, warumb der Einfall in Hollstein und Jutland erfolget seyn solle. *in quarto.* 1644. 1. a.

Och på Swenska: "Kort och summarisk Berättelse" &c. 1644. *in 4:o.* 1. a.

4179. Bericht der Ursachen warumb der Einfall in Holstein erfolget. *in 4:o.* 1644.

4180. Discours ob Schweden ohne vorhergegangene Ankündigung, den Krieg wieder Dennemarck anfangen können. *in quarto.* 1644.

Bibl. Thomas. p. 261.

4181.

4181. Disfert. de Irruptione Suecorum in Holfatiam, Duce Torftenfonio, Pr. *Frid.* PRYSS, Resp. Andr. Tengblad. *in quarto*, Aboæ. 1761. pp. 37. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiftoria. Chriftina.

Lärda Tidn. 1761. n. 50. Författaren föker vederlägga de vidrige omdömen som om detta Inbrott blifvit fälde.

4182. Kurtze und fcheinbahre Erklärung ob diefer neue krieg der Schweden gegen die Dänen dem gemeinen beften in Teutfchland einige hinderung folte ftiften oder verurfachen können. Benebenft einem I. K. M. in Dennemarck abgefchickten Schreiben an dero Refidenten (vom 25 Dec. 1643.) *in* 4:*o*. 1644. 1½ a.

Är ochfå tr. på Holländfka, i Middelburg, 1644. *in* 4:*o*. 1½ a.

4183. Furftens til Sibenbürgen Georg. Rakoczi Manifeft til Ständerne uti Konungariket Ungern, therutinnan hufvud Orfakerne til then Kriigs Expedition, fom företagen är emot thet Ôfterrijkefke Hufet, korteligen utförde blifwe: af d. 17. Febr. 1644. *in quarto.*

Öfverfåtning från Tyfkan, i hvilket Språk det ofta finnes trykt.

4184. Keyferlich Manifeft wieder Siebenbürgen, nebft einem Vorläuffer einer Ant-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Antwort auf das Rackozische Manifest; vom 23 Febr. 1644. *in quarto.*

4185. Kurtze Relation vor Eroberung der Vestung Landscron. *in 4:o.* (1644) ½ a.

4186. Extract etlicher Schreiben aus Stralsund, Amsterdam, Dantzig &c. *in quarto.* 1644. ½ a.

4187. En kort och sanfärdig Berättelse, huru som de tre Soknar Sårna, Hede och Idre, långst up i Östra Dalarne, åro med bewåpnad hand bragte ifrån Norrige och inunder Sweriges Krona, utaf då warande Kapellanen uti Älfve-dals Sokn, och sedan Past. i Kumbla, H:r Dan. Joh. Buschovio, som skedde uti Martii månad, år 1644. &c.

Uti *Sw. Fatburen*, IV. Öpn. p. 49 — 55. p. 57 — 64. p. 71. Jämnför *Samlären.* I. Del. 1773. p. 35.

En Berättelse hårom låses ochså uti Abr. Wahlmans, under Ol. Celsii öfvervaro, hållne Disputation: *de incrementis Regni Suedici & præcip. Provinciar. fatis.* Upsal. 1707. *in 8:o.* p. 105. följ.

4188. Quæstio Politica, an Clerico, in rebus arduis, committenda sit expeditio militaris? quam in modum Dissert. Acad. leviter expositam, Pr. A. Groenwall,

wall, candido bonorum examini submittit *Gust.* J. TILLÆUS. *in oct.* Upsal. 1737. pp. 24. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Angår fören. Buschovii expedition.

4189. Copior aff några Breff, våxlade emellan K. Christ. d. IV. uthi Danmark, å then ena, och Commendant. uthi Götheborg, Wålbörd. Nils Asserson Mannerskôld, uppå then andra sidan. *in 4:o.* (1644.) 1. a.

Brefven åro skrifne *in Aprili* 1644. Commendanten afslår at upgifva Fästningen.

4190. Copia Literarum nobilis cujusdam Sueci & viri primarii, ad nobilem quendam Franconiensem, expromens intentiones & consilia, tam cocta, quam coquenda, belli in Germania hinc inde a Svecis tracti, & jam in Danos etiam adornati. Nunc publici juris facta, in gratiam totius orbis Christiani, imprimis subditorum Regni Sueciæ, quo malum cervicibus suis impendens avertere possint. *in quarto*, Frfti ad Moen. 1645. pl. 4.

Af denna Skrift, hvilken i sin tid gjorde mycket upseende, åger jag tvenne Öfversättningar, den ena på *Tyska:* "Copia Schreibens eines vor-"nehmen Schwed. von Adel, an einem Frän-"ckischen von Adel" &c. Frf. a. M. 1644. 3½ a. *in 4:o.* den andra på *Fransöska:* "Copie d'un "Escrit

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"Escrit envoyé par un qualifié Gentilhomme "Suedois, à un sien ami, Gentilhomme de Fran- "conie" &c. Leyde, chés Severin Matthieu, 1645. *in 4:o.* 2. a.

På Tyska är denna Skrift omtrykt, med Titul: "Geheime Nachricht von dem innerlichen "Zustande des Königreichs Schweden, umb die "mitte des XVII. Sec. und von dem R. C. A- "xel Oxenstirn", uti C. G. Buders *Nützl. Samlung verschiedener Schriften, Berichte, Urkunden* &c. Frf. u. Leipz. 1735. *in 8:o.* p. 600–637.

4191. Summarisk Relation om thet fasta Slots Lagholms Eröfring: af d. 14. Maji 1644. (tillika med Accords-punâerne.) *in quarto.* 1 a.

4192. Kurtze Relation von unterschiedenen Rencontern, so zwischen den Kön. Schwed. in Holland geworbenen Schiffen, eines, und denen Kön. Dänischen Orlogschiffen, anders theils, fürnemblich am 16. und 24. Maji S. v. 1644. beyde mahl, nahe bey dem Lister-Tief fürgelauffen. *in quarto.* 1. a.

4193. Gespräch zwischen einen Dänen und Schweden, so einander zu Dantzigk begegnet, im Junio 1644. und sein alte Bekandten gewesen. Gedr. zu Dantzigk, im jetzigen Trubel-Jahr. *in 4:o* 2. a.

Uppå mit Exemplar har en obekant antecknat Författarens namn: M. *Calixtus* Scheinius

P,

P. Laur. Hans Skrift utmärker nogsamt, at han icke varit wän, hvarken af R. Canceleren, eller de öfrige Herrarne af Regeringen.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4194. Kurtze Relation, was bey der K. Haupt Armée, unter conduite Ihrer — Feldmarschall Gust. Horns, nach Eroberung der Vestung Laholm, biss auf d. 12. Jun. 1644. weiter fürgelauffen. *in 4:o.*

Höppener, p. 85.

4195. Kort Relation öfver Landt Femerns intagande, så och thet Slagh och håfftige Drabning, som emellan Hen. Kgl. Maj. och Riikzens, på then eena, och then Danske Örligs Flottan, på then andre sida, d. 1. Julii — förelupen år. Jåmvål och, hvad för segersame progresser H. K. M. Kriigsfolk — vid Christianpriis i Holstein, och Götheborg &c. haft hafver *in 4:o.* Stockh. Keyser. 1644. 1 a.

4196. Udfoerligere oc eygentligere Berettning, huorledis Kongl. Maj:ts oc den Svendske Skibs-Flaade udi Oester Soen hafver fichtet, oc hvad imellem dennem ere forloeben. Med Fortegnelse på K. M. paa dette Tog udmonterede Skibe &c. *in 4:o.* Kiœbenh. Holst. 1644. 1 a.

År en, under d. 12 Jul. å Danska sidan, emot näst föregående Relation, utgifven Berättelse.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4197. R. R. Öfverståthål. i Sthm. H:r Clas Larsson Flemmings Bref til Kgl. Maj. om Kongl. Svenska Örlogs-Flottans expedition, år 1644.

Nya Sv. Bibl. II. B. p. 424 — 442.

4198. Kort Relation hvad sig vidare tildragit, sedan den d. 1 Julii 1644 erhålne victorien, hoss then Swenska Flottan. *in quarto.* Stockh. 1644.

4199. Copia Epistolæ scriptæ Hamburgo Lipsiam, die 19 Jul. qua continetur brevis enarratio ab initio belli Danici terra marique eousque gestorum. *in* 4:*o*. pp. 4.

En annan Uplaga har följande Titul: "Copia "Epistolæ, quæ continet enarrationem gestorum "ab initio belli Danici terra marique in hunc us-"que diem, verissimmam." *in* 4:*o*. ½ a.

4200. MSC. *Sam.* NEUGEBAUERI, Ordin. Ducatus Bregens. Syndici, Diarium Obsidionis Bragensis.

Fältmarsk. Torstenson företog Staden Briegs Belägring d. 25. Jun. 1644. men uphäfde densamma, d. 24 Jul. Alt hvad som under denna tid märkvärdigt förelupit beskrifver Författaren, och som säges, ganska opartiskt. Se Godofr. Rhonii *Epist. II. de quibusd. inedit. Histor. Silesiacæ Scriptor.* Wratisl. 1693. *in* 4:*o*. och W. E. Tentzels *Monatl. Unterred.* 1694. p. 41.

4201.

4201. Wederlåggning och vålgrundat Swar på thet Danske Manifest, hvarutinnan klarligen bethyges och godtgórs, thet K. M. och Sweriges Crono, emoot all skåål och sanning fórwjites, thettaKriigh, Kon. i Danmark uthan orsak, åthwarning, och emoot fórtienst at hafva påfórdt. med Bilagor *in 4:o.* Stockh. Keyser. 1644. 25. a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Tillika utgifvit på Tyska: "Wiederlegung "und wohlgegründete Antwort auf das Däni-"sche Manifest" &c. *ibid.* ap. eund. 1644. *in quarto.* 19 ½ a.

* 4202. Da lassen wier Lónhard für rathen; das ist: lahme låppische — Entschuldigung der Schwedischen Officirer, — welche diesem nunmehr ungerechten Kriege, wieder wissen und gewissen anhången. *in quarto.* 1644.

4203. Copia Schreibens so der Schwed. R. Cantzler, Axel Oxenstirn, an seinen Sohn, Joh. Oxenstirn, Legaten zu Münster abgehen lassen, woraus zu ersehen, wie die Schweden die Religion in Deutschland zum prætext dero Waffen gebrauchet &c. *in quarto.* 1644.

4204. Vertrawlich Gespråch vom Schwed. einfall in Holstein und Dennemarck &c. zweier Schwed. Soldaten, deren der eine ein geborner Schwede, der an-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

der ein Teutscher: gehalten zu Leipzig, beym Raftrum. III. Theile, *in quarto*. 1644. 9. a.

Skrifvit för Pöbeln; likvål omtr. med et fierde Samtal, f. å. *in 4:o*. 6 a.

4205. Beantworteter Rabsacks, dem vertrawlichen Soldaten Gespräch, beym Leipziger Rastrum, entgegen gesetzet. *in quarto*. 1644. 2¼ a.

Af samma halt som den föregående.

4206. Dania ad Exteros de perfidia Svecorum. Anno, quo DanICa paCta TrVCIs frangVnt perIVrIa sVeCI, RagVzI & TVrCI perfIDa paCta petVnt. (1643.) *in quarto*, f. l. vel nota Typogr. pl. 15.

Omtr. med fin styl, ochså utan Stållets och Boktryckarens namn, *in 4:o*. 7½ Ark.

Författaren är den för sina Smådeskrifter bekanta *Gundæus* ROSENKRANTZ: se A. Bartholin. *De Script. Dan.* p. 50. och Jo. Molleri *Hypomnem.* p. 228. Hans Lefverne beskrifver Hofman, *Portraits Histor. des Hom. ill. de Dannem.* P. IV. p. 26.

År altså ogrundat, at Bremiska Canceleren, Theod. Reinking författat bemelte Skrift, och fördenskul af de Swenske, sedan de 1645. fådt honom fången, blifvit tvungen densamma i gröt

at

at upåta: lås hårom Jo. Molleri *Cimbr. Liter.* T. II. p. 698. och J. C. C. Oelrichs *Disp. de libris comestis*, Sedini 1756. *in 8:o.* p. 52. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Tyska Öfversättningen af denna Skrift, vidlyftigare utförd, och i ännu grofvare utlåtelser, har fådt följande Titul: "Schwedisher Meyneyd "Spiegel, jedermänniglich zum schewsel vor "augen gestellet." *in 4:o*, utan Ståll. eller Boktr. namn. 19 a.

Fol. H. 4. står en Wisa emot Riks-Cancelleren; begynner:

"Die Ochsen stehn am Berg, es wil fast finster werden,
"Dein Stern, o! Ochse, würkt viel böser Dünst auf erden" &c.

Denna skamlösa Dikt har man ochså låtit serskilt trycka och utdela, *in 4:o.* ½ a. samt tillägt följande Imprecation:

"OCHSEN-STIRN. Væ tibi Tauri fronti, qui, "conatu diabolico, æternum nomen quæris, dis-"rupto sancto fœdere cum Deo & homine, in "Germania prætextu Religionis, in Dania perfi-"dia, Turcam & Ungaros contra Imperatorem, "Scotos contra suum Regem, Tartaros contra "Polonum movisti, præmium habebis ab inferis, "in tormentis horribilibus, cum omnibus perfi-"dis, in omnia secula seculorum."

4207. Bref, hvilket Kon. i Danmark sin förtrogne Wän och Confident, Kon. i Spanjen tillskrifvit hafver, beklagandes sigh öfver the Swenskas Kriigh och Victorier. *in quarto.* (1644.) ½ a. 4208.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4208. Danici cujusdam Ministri fidelis ad Regem suum, super hodierno rerum publicarum statu, Relatio & Consultatio. *in quarto.* 1644.

Londorp, T. V. p. 880.

4209. Ertz Bischöffliche Bremische abgenöthigte Defensions-Schrift gegen Schweden; nebst Beylagen. *in quarto.* Glückstadt. 1644.

Londorp, T. V. p. 488. Utgafs i anledning af Gen. Königsmärcks inbrott uti Stifterne Bremen och Vehrden.

4210. En aabenbarlig Demonstration oc ret grundelig hoffvet Aarsag til naervaerendis optende Svenske Krig mod Hans Kon. Maj. udi Dannemarck oc Norge. Foerst troekt paa Svenske Tungemaal, til Stralsund, oc nu paa Danske udsat. *in quarto.* (1644.) 1 ½ a.

Omtr. med Titul; "Arsag til nærværende Svenska och Danska Kriget." 1644. *in 4:o.* 1. a. Och på Tyska, "Offenbarung beyder Königen "zu Dennemarck und Schweden vortrauligkeit; "wie und warumb jetzige Reichs Regierungs "Räthe dieselbe zertrennet; aus welcher die eigentlichen Ursachen des neuen Dänischen Schwedischen Kriegs abzunehmen" &c. 1644. *in 4:o.* 1 ½ a.

År egenteligen en Smådeskrift emot Swenska Regeringen. Som affikten war, at den i Riket kring-

kringſprida, ſå hafva Danſka Uplagorne blifvit närmare lämpade til Swenſkan, men af någon ſom icke förſtådt Språket. B. III, C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

4211. Kon. Chriſtian IV. Påbud om de Holländares antaſtande och arreſterande, tillika med Skep och Gods, ſom voro i Ludv. De Geers tienſt: af d. 7. Aug. 1644.

B. Bergii *Nya Förråd af äldre och nyare Handl.* 1. St. p. 48.

4212. Copia utaff et förtroget Breff til the Norſke Inbyggiare. Öfverſatt utaf Norrſke Språket, in på thet Swenſke tungomålet. *in quarto.* 1644. 1 a.

Är underteknat ÆSCULAPIUS, och ſkrifvit i affigt at draga Norriges Inbyggare på Swenſka ſidan.

4213. Zeitungen, daſs Luckaw in Nieder Lauſnitz, die Schwediſchen, d. 21. Sept. mit accord aufgeben ſollen; daſs Mayntz mit accord übergangen; daſs Helm. Wrangel nach Pinneberg gangen, die Belagerung aufgehebet &c. *in 4:o.* 1644. 1. a.

4214. Kurtzer Bericht was bey der Kön. Schwediſchen und Käyſerl. Gallaſiſchen Armée, nach deroſelben geſampten Auffbruch aus Holſtein, ferner paſſiret, und was ſich auch ſonſten an etlichen andern Örtern zugetragen hat. *in 4:o.* 1644.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4215. Sann och grundelig Relation om then herrlige Victorie, som then — gode Gudh hafver, d. 13 Oct. 1644. förlänt Kongl. Maj:s til Swerige Skep och Örlogs Flotta emot och öfver the Danske. *in quarto*, 1644.

4216. Gespreck tusschen Kees ende Knoet, aengaende de laetste Victorye der Sweden teegen de Deenen, te Water. *in quarto*. 1644.

Höppener, p. 86.

4217. *Canticum Triumphale*, eller Triumph-Sång om then stoore Slachtning, ja endtligh lyckelige Victorie, som Gudh them Swenskom gaff uthi ÖsterSiön, på then 13 dagen uthi Oct. månad. *in oct.* 1669. ½ a.

4218. *Andr. A.* ULSTADII Oratio de capta a Suecis Classe Danica. *in quarto*. Aboæ 1644.

Stiernman, *Aboa Liter.* p. 31.

4219. Kurtze summarische Beschreibung eines wunderlichen Schwedischen und Dänischen Bret-Spiels. *in 4:o*. 1644. 1 a.

Höppener, p. 86.

4220. Extract Schreibens auss Christianpreiss, sub dato 16 Oct. 1644. *in 4:o*.

4221.

4221. Des Fränkischen Cräyses Schreiben an die Schwedische Herrn Gesandten, gegeb. Bamberg. d 8. Nov. 1644. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Londorp, T. V. p. 914. Angår Fredens återställande i Tyska Riket.

4222. Abriss der Kön. Schwedischen, wie auch der Käyserlichen Haupt Arméen Lager und Retranchmenten, wie solche bey Bernburgk an der Sahle, im mon. Sept. Oct. und Nov. 1644. gegen einander gelegen.

Charta på 1. a. flucken af *Joh. Durr*, tr. af Truls Arfvidson, i Stockholm.

4223. *Dav.* Schmids Klag — und Bussspredigt, über den erbärmlichen zustand des Churfürstenthums Sachsen, und insonderheit des Städtleins Niemeck, welches von den Schweden, d. 26. Nov. 1644. in brand gesetzet worden. *in quarto*, Wittenberg, 1645.

4224. MSC. Axel Oxenstierna Relatio de Administratione Regni sub minorenni Christinæ Reginæ ætate: consignata m. Nov. 1644.

Stiernman *Bibl. Sveo-Goth.* T. II. p. 42. Lärer förmodl. vara skrifven på Swenska och finnas i RiksArchivo.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina. 4225. Medaillon auf der Königin Christinæ übernehmung der Regierung, und kurtz zuvor befochtene Seeschlacht wieder die Dänen, in dem Belt.

J. H. Lochner, *Saml. merkwürd. Medail.* 1738. p. 9 — 16.

4226. Ad — Christinam — Reginam — de felici novi Regiminis auspicio & prima triumphali maris victoria, ductu & magnanimitate — Car. Gust. Wrangelii obtenta, Gratulatio Panegyrica, a *Jac.* Stypman, Secret. Stat. in anter. Pom. oblata. *in fol.* Gryphisw. Jeger. 1645. pl. 13.

4227. Panegyricus, sive Oratio ad processum solennem accommodata. Quam cum D. T. O. M. Illustrisf. atque Excell. Heroibus ac Dom. D. Petro Brahe, — R. S. Drozeto; D. Jac. De la Gardie, R. S. Marscho; D. Car. Gyllenhielm, R. S. Architalasso; D. Axel. Oxenstierna, R. S. Magno Cancellario; D. Gabr. Oxenstierna, R. S. Thesaurario, tutelam Regiam, atque administrationem Regni hoc ipso die Dec. 7. a. 1644. deponentibus, atque S. R. Maj. Suec. Christinæ Aug. præsentibus Regni Statibus, in arce Holmensi, pompa solenni reddentibus — DDD. *Godofr.* Schroeer. *in fol.* Holm. typ. P. a Selov. pl. 7.

4228.

4228. Panegyricus Christinæ Augustæ, ipso suo XVIII. natali, qui est dies Decemb. 8. a. 1644. aviti Regni Sueciæ gubernacula feliciter capessenti, scriptus a J. W. (*Joh.* WEYDENHEIMIO) *in fol.* pl. 7. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4229. *Joh.* WIDECHINDI Panegyricus Reginæ Christinæ scriptus. Holmiæ, Meurer 1644.

J. Schefferus, *Suec. Lit.* p. 185.

4230. Historischer Lobspruch und Sieges-Lied von der Durchl. Grosm. Königin und Frewlein, Christinen — grossen Helden Thaten, als I. K. M. nach erreichtem achtzehenden Jahre dero alters, und erfolgten Reichs-Schluss, zur völligen Regierung dero Königreiche und Lande getreten. Zum christl. An- und Glückwunsch, nach Teutscher Poëtischen Arth, in HeroischeReime — zusammengetragen &c. *in quarto.* gedr. und unterthän. übergeben durch H. Keysern, in Stockh. d. 7. Dec. 1644. 3. a.

Jag har sedt tvenne Uplagor af denna Skrift, med olika tryck, men enahanda innehåll.

4231. Relation öfver inkrektande aff Erchie-Stifftet Brehmen, och lyckeligen erhåldne Victorie emot the Keyserske vid Jankaw, i Brehmen. *in quarto.* (1645.) 1 a.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4232. Ausführliche Relation von der grossen und überaus blutigen Schlacht, so zwischen den Keyserlichen und Schwedischen bey Janckow in Böhmen, d. 24. Febr. a. 1645. vorgangen, aus einem Schreiben, welches — Torstenson — an Axel Lilien — abgehen lassen. *in 4:o.* 1645. 1 ½ a.

Et Bref som Keisarn, straxt efter Slaget vid Jankow til åtskillige Chur- och andra Furstar låt afgå, i affikt at hålla dem vid godt mod, läses hos Londorp, T. V. p. 921.

Öfver denna Seger finnes en Macaronisk Wisa tr. i S. Loenboms *Histor. Märkvärd.* I. D. p. 150.

4233. Extract aus des Gen. Feldm. Leonh. Torstensons Excell. an den Gen. Major und Gouverneur, Axel Lillien, abgangenen Schreiben d. im Hauptquart. Mistelbach, d. 8 Apr. 1645. *in 4:o.* 1 a.

Bifogade åro, et Bref från Gr. Esterhasi, *Palat. Hung.* och Fältm:s derå gifne Svar.

4234. Copia af Feltm. Linnar Torstensons egit. Bref, skrifvit til Öfversten Nierod, — sub dato Mistelbach, d. 8. Apr. 1645. Item, Copia Skrifvelse af Helm. Wrangel, til Commend. i Wismar, dat. i Lågret för Rensborg, d. 16 Apr. 1645. *in quarto.* ½ a.

År

År egenteligen et Stycke af *Post-Tjidender-ne*, 1645. hvaraf hvarje Weeka utkom ½ a. *in 4:o.* man finner deruti åtskillige mårkvårdige Berättelser införde, om de Swenskas progresser, så vål i Tyskland, som emot Kon. i Danmark. B. III. C. 3. Sveriges Almånna Historia. Christina.

4235. Brünnische Siegsfahne, das ist: eigentliche und zuverlässige Erzehlung, welchergestalt die Königl. Stadt und Schloss Brünn, in Mähren, durch die Schwedische und Rakoczysche Kriegsheer, unter dem Commando Leonh. Torstensohns — vom 3. tag Martii, biss d. 23. Aug. — 1645. — belägert und gestürmet; aber durch den Baron De Souches, als Commendanten und seiner unterhabenden Soldatesca manlich gehandhabt und erhalten worden: aus glaubwürdigen Teutschen Bericht publicirt, durch L. V. H. D. *in quarto.* Wien, bey Matth. Cosmorovio. 1647. 7½ a.

4236. Kort Beråttelse om det i Skåne förda och så kallade Gustaf Horns krig.

N. Wessman, *Äldre och nyare Skånska Handl.* 1755. II. Quart. p. 82 — 96.

Å nyo år denna Beråttelse trykt i *Götheborgska Nyheter* 1774. n. 49. 50. 51. samt 1775. n. 2. och åter derutur, uti S. Lœnboms *Histor. Archivum*, V. St. p. 53 — 71.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4237. Encomium justissimæ & illustrissimæ Militiæ — Hornianæ, quod in — Acad. Ubsal. d. 24. Junii a. 1648. — publice recitavit *Joh.* Haquini FLORANDER. *in 4:o.* Ubsal. Esch. Matth. pl. 4½.

Omtr. i C. Nettelblads *Schwed. Bibl.* 1. St. p. 189 — 216. och handlar om Fältherrens Gust. Horns expedition i Skåne.

4238. Berättelse om förloppet vid den Bohusiska Belägringen, som oförmodeligen kom at företagas af de Swenske uti Aug. månad, år 1645.

Uti *Götheb. Magasinet*, 1762. n. 22. 23. efter Kyrkoherdens i Romelanda, Severin Petri Ströms handskrift.

4239. Mare Balticum liberatum, hoc est, nova, vera & perspicua Belli Sveco-Danici Narratio, cum causarum quæ Sereniss. Reginam Sueciæ arma suscipere compulerunt, tum ejusdem felicis in pugna navali successus. *in duodec.* s. l. vel nota Typogr. 1649. pl. 4.

4240. Bericht dess Friedenschlusses, so zwischen beyden hochl. Cronen Dennemark und Schweden getroffen, auch was sonst für weniger Zeit unter Ihnen zur See vorgelauffen; aus einem vertraulichem Schreiben zusammengezogen. *in quarto.* 1645. ½ a.

4241.

4241. *Joh.* FREINSHEMII Laudatio Pacis Danicæ, Oratio habita a. d. III. kal. Nov. 1645. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Ibland des Orationer, tr. i Frft. 1662. *in* 12:o. n. XIII.

4242. Inclita Suecorum Bellona, detecta a *Joh. Val.* REHTEN. *in fol.* f. a. l. vel nota Typogr. pp. 63. præter Dedicat.

4243. Carmen gratulatorium de bello Sveco Danico feliciter gesto, in Reg. Gymnas. Stockh. d. 9. Aug. a. 1645. — pronuntiatum a *Joh.* Haqu. FLORANDRO. *in* 4:o. Stockh. Keyser. pl. 3½.

4244. Oratiuncula gratulatoria ob pacem cum Danis initam, in — Univ. Aboënsi, ad solennem festivitatem, quæ celebrabatur d. 7. Oct. a. 1645. proclamata a *Laur.* Joh. FOLKERNIO. *in quarto.* Aboæ, P. Wald. pl, 2.

4245. Oratio gratulatoria in mutuum Regnorum aquilonarium — pacis fœdus denuo institutum; in Acad. Upsal. VII. Id. Nov. a. 1645. — habita ab *Erico* SIMONIO. *in* 4:o. Upsal. Esch. Matth. pl. 3.

4246. *Nicol.* RUDBECKII Panegyricus pro pace inter Christinam Sueciæ & Christianum IV. Daniæ Reges, habita Arosiæ, d.

B. III. C. 3. d. 7. Nov. 1645. *in quarto.* Arosiæ, Lauringerus, 1646. pl. $5\frac{1}{2}$.

Sveriges Almänna Historia. Christina.

4247. Oratio de dilatatione Regni Sueciæ, in Reg. ad Salam Academ. d. 14. Jun. a. 1646. recitata ab *Olao* Joh. KRÅKEFOOT. *in quarto*, Holmiæ, Meurer, 1646. pl. $2\frac{1}{2}$.

4248. *Joh. Gilii* TOLLE Oratio de miraculosa Sueciæ e multis hujus seculi angustiis liberatione. *in 4:o.* Upsal. 1645.

Arckenholtz, *Liste des Harangues*, p. 6.

4249. D. *Petri* WINSTRUPII Belli Sveco Danici opera mirabilia. *in quarto.* Hafniæ, 1646.

Detta Tal, hållit i Lund, d. 14 Apr. 1646. har *Peder Hermandson*, Rector Scholæ i Malmö översat på Danska med Titul: *Swenske-Danske Krigs-Under* &c. Kioebenh. 1647. *in 4:o.* 71. sid. utom Dedicat.

Om Bisk. i Lund, Peder Winstrup, se Alb. Bartholin. *de Script. Dan.* p. 128. Jo. Molleri *Hypomnem.* p. 391. J. J. v. Döbeln, *Hist. Acad. Lund.* Cont. 1. p. 42. och v. Stiernmans *Adels-Matrikel*, p. 528.

4250. Historia belli Danici, annis 1643. 1644. 1645. gesti; scripta a. *Joh. Henr.* BOECLERO. Accessit Index, cujus insti-

ſtitutum Epiſtola ad Lectorem operi præmiſſa exponit. *in quarto.* Stockh. typ. & ſumt. Nic. Wankijff. 1676. pp. 580. *except. Dedicat. Formul. Pacific. Bromſebr. & Ind.* B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Boken tryktes åter 1679 i Strasburg, med Titul: "*Jo. Henr.* BOECLERI Hiſtoria belli Sve-"co-Danici; Opus poſthumum, ex autoris au-"tographo." Argent. 1679. *in 8:o.* 392. ſid. utom præmiſſa.

För förſta Uplagan, hvilken vida öfverträffar den ſednare, har man at tacka den lärda *Bergenhjelm.* Utom Brömſebroiſka Tractaten, har han tillagt et Regiſter, ſom innehåller många vackra och nyttiga anmärkningar och efterrättelſer. Andra Uplagan, den Bœcleri Arfvingar til tryck befordrat, är efter Schefferi Berättelſe *Suec. Lit.* p. 290. på et och annat ſtälle åndrad: tillagt finnes intet annat, än en kort Dedication til Dr. Chriſtina, jemte et Bref, ſom Bœcler, d. 8. Jan. 1666. ifrån Strasburg, detta Werk angående, R. R. Biörnklou, tilſkrifvit.

Om detta arbete heter det, *Bibl. Hiſt. Struvio Buder.* p. 1619. "exarata quidem eſt ſtilo "ad imitationem veterum compoſito, ſed ita ta-"men, ut inclinationem amoris in Suecos facile "agnosces. Prælecta pars hujus Hiſtoriæ incli-"to Heroi Torſtenſonio, qui belli hujus Dux "fuerat, emendante & ſupplente commemora-"tionem eodem, ſed morbis impeditus fuit in "hac accurata cenſura, heros."

Jo. Henr. Bœcler, ifrån Cronhem i Franken, kallades 1648. til *Eloquent. Profeſſor* i Upſa-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

la; blef sedermera *Historiogr. Regni*, men begaf sig, efter tre års vistande i Swerige, tilbakars til Strasburg, hvarest han afled 1672. se Arckenholtz, *Mem. conc. la R. Christ.* T. I. p. 295.

2251. MSC. Acta publica & narrationes historicæ de rebus Sueco-Germanicis, ab initio belli tricennalis usque ad mensem Octobrem anni 1645. ex ipsis Archivis regiis, Ministrorumque Suecicorum litteris, ab anonymo excerpta atque collecta.

Uti Z. C. v. Uffenbachs Bibliothek, i Frankfurt: se *Biblioth. Uffenbach. univers.* Tom. III. Frfti ad Mœn. 1730. *in 8:o.* p. 369.

4252. Kort Beråttelse huruledes then Kåyserl. Gen. Lieut:n Gallas, om nattetid retirerade sig i fôrstone utur sit hårtil hafde Låger vid Bårnburg, åt Magdeburg, och huru straxt therefter, hans Cavallerie och hela then Keyserlige hufvud Arméen, vid Juterbåck, år slagen och totaliter ruinerat worden; han sielf i egen person, jåmpte the fåå af hans igenblefne Infanterie uti Magdeburg instångde &c. *in quarto.* 1 a.

4253. Kort Relation ôfver then Keyserl. Hufvud Arméens under Gen. Gallas, hastige Upbråt och afvijkande ifrån sit Låger, vid Salstrômmen och til Magdeburg,

burg, samt tagne och undfångne skada och nederlagh af Kongl. Maj. Armée under Felt. Lindorm Torstensons conduicte. *in quarto*, Stockh. 1645. ½ a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Tyckes vara utgifven, för at på någon Tacksäjelse-dag i Församlingarne upläsas.

4254. Der Schwedische Jäger in Teutschland. *in quarto.* 1645. 2. a.

Angår Satisfactionen, som Swenska Kronan fordrade.

4255. Gespräch zweyer angefesselten Soldaten auf dem Esel. Mit vorbehalt zu mehren und zu bessern. *in 4:o.* 1645. 2. a.

4256. Ode ad Eminentiss. Cardinalem Jul. Mazarinum, in Sereniss. ac Potentiss. Princip. Christinæ — Reginæ, Effigiem, ipsi donatam. (Autore *Marco* Duncano - - de CERISANTES, Ser. Suec. Reg. Consil. Aul. - - & ap. Reg. Christianiss. p. t. Resid.) *in fol.* - - Paris. Cramoisy. 1645. pl. 2.

Om Cerisantes läs Arckenholtz, *Memoires de Christine*, T. I. p. 77. hvarest ochså flere Scribenter citeras, som talt om denna avanturier. Han sändes, år 1644. i Grotii ställe, såsom Resident til Kongl. Franska Hofvet, hvilken post han likvål af egit bevåg, samt utan Drotningens wetskap, öfvergaf, sökandes sin lycka annorstädes. Åtskillige handskr. Handlingar, rö-

B. III. C. 3. Sveriges Allmänna Historia. Christina.

rande des beskickning til Frankrike, sågde den berömde Z. C. v. Uffenbach, i Frankf. se des *Biblioth. Mscta*, Halæ 1720. *in fol.* P. X. Sect. I. Vol. L. n. 57. 58. 66. 67. 68. 69. 77. 113. &c.

4257. *Laur.* Bodockii Fortuna Christinæ — dum die Dec. VIII. an. 1645. annum ætatis XX. feliciter auspicaretur, publico sermone expressa. *in fol.* (Holmiæ) Keyser. s. a.

4258. Natalis vitæ Augustiss. Imperiique Sereniss. Christinæ Reginæ, — cum 8. die Dec. a. 1645. annum ætat. vigesimum, annumque Imp. secundum felicissime auspicaretur: Oratione solenni — æternitati consecratus a *Laur.* Ludenio. *in 4:o.* Dorpati, Vogel. 1645. pl. 3.

4259. Policismus (Politicismus) Gallicus, sive Fœdus triplex Gallo-Turcicum & Turco-Gallicum, Gallo-Hollandicum & Hollando-Gallicum, Gallo-Svecicum & Sveco-Gallicum, tum & patrocinium Genevæ, Regum Christianissimorum Christianismum perspicue demonstrans. *in 4:o.* Cosmopoli, ap. Vdonem Belgam, ad insigne Aquilæ volantis. 1646. pp. 29.

Et foster af någon Österrikiska Huset tilgifven nitisk Catholik.

4260.

4260. Summarische und warhafte Relation, welchermassen die uralte des H. R. Reichs freye Stadt Augspurg von zweyer auswärtiger Cronen conjungirten Arméen und deren Confœderirten Völckern 1646. d. 25. Sept. belägert, und d. 13. Oct. hernach von den Käyserl. und Chur Bäyerischen Reichs Arméen wieder eliberirt und entsetzt worden. *in quarto.* Augspurg, 1646. B. III, C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4261. Kurtze und wahre Relation, was sich vor und in wahrender Belagerung der Käyserl. und des H. R. R. Stadt Augspurg hauptsächlich und denckwürdiges zugetragen und verloffen hat. *in quarto.* 1646.

4262. Victrici in toga & sago semperque invictæ Suecorum fortitudini. Oratio Panegyrica dicta a *Dider. Heinr.* BULDER. *in quarto*, Upsal. Esch. Matth. 1646. pp. 30.

4263. Oratio Panegyrica, Natali — Christinæ — Reginæ — dicta a *Georg.* PREUSIO, VI. Id. Dec. 1646. *in fol.* Ubsal. Esch. Matth. pp. 46.

4264. Der Eydgenossen Schreiben an den Felt-Marschal Wrangel, wegen abführung seiner Völcker von ihren Grän-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

tzen: nebst andern dahin gehörigen Acten und Handlungen.

Londorp, T. VI. p. 126 — 136. De angå i synnerhet Feltmarschalkens Expedition vid Boden See.

4265. Literæ pro cessatione Vectigalium Warnemundensium ab Academia & Ministerio Rostochiensi ad S. Reginam Sueciæ & alios datæ.

Ibland *Selecta Literar. ex Archivo Severinensi*, hos E. J. de Westphalen, *Monum. ined. Rer. German.* T. IV. col. 1330 — 1335.

4266. Kurtze, warhaftige Beschreibung beyder Cronen, Franckreich und Schweden, deren Haupt Arméen Verrichtung &c. was sich von 1633 biss 1647. in Teutschland, Bayern, und aller Orten, in Belägerungen, Schlachten, Stürmen, Scharmützeln und Eroberungen zugetragen. Beschrieben durch G. E. V. S. *in 4:o*, Frft. Kempffer. 1647. 103. sid.

4267. Florus Germanicus sive *Everhardi* WASSENBERGII Embricens. Commentariorum de bello inter invictiss. Imperatores Ferdinandos II. & III. & eorum hostes, præsertim Fredericum Palatinum, Gabrielem Bethlenum & Daniæ, Sueciæ, Franciæ Reges, gesto, Liber singularis, ad

ad an. 1641. abſolutus & continuatus. Cum Indicib. locupletiſs. *in duodec.* Hamburgi, ap. Bernard Balduinum. 1641. pp. 420. *except. præmiſs. & Ind.* B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Christina.

Förſta Uplagan tryktes i Frft. 1638. *in 16.* med Titul: "*Everh.* WASSENBERGII Commen-"tarior. de bello inter Ferdinandum II. & III. "& eorum hoſtes — geſto, liber ſingularis." Boken feck ſedermera namn af *Florus Germanicus*, och år flere gånger worden uplagd, hvarje gång med en ny Fortſåtning, hvaraf den ſidſta, i en Ffrter Uplaga, 1648. *in 12:o.* går ända intil Weſtphaliſka Freden, doch af en annan hand.

Wassenbergii Arbete, på Tyſka öfverſat, gafs ut i Frft. 1643. *in 4:o;* hvarpå följde en annan märkvårdig Tyſk Uplaga, med Titul: "Der "Einewerder Teutſche Florus WASSENBERGII, "mit animadverſionen, additionen und correctio-"nen, deren in vorigen eingeruckten, unglei-"chen Hiſtorien verbesſert, der Warheit reſti-"tuirt, und biſs anno 1647 continuirt. Frft. bey "Anthoni Hummen." *in 12.*

Om denna Öfverſåtning, låſes *Bibl. Hiſt. Struvio Buder.* p. 958. följande Omdöme: "E "Cæſaris & Pontificiorum partibus eſt *Everh.* "*Waſſenbergius:* vulgaria ſaltim refert, odio-"que totus in Proteſtantes flagrat, vix laudan-"dus, ni Germanica ejus verſio, Frfti, vel po-"tius in Belgio, Amſtelod. 1647. edita fuisſet, "quæ tamen perrara eſt, cui *Fürſtenbergii* Co-"mitis, vel potius *Fuggeri* inſignis belli Ducis

I 4 "in-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"inter Cæsareanos, notæ & animadversiones ac-"cesserunt, qui maximis rebus adhibitus fuit, & "plerasque res, testis oculatus, commemorarat, "qua de causa Gryphius (in *Appar.* p. 66.) "cimelii instar librum hunc habendum putat." Å en annan sida, har Prof. Kœler, uti Anmärkningarne til Marq. Freheri *Directorium*; Norimb. 1734. *in 4:o.* p. 245. med nog sannolika skål bevist, at icke Gr. Fürstenberg, utan en annan Keyserlig General, neml. *Jobst Maximil.* Grefve til *Gronsfelt* och *Bronchorst*, författat de så mycket berömde Anmärkningar; jämnför J. D. Kœlers *Hist. Münzbelust.* T. X. p. 8.

Uti *Hamb. Bibl. Hist.* Cent. II. Art. 62. hvarest flere Uplagor af Wassenbergii *Flor. German.* anföres, berättas för visso, at af sidsta Tyska Öfversätningen tvenne Uplagor finnas, begge trykte 1647. den ena i Frft. den andra i Amsterdam, hos Lud. Elzevir, och til utvertes anseende aldeles like; men at i den Amsterdamska sidornas antal är större, samt kopparst. flere än i den Frftska. Denna sednare äger jag, hon består af 706 sid. och går til April månad 1647. Jag tror mig jämvål äga den förra; ty fastån på Titulbladet står, lika som på den förra: *Frft. bey Anthoni Hummen*, har hon doch en helt annan Frontispice, nitidare Tryck, bättre paper och flere Portraiter, hvilka, enligit Förtekningen, äro 64 st. Sidornas antal stiger til 718. I texten är ingen skilnad.

4268. Vortrag der Weimarischen Völcker

ker an Gen. Königsmarck, und des Generaln darauf ertheilte Erklärung. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Londorp, T. VI. p. 251. Weimariske Trouperne, missnögde med Frankrikes hårda förfarande, sökte at i Swensk sold blifva antagne: de trädde likvål, til en del, åter i Fransk tjenst. Se Pufend. *de Reb. Suec.* p. 716.

4269. Schreiben des General Wrangels an Chur Sachsen, nebst dem Antwort Schreiben, wegen der durchzüge durch die Churf. Länder.

Londorp, T. VI. p. 237. Brefven äro skrifne i Sept. månad 1647.

4270. Wohlgegründete und billigmässige Ursachen, warumb Ihro Churf. Durchl. in Bäyern bewogen worden, dem Schwed. FeltMarschal — Wrangel, das mit ihm, in nahmen der Cröhe Schweden, d. 14 Mart. 1647. — zu Ulm geschlossene Armistitium, d. 14. Sept. wieder auf zu kündigen. *in quarto.* 1647. 2. a.

4271. Erläuterung deren vorgegebenen Ursachen warumb Ih. Chf. Durchl. in Bäyern bewogen worden, das mit beyden Confœderirten Cronen, Schweden und Franckreich, zu Ulm geschlossene Armistitium — der Cron Schweden wieder aufzukündigen. *in quarto.* 1648. 2½. a.

Är twenne gånger trykt.

4272.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4272. Ad. S. R. M. Sueciæ Literæ Electoris Bavariæ de renunciato ab ipso armistitio, & prætactæ Reg. Maj. ad eundem Responsoriæ. Electorales e Germanico, Regiæ vero e Suecico in Latinum idioma translatæ. A. 1647. *in quarto*, Holmiæ, Keyser. pl. 2.

Tillika utgifne på Svenska och Tyska.

4273. Copia I. K. M. zu Schweden, zu dem Münster und Osnabrückischen Friedens Tractaten gevollmächtigtenHerrn Abgesandtens — Joh. Oxenstirns — an I. Chf. Durchl. zu Båyern — Hrn. Abgesandten, abgelassenen Antwort Schreibens, die aufkündigung des — geschlossenen Armistitii betreffend, de dato Osnabrück, d. 4. Oct. 1647. *in quarto*. 1. a.

4274. Defensio Legationis Suedicæ, qua ostenditur, D. Electori Bavariæ, nec jus nec fas fuisse, induciis cum R. M. Suec. Campiductore, D. Car. Gust. Wrangel, ad XIV. Mart. labent. anni contractis, d. XIV. m. Sept. renunciare. *in fol.* 1648. pp. 14. och *in 4:o*. 1647. 2. a.

Omtr. med Titul: "Antimanifestum Bavaricum, quo Legati Suedici causas rupti armistitii ab Electore Bavariæ prætensas, abs sese amoliuntur, eidemque Electori impingunt." 1647. *in 4:o*. pl. 2.

Til-

Tillika, under denna sednare Titul, utgifvit på Tyska. *in 4:o.* 2. a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4275. Acta wegen des zu Ulm, zwischen denen Königl. Schwedischen und Chur Beyrischen Herrn Deputirten geschlossenen Armistitii, an dem 14/4 Mart. 1647. Worbey zu befinden die Defension des Kön. Schwed. Reichs Raths, Generals &c. Carl Gust. Wrangels — über das so S. Chf. Durchl. in Beyern deroselbigen der verursachung halben zu der fürgegangenen ruptur, in dero überschickten motiven bey dem Uffkündigungs Briefe zu imputiren vermeynet haben. A. 1647. *in quarto.* 1648. 192. sid.

4276. Literæ Reginæ Sueciæ ad Regem Galliæ, ad Reginam Matrem, ad Card. Mazarini de renuntiatione Armistitii ab Elect. Bavariæ facta. *in 4:o.* 1. a.

Desse Bref, med föregående och flere *in negotio Bavarico,* för och emot publicerade Skrifter, låsas också hos Londorp, T. VI. och i v. Mejerus *Acta pac. Westphal.* T. V. för at undvika vidlyftighet, har jag allenast anfördt de wäsenteligaste och angelägnaste.

4277. Schreiben, gewechselt zwischen den Grafen Gronsfeld und dem General Wrangel, wegen der Gefangenen.

Lon-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiftoria. Chriftina.

Londorp, T. VII. p. 239. Brefven åro Skrifne *in Nov. & Dec.* 1647.

4278. Oratio votiva de pace felicius obtinenda — in Reg. Holmenfium Collegii Auditorio — publice pronuntiata ab *Olao* Ol. PROSPERIO. *in quarto*, Holmiæ, typ. Selowian. (1647.) pl. 3.

4279. Oratio de bello Sueco-Germanico, quam æternitati Maximi Parentis & Maximæ Hæredis — Chriftinæ — IV. d. Nov. 1647. pronunciabat *Jacob* Nic. RIGHMAN. *in Folio*, Ubfal. 1648.

Arckenholtz, *Lifte des Harangues*, p. 4.

4280. Elogia — Chriftinæ Reginæ, — Oratione folenni, in Acad. Dorpat. enarrata a *Joh.* CRONMAN, Nob. Liv. *in 4:o*, Dorpati. Vogel, 1647. pl. 3½.

4281. Oratio Panegyrica, virtuti & honori — Chriftinæ — Reginæ, quum natalem fuum alterum & vicefimum celebraret. Holmiæ habita per *Joan.* FREINSHEMIUM, ad d. VI. Id. Dec. a. 1647. & eodem adhuc menfe totidem verbis edita. *in fol.* pp. 32.

Omtr. ibland J. Freinshemii *Orationes*, Fifti 1662. *in 12.* n. XIX. famt på Franfőfka: "Harangue panegyrique à la vertu & l' honneur "de Chriftine Reine de Suede, faite en Latin "par

"par J. FREINSHEMIUS, — & traduite en Fran- B. III.
"çois par *Jonas* HAMBRÆUS." Paris, Deshayes C. 3.
& Cellier, 1655. *in 12.* 134. ſid. utom Dedi- Sveriges
cat. m. m. Denna Öfverſättning har Arckenholtz Almånna
å nyo låtit trycka, *Mem. conc. la R. Chriſt.* Hiſtoria.
T. II. emot ſlutet. Chriſtina.

4282. Journal der Schwediſchen Attaque auf Prag. *in quarto*, 1648.

4283. Der gantze Verlauff, wie es mit Einnehmung der kleinen Seiten zu Prag abgelauffen, benebenſt einer — Liſta der Gefangenen hohen Standes-perſonen, und was ſich ſonſten damit von Tag zu Tag, biſs d. 6. Aug. n. s. allda zugetragen hat. *in quarto.* 1648. 1. a.

4284. Exercitatio, recenſens libellum Hebraicum Milchama Beſchalom, ſive hiſtoriam de Semi-Pragenſis Urbis poſtrema expugnatione, quam auſpiciis Chriſtinæ, Sueciæ Reginæ, a. 1648. Comes Jo. Chph. Kônigsmarckius peregit, Hebr. & Lat.

Uti Jo. Chph. Wagenſeilii *Exercitationes ſex varii argumenti*, Altorffii 1687. *in 4:o.* n. III. Fôrfattaren år R. JUDAS LEO, R. Joſuæ *filius* Latinſka Ôfverſåtningen. har Wagenſeil tillagt.

4285. Schreiben gewechſelt zwiſchen den Feldmarſchal Wrangel und den Graf Kurtz, die Brandſchatzung der Beyeriſchen Lande betreffend.

Lon-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Londorp, T. VI. p. 349.

4285. (a.) Zuverlåssige Nachrichten von dem Leben und den Thaten des gewesenen Kaiserlichen Obersten Feldmarschalls Peters Grafen von Holzapfel.

År trykt uti en Samling med Titul: "Vermischte Abhandlungen, und Anmerkungen aus "den Geschichten, dem Staatsrechte, der Sitten-"lehre und den schönen Wissenschaften. Frft. "u. Leipz. in der Knoch. u. Esslinger. Buch-"handl. 1751." *in 8:o.* p. 32 — 151.

Peter von Holzapfel, kallad *Milander*, hade Befälet öfver Hessiske Troupperne i tretjo-års Kriget, intil 1640. trädde sedan i Kejserlig tjenst och blef skuten vid Augsburg, 1648. Uti des Lefvernes-beskrifning förekomma några, Tyska Kriget rörande, particularia; och ibland andra Handlingar, får man hår igen det, å Kongl. Maj:s och Kronans vägnar, af Axel Oxenstierna, för bemelte Holzapfel utfärdade, Donations Bref på Herskapet Pfirdt och Öfver-Amptet Lausern i Elsass, som den tiden af de Svenske innehades: det år dat. Franckf. am Main, d. 16. Sept. 1634.

4286. MSC. Chronologia Danica, cum sacra & profana aliarum gentium collata, a primis Regni Danici incunabulis, a M. *Nic.* PETRÆO, Præpos. Meoniensi inchoata, per d. *Cunr.* ASLACUM, SS. Theol. Prof. in Acad. Hafn. deducta, & ab

ab *Olao Wormio* in an. 1648. continuata. *in fol.* B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina

Handskr. förvaras uti Academiens Bibliothek i Upsala, se *Apograph. Donation. M. G. De la Gardie* n. XXIX. hvarest anmärkes, at mycket rörande Sweriges angelägenheter med Dannemark, här förekommer.

4287. Den Stormægtiste Konges Christian den fierdes, Konges til Danmark og Norge &c. &c. Historie; sammanskreven af *Niels* SLANGE, K. M. Conferentz- Justitz- og Cancellie-Raad, saaog Secreterer udi Cancelliet, men efter Kgl. allernad. Befalning igiennemseet og af Archivi Documenter forbedret af *Hans Gram*, K. M. Etatz- och Justitz-Raad, Historiographus &c. På Kongel. Bekostning til trykken befordret. *in fol.* Kiœbenhavn, 1749. 2. Voll. 1534. *sid.*

Detta Werk får här et ställe af samma orsak som det näftföregående. Det öfversättes på Tyska, eller råttare, omarbetas af K. Danska Historiographen J. H. *Schlegel*, och åro ifrån 1757 til 1771. 2. Voll. *in 4:o.* utkomne, som gå til år 1629. Råttelserne, Tilökningarne, större delen af mycken wigt, Medaillerne, hvarmed Historien Uplyses, och sjelfva Skrif-sättet, sätta denna Uplaga långt utöfver Danska originalet. Se *Götting. Anzeig.* 1773. 138. St. p. 1173.

4288. Memorie recondite di *Vittorio* Si-

B. III. C. 3. SIRI, dall' anno 1601. ſino al 1640. Voll. VIII. *in quarto*. 1677 — 1679.

Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina. 4289. Il Mercurio, overò Hiſtoria de' correnti tempi di D. *Vittorio* SIRI. XV. Voll. *in quarto*, 1646 — 1682.

Desſe tvenne ſällſynte och koſtbare Werk nämnas här allenaſt, emedan deruti ganſka mycket finnes rörande Swenſke Sakerne, enkannerligen under påſtående Krig i Tyſkland, intil år 1648. Närmare underrättelſe om dem kan inhämtas af Gryphius, Le Long och Lenglet du Fresnoy; hvarvid böra jämnföras J. Le Clerc, *Bibl. choiſie*, T. IV. p. 158. N. Haym, *Notizia de' Libri rari nella Lingua Ital.* p. 80. J. Vogt, *Catal. Libr. rar. p.* 629. Författaren, Vittorio Siri, lefde til år 1685.

4290. Oratio Panegyrica honori Sereniſs. Reginæ Mariæ Eleonoræ, Guſtavi Adolphi — conjugis quondam deſideratisſimæ, cum ab exteris rediret, Upſaliæ habita per *Andr. Nic.* ARCTMANNUM. *in quarto*, Holm. Keyſer. 1648.

Om Dr. Maria Eleonoras bortreſa ifrån Swerige och återkomſt, läs Pufend. *de reb. Suec.* och Arckenholtz, *Mem. conc. la R. Chriſt.* Hon hölt ſit Intog i Stockh. d. 19. Aug. 1648.

4291. Der Herrn Geſandten zu Oſnabrück Schreiben an H:r Feldmarſchal Wrangeln, die abſtellung der hoſtilitæten be-

betreffend; nebſt dem Antwort Schreiben des H:n Feldmarſchals. *in 4:o.* 1648. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Londorp, T. VI. p. 375.

4292. Weymariſcher Feldzug, oder von zug und verrichtung der Fürſtl. WeymariſchenArmée kurtze Beſchreibung. Wie neml. Hertzog Bernhards zu Sachſen Weymar Fürſtl. Gn. nach deren 1632. bey Lützen erhaltenen Schlacht, mit der helfte der Kön. Schwed. Armada in Francken, Schwaben und Bayern gezogén, was daſelbſten, und mehr andern Orten Ihr. Fürſt. Gn. und nach Deroſelben chriſtl. Abſterben, und die 1639 zu Bryſach aufgerichtete Tractaten, noch ferner auch der Kön. Franzöſiſchen Generaln, in Eroberungen, Scharmützeln und Schlachten, ihre Verrichtung, Sieg und Niederlagen geweſen ſeyn, von a. 1633. biſs 1648. kurtz und mit fleis zuſammengetragen durch *Georg.* ENGELSÜSS, Crelingens. Francum. *in oct.* Frft. a. M. bey J. F. Weisſen, in verleg. des Autoris. 1648. 269. *ſid. utom Dedicat.* 3. *ſid.*

Förra delen går til Hertigens död 1639. ſenare delen til början af år 1648.

"Engelſüsſium, tanquam levioris notæ autorem tantum indicaſſe ſuffecerit," Gryphius. p. 70.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina.

4293. Von dem dreisſig-jährigen Deutſchen kriege; welcher ſich a. 1618. angefangen, und a. 1648. geendiget hat. Eben als wenn Gott durch den 1618. erſchrecklich leuchtenden Cometen, welcher 30. tage über Europen geſehen worden, einen 30-jährigen Krieg verkündiget hätte. Ein auſszug wie viel Schlachten dieſe jahren über in Deutſchland und desſen Nachbarſchaft geſchehen, wo und wann, dann auch in jeder Schlacht, Scharmützel, Beläg- und Eroberung der Städte und Feſtungen für Volck geblieben iſt. Darbey auch aller vornehmſten Helden, welche ſich in dieſem Kriege tapffer gebraucht haben nahmen und todt; hierauf folget eine Summa der Erſchlagenen, im Jahr sIehe żV, Dannen Vns erſrVVet Der frIeDe Vnſer VerVVVſtetes reICh: aber IeſV VerVVare Vns DIeſer zeIt Vor Den tartarn Vnd Vor tVrCken. (1648.) *in quarto.* 2½ a.

Omtr. med Titul: "Summarische Chronik, "oder eigentliche Verfasſung des ein und dreis- "ſig jährigen, von a. 1618. in Teutſchland ge- "führten kriegs und Friedenshandlung" &c. 1650. *in 4:o.* 4. a. *item*, Strasburg, Aubry 1650. *in 4:o.* och ibland Bilagorne til II. Del. af v. Mejerns *Acta Pac. Weſtphal.* n. II. p. 30.

Swenſka Öfverſättningen, hvilkens Titul närma-

mare öfvernsflämmer med den af första Tyska Uplagan, år trykt i Stockh. hos Henr. Keyser 1649. *in quarto*, 2 ½ a. Omtr. år den uti Sam. Lönboms *Histor. Archivum*. VI. St. p. 116 – 156. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4294. Kurtzer und gründlicher Bericht von den funfzig kriegen so in Teutschland und den benachbarten Königreichen und Ländern von a. 1600. biss zu end des jetztlauffenden 48 Jahrs geführet worden, aus was ursachen sich solche angesponnen, wie sie fortgesetzet, und was vor endschaft sie erreichet, benebenst einem kurtzen Auszug des Osnabrügischen Friedens. Alles mit besonderem fleiss, dem Liebhaber zum besten zusammengetragen, und in druck befordert durch J. V. H. *in quarto*. 1649. 13. a.

Författaren handlar, n. 22. om Swenska kriget i Ryssland; n. 23. om Kriget emellan Swerige och Polen; n. 24. n. 25. om Swenska Kriget i Lifland, under Carl IX. n. 27. om första Kriget emellan Swerige och Danmark; n. 45. 46. om Gustaf Adolphs Krig i Lifland och Preussen; n. 48. om Swenska Kriget i Tyskland, och åntel. n. 49. om andra Kriget emellan Swerige och Dannemark: altsammans felaktigt och ofullkomligit.

4295. Geographische Mappa von gantz Teutschland, worin zur Nachricht beschrieben, was I. K. M. in Schweden

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

und dero Alliirten, bey dem a. 1648. — zu Münster und Osnabrüg getroffenen Friedenschluss, auf dem Teutschen Boden vor einen festen Fuss, so vermög des Friedenschluss quittiret werden sollen, gehabt, wie auch die nahmen der Generalen und Regimenter zu Ross und Fuss specificiret. Auch wird angedeutet, was für haupt Schlachten und führnehmste Treffen von a. 1630. (da Gust. Adolphus — den krieg gegen das Haus Österreich angefangen) biss 1648. da unter conduite — Herrn Carl Gustav, Pfaltzgr. bey Rhein, — der Friede geschlossen und exequirt, vorgegangen. Mit Ihro Hf. D. H:n Generalissimi gnädigster Bewilligung, in diese form gebracht. *in quarto*, Nürnberg, Dümler. 2 ½ a. *med en Geogr. Charta.*

Wid slutet står: "Aus befehl, durch den Ed-"len, Gestrengen und Mannvesten Herrn *Corn.* "von dem Busch, Königl. Schwed. Gen. Qwar-"tiermeister, herausgeben.

Omtr. i von Meyerns *Acta Pac. Westphal.* T. VI. näst efter Företalet.

Detta arbete finnes ochså helt och hållit stuckit i koppar, på flere blad, at klistras omkring och inunder Chartan; hvilken Uplaga sällan förekommer, ehuru Plåtarne ännu äro i behåll uti Ant. Archivo.

4296.

4296. Eigentliche Verzeichniſs des Marches, welchen die Königl. Schwed. Haupt Armée, unter S. Excell. des H:n FeltMarſchallen Leonhart Torſtenſon, und S. Excell. des H:n FeltMarſch. Carl Guſt. Wrangeln Commando, ſeithero d. 14 Febr. a. 1645. von Caden aus biſs nacher Schweinfurt, d. 19. Dec. a. 1648. gethan. **B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Christina.**

Charta på 4. Blad, af G. W. Kleinstretl, Gen. Quart.M. Lieut.

4297. Hiſtory of the late Warres of Chriſtendom, beginning with the King of Suedelands. *in fol.* London, 1648.

Tituln är tagen *Bibl. Carlſoniana*, Hag. Comit. 1711. *in 8:o.* p. 41. men jag vet ej huru vida Boken hörer hit.

4298. Saluſtius Germanicus, ſeu Bellum Sueco — Gallo — Germanicum. *in duod.* Coloniæ. 1654.

4299. *Joſephi* Riccii, Brixiani, Clerici Regularis Congregat. Somaſchæ, de bellis Germanicis Libri decem, in quibus Bohemica, Danica, Suecica bella & quidquid ubique terrarum ab anno 1618. usque ad an. 1648. gesſere Germani, continua narratione deſcribuntur. Cum pacis Conditionum auctario, quæ Monaſterii & Oſnabrugi inter Cæſaris, Regum & Prin-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Principum Legatos & Conquiſitores nuperrime convenerunt. *in quarto*, Venetiis, apud Turrinum. 1648. pp. 800. *except. Ded. Præf.* &c.

Uti Företalet berömmer Författaren ſig deraf, at han år den förſta Italienare, ſom på Latin beſkrifvit desſe krig, inga anecdoter har han at ſkryta med; men förſåkrar, at han följt goda och trowårdiga Beråttelſer: beder urſåchta Krigs-Chefernes af honom utzirade Tal til deras underhafvande Arméer, enkannerligen tvenne Guſt. Adolphs och et Walſteins vid Lützener Slaget.

Omdömen om detta arbete åro ej gunſtige: "præter ſtilum ſatis emendatum vix quicquam "prodeſt, & judicium imprimis deſideres", Gryphius p. 68. och *Bibl. Hiſt. Struvio Buder.* p. 959. heter det: "Verbis magis quam rerum "prudenti & fide digna expoſitione ſe legenti-"bus commendat, inque notitia Status Germani-"ci parum verſatus fuit." Boken kommer i Sverige ſållan före.

4300. Delle Hiſtorie memorabili de noſtri tempi, che contengono le guerre di Germania, dalla mosſa del Rè di Suetia doppò la pace di Lubecca, ſino alla pace di Munſter, ſeguita l'anno 1650. Scritte dal Co. *Maiolino* Bisaccioni, Gentilhuomo ordinario della Camera del Rè Chriſtianisſimo, e ſuo Caualliere. E queſto Volume viene ad esſer in ordine la quar-

ta

ta Parte delle *Historie Memorabili* di *Alessandro* ZILIOLI. *in quarto*, Venetia, presso il Turrini 1653. 549. *sid. utom Dedic. och Regist.*

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Uti detta Werck, bestående af tijo Böcker, beskrifver Gr. M. Bisaccioni, hvilken man redan af n. 3981. och n. 3982. lärt känna, Förloppet af Tyska Kriget, alt ifrån den tid då K. Gust. Adolph deruti deltog och intil thess Freden slöts i Münster och Osnabrück. De fem första Böcker gå så långt som des under n. 3982 . . anförde *Memorie Historiche;* men de äro omarbetade, åtskilligt tillagt, mycket uteslutit, eller afkortat, som icke directe hörer til ämnet: icke eller finnes här den serskilta Berättelsen, *l'origine della morte del Rè Gustavo Adolfo* kallad. Uti de fem senare Böcker fortsättes Historien ifrån 1635 til 1648. Freds-slutet nämnes med så ord.

Om detta Bisaccionis arbete på Titul-bladet säges utgöra fierde Delen af Al. Zilioli *Historie memorabili*, lärer sådant vara Förläggarens påfund, som på sin bekostnad låtit trycka begge dess Werck, hvilka eljest icke stå med hvarannan i oskiljaktig förbindelse, eller kunna anses, som wore det ena, en Fortsättning af det andra. Samma beskaffenhet har det ock med Giov. Bat. Birago *Sollevationi di Stato* &c. som räknas för femte Delen af Zilioli *Historie memorabili.*

4301. Artes Belli & Pacis, quibus D. T. O. M. auspice, Magno Parente Duce,

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

ce, Christina — Regina — avita regna gubernat pie, prudenter, feliciter, pacem statuit Germaniæ & Orbis Christiani fundat quietem. Pacificæ Principi æternitatem nominis apprecatur *Matth. Maximil.* a Parasin. *in fol.* Holm. Janssonius. 1649. pl. 24.

4302. Germaniæ Evangelicæ restitutæ ad Christinam publica Gratulatio, anno salutis 1648. *in fol.*

Arckenholtz, *Liste des Harangues.*

4303. Oratio ad Christinam — Reginam, — exhibita ab A. A. K. (*Andr. Axel.* Kewenbrinck) *in fol.* Holm. Keyser. 1648. pl. 2 ½.

4304. Oliva Pacifera — Christinæ — Reginæ, cum decentissimam ac felicissimam Pacem cum S. R. Imperio conclusisset ac ratificasset, Rostochii sacrata a *Laur.* Bodock, J. C. in Acad. Rost. Illustriss. Princip. Meckelburg. Oratore publico. *in fol.* Rost. Kilius. 1649. pl. 9.

Om Författaren, död 1661. läs J. J. Phragmenii *Riga Literata*, och F. K. Gadebusch, *Livländ. Biblioth.* I. Th. p. 77.

4304. (a.) *Henr.* Schmidii Panegyricus de Pace inter Ferdinandum III. Ludo-

dovicum XIV. & Chriſtinam. *in fol.* Tubing. 1648. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Biblioth. Langebekiana, Hafn. 1776. *in 8:o.* p. 30.

4305. Oratio Gratulatoria die natali Imperii Chriſtinæ — cum omnibus regiis virtutibus, tum in primis eruditione & liberalium ſtudiorum laude florentisſimæ. Pro concione Upſaliæ recitata VII. Id. Dec. a. 1648. a *Joh.* SPARRE, J. F. *in fol.* Upſal. Eſch. Matth. pl. 7.

4306. Oratio Virtutibus Literariis ſine exemplo in Principe florentibus; Sereniſs. Princ. Chriſtinæ, Auguſtæ, Piæ, Felicis, Sapientis, d. VIII. Dec. 1648. — Upſaliæ habita (ab *Eduardo* PHILIPPI, Gotho) *in fol.* pl. 7.

4307. La Vie & les emplois heroiques de la Reine de Suede: qui doivent ſervir de tableau & d'inſtruction à toutes les jeunes Princesſes.

Står uti *Gazette de France*, n. 185. du 10. Dec. 1648. intager 12. ſid. och är mycket til Drotningens beröm.

4308. Des Alt- und Neuen Meklenburgs dreyzehntes Buch; Von Mecklenburgs verwüſtung durch Feinde und Freunde, darin enthalten: wie die Fürſten ihrer Länder entſetzet, Alb. v. Wal-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

lenstein dieselben erhalten, aber auch wieder verlohren, der König von Schweden Gustaf Adolph dazu gekommen, und sowohl die Käyserlichen als Schweden das Land verheeret, biss der Westphälische Friede erfolget, durch *David* Franck. *in 4:o.* Güstr. u. Leipz. 1756.

4309. Warhafter Werlauff was sich bey der Restitution der Stadt Augspurg, in geistlichen und weltlichen Sachen, zu volziehung des Osnabrückischen Friedenschlusses begeben. *in 4:o.* 1649. 6. a.

4310. Geschichte der des Heil. Röm. Reichs freyen Stadt Augspurg, aus bewährten Jahrbüchern, tüchtigen Urkunden und schriftlichen Handlungen gezogen, und an das Licht gegeben durch *Paul* von Stetten. II. Th. *in 4:o*, Frf. u. Leipz. 1743. 1758.

Uti II. Delen, som går ifrån 1628. til 1649. finnas goda efterrättelser om hvad sig i Augsburg tildragit, medan de Swenske voro i besitning af Staden, ifrån 1632. til 1635. jämvål om Belägeringen 1646. samt Stadens Restitution genom Westphaliska Freden. Framför hvarje Del står en så kallad: "Kurtze Nachricht von "denen Schriptoribus Rer. Augustanar. und an-"dern hiezu dienlichen Büchern, Urkunden" &c. uti hvilken åtskillige, så trykte som otrykte Handlingar, rörande Swenska wäsendet, förekomma.

4311.

4311. *Mars Germanicus*. Thet är: Comedia om thet väl åndade Tydſke kriget, ſtält aff *Sam.* P. BRASCK, Gymn. Linc. Eloqu. & Poës. Lectore & Paſt. in Egby & Rinna, och hållen i Linköping, d. 29. Jul. 1649. *in quarto*, Linköp. Günther 1650. 10. a. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Christina.

Theatraliſka Reglorne voro Författaren aldeles obekante. Acteurernes antal ſtiger til öfver 100. perſoner.

4312. *Ad Deum T. O. & M. Oda Eucharistica:* Til Gudh Alzmächtigh en Loff och Åhreſång. Therutinnan måſt öfver hundrade åhrs tijdh Waſarnas höghloffl. Regemente, intil nårwarande tijdh, korteligen förſtåndigas, och orſaken gifves til kånna med paſſerande tijda-råchning, hvad then hugneliga friden hafver turberat och hindrat, — och Gudi tack och Loff hembårande, thet wi friden medh — Romerſka Keyſaren, Storfurſten Rysſen, våra Grannar the Danſke hafva bekommit: — Hen. Kongl. Maj. — Fröken Chriſtina — underdånligen dedicerat och tilſåndt aff den, hvars Symbolum år, *Constantia juncta Labori.* Junaköping d. 1. Januar. 1649. *in quarto*, Linköping, Chph. Gynter. 1649. 1. a.

Beſtår af 30. Stropher, ſom alla ſlutas med ....*ſiunga;* rijmas med *gamle och unga.* Går un-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

under den Thon: *Frögda tig tu Christi Brud.* In margine är år och dag utsat när alt det händt, som i Verserne korteligen påsyftas. Poëten kan sättas i jemnförelse med den så kallade *Salig Gubben*, eller Sveno Dalius.

4313. *Hier.* KROMAYERI Oratio Panegyrica de bello tricennali Germanico. Lipsiæ, 1650.

C. G. Hofman, *Bibl. Jur. publ.* p. 236.

4314. Votiva Acclamatio, qua — Christinæ Reginæ — de bello Germaniæ feliciter absoluto, pace restituta, libertate stabilita, gratulabatur in ipsa Regia Stockholmensi, ipsius Maj. humill. cliens I. F. M. *in fol.* 1649. pl. 6½.

4315. Oratio Panegyrica de Pace Sueco Germanica, quam in — Acad. Lugd. Bat. ad d. XIV. Cal. Apr. a. 1649. publicè dixit *Ol.* VERELIUS. *in fol.*

Denna Oration tryktes första gången i Leyden, andra gången i Upsala, *in fol.* och änteligen ibland *Vereliana*, *edita a P.* Schenberg, Lincop. 1730. *in 8:o.* p. 357 — 398.

3315. (a.) *Joh.* MICHAËLIS Panegyricus in Reg. Christinam 1649.

Bibl. Ac. Gryph. T. II. p. 108.

4316. S. S. Reg. Maj. Natalis vitæ an-

anguſtiſs. paciſque per Germaniam jam reducis, cum Deo & victricibus armis — Chriſtinæ, — devota gratiarum actione, publicaque pompa Triumphali, d. 8 Dec. a. 1649. — celebratus & Oratione ſolenni — æternitati conſecratus a *Laur.* LUDENIO. *in quarto*, Dorpati. 1649. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

4317. In auſpicatiſs. Natalem Chriſtinæ Reginæ — quo VIII. Dec. a. 1649. ſolemnes Deo Omnipot. grates ob reſtitutam Seciæ & Germaniæ maximæque Europæ parti pacem, per univerſa Seciæ Gothiæque Regna gratulationibus & lætitiæ ſignis ſolemnisſime peraguntur, gratulabundus accinit *Mich.* WEXIONIUS (Gyllenſtolpe) *in fol.* Aboæ 1649.

Stiernman, *Bibl. Sveo-Goth.* T. II. p. 565.

4318. Natalis Chriſtinæ XXIV. Panegyrica Oratione ab *Abrah.* FREINSHEMIO, Argentorati celebratus. *in fol.* 1649.

Arckenholtz, *Liſte des Harangues*, p. 2.

4319. Oratio de Pace Sueco Germanica, — in Acad. Upſal. d. 11. Dec. 1649. publice pronuntiata a *Joh.* S. STAFFANDER. *in 4:o*, Upſal. Eſch. Matth. (1650.) pl. 2.

4320. Medaillon wegen glücklicher Vol-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Volziehung des Westphälischen Friedens, — 1649. ausgefertigt.

J. D. Köhler, *Hist. Munzbelust.* 1750. p. 273 — 280.

4321. Gedächtniss-münze auf die völlige Volziehlung des Westphälischen Friedenschlusses.

Idem, *ibid.* p. 281 – 288.

4322. Kriegs und Friedens unserer zeiten Kurtzbegriffene Historie, von a. 1618. biss 1650. Aus dem Lateinischen ins Teutsche übersezt, durch *Ambros.* KOLB. *in 12:o*, Cölln, bey Jo. Ant. Kinch. *Utan årtal.*

Bibl. Bunavian. T. II. p. 191.

4323. *Jo.* H. BOECLERI Oratio in auspicium anni 1650. habita d. III. Januar. ad Sereniss. Reginam Sueciæ.

Ibland J. H. Boecleri *Orationes*, Argent. 1654. *in 8:o.* n. III. och uti J. C. Lünig. *Orat. Procer. Europ.* P. II. p. 51.

4324. Gratulatio Panegyrica ad Christinam, — de pace Osnabrugæ conclusa, atque — Princip. — Caroli Gustavi, Com. Pal. ad Rhen. — auspicio & prudentia, Noribergæ ad effectum perducta. Oblata a *Mich.* FRIEDENBORN, Reg. Dic. Cit. Consil.

fil. & Asfefs. *in fol.* Gryphisw. Jeger 1650. pl. 6. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4325. *Erici* a VITINGHOFF. Panegyricus ad populos qui ex Germanicæ pacis Legibus, in — Christinæ — ditionem venere. *in fol.* Lugd. Bat. typ. W. C. Boxii, 1650. pl. 8.

4326. *Christ.* MILII Irene prodambulans, cui accesfit pro fufceptis tranquillandæ Germaniæ feliciterque fuperatis laboribus ad S. R. M. (Sueciæ) Panegyris. *in 12:o* 1650.

Förfta ftycket, *Irene prodambulans*, beftår af 40. och Paneg. Talet af 48 fid. följer en Skrift på Tyfka Vers, med Titul: *Friedens Pofaune;* altfammans föga betydeligit. Arbetet år dedicerat til Revelfka Deputerade fom bivifiade Dr. Chriftinas Kröning.

4327. Citations Patent til Kongl. Kröningen, af d. 6. April 1650.

Höppener, p. 95.

4328. Dr. Chriftinas Krönings Medaille.

E. Ziervogel, *Hift. Afhandl. om Sw. Mynt. och Med.* p. 209 — 216.

4329. Solemnis Auguftifs. Heroidis virginis Reginæ Chriftinæ, Suecicæ, Gothi-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

thicæ, Wandalicæ, Germanicæ, Coronatio, descripta a MACEDO, Lusitano. *in quarto.* pl. 2½.

Dedicat. til D. *Joseph. Pinto Pareira*, Kon. i Portugal Ambassadeur vid Swenska Hofvet, år underteknad *Olysipone*, 4. *Kalend. April.* (1651.) af *Fr. Francisc.* a S. Augustino MACEDO. Wid slutet, låses i et Bihang, Berättelse om de högtideligheter med hvilka Swenska Ministern i Lisfabon, Herr von Friesendorf, därstädes celebrerat Krönings-dagen.

4330. Elogium Christinæ Heroinæ optimæ, Reginæ maximæ, Sueoicæ, Gothicæ, Wandalicæ &c. *in fol.* pl. 3.

Sidsta Arket innehåller 5. *Epigrammata* öfver Riks-Insignierne, som brukades vid Kröningen. Under Elogium står: *dicebat Lusitanus* MACEDO; men under *Epigrammata componebat Anonymus Lusitanus*, hvarmed torde förstås D. J. *Gomez de Serpa*, om hvilken n. 4332.

Bröderne *Antonius* och *Franciscus* Macedo, måste noga skiljas åt. Den förra, en Jesuit, följde med Portug. Ambassadeuren til Swerige, och hade mycken del uti Dr. Christinas Religions förändring, blef ochså af henne i detta ärende sänd til Rom. Franc. Macedo, först Jesuit, sedan Franciscaner Munk, då han antog namnet af S. *Augustino*, var en stor Charlatan, som gifvit ut en hop Böcker och Skrifter, dem nu för tiden ingen låser. Se Bayle, *Dict. Hist. & Crit.* Art. MACEDO, och Arckenholtz, *Mem. conc. la R. Christ.* T. I. p. 468.

4331. Panegyricus Christinæ Reginæ, sacræ, optimæ, maximæ, dictus a MACEDO Lusitano, Chronographo Regio. *in quarto.* pl. 2½. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Utan årtal, Ställes eller Boktr. namn. Jag vet ej hvilkenthera af Bröderne tagit Titul af *Chronogr. Reg.* tror likvål at Niçeron, *Memoires* T. XXXI. p. 338. rätteligen tilskrifver Franciscus detta Panegyriska Tal, och at Antonius, som vistades i Swerige, ingen annan del haft i detta så vål, som förut anförde Arbeten, ån at han dem i Stockholm til tryck befordrat, på det han så mycket båttre måtte insinuera sig hos Drotningen.

4332. Christinæ coronatæ Reginæ, invictæ, felici, Serenissimæ, pro ejus felicissimo & augustissimo Coronationis actu Anagrammata quatuor. Stockh. 2. die Mens. Novembris 1650. *in fol.*

Riddaren Fr. d'Oliveyra har för Dav. Clement upgifvit denna Skrift, såsom mycket sålsynt, se des *Bibl. cur. Hist. & crit.* T. IX. p. 235.

Författaren, som kallade sig *Joam* GOMEZ de SERPA, var Legations Secreterare hos den vid Swenska Hofvet residerande Portug. Ambassadeuren. De uti detta hans arbete införde Latinska, Portugisiska, Spanska och Italienska Poësier, intyga, säger d'Oliveyra, at han var vål hemma i alla desse Språk. Han afled i Lissabon, d. 25. Jan. 1665.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4333. Inauguratio Regia — Reginæ Christinæ Anno MDCL. XX. Oct. Holmiæ feliciter instituta, ejusque præcipua & celebriora Solennia versibus descripta a *Joh.* LOCCENIO, *in fol.* ex officina Janssoniana 1651. pl. 4½.

4334. *Erici Gabr.* EMPORAGRII Oratio grata pro reddita pace.

År hållen vid Kröningen, och trykt tillika med tvenne andra Tal, under Titul: "E. G. "EMPORAGRII Orationum Holmiæ habitar. triga." Holmiæ, Meurer 1655. *in 8:o.*

4335. Oratio Augustiss. Coronationis auspiciis — Christinæ — Reginæ, dicta Parisiis, an. 1650. mense Octobr. ab *Ol.* VERELIO.

Ibland *Vereliana*, Lincop. 1730. *in 8:o.* p. 458 — 482.

4336. Auspicatiss. Coronationis diem, qui incomparabilem Suecor. Principem, Christinam, — magno hominum applausu, rarissima pompa & faustissimis omnium votis ac studiis, in Solium regale XIII. Kal. Nov. a. 1650. Holmiæ provexit, in Academia, quæ est Trajecti ad Rhenum — celebravit *Edvardus* PHILIPPI, Gothus. *in fol.* Traj. ad Rhen. typis T. ab Ackerdyk & G. a Zyl. 1650. pl. 7.

4337.

4337. *Jo. Henr.* BOECLERI Panegyricus — Reginæ Suecorum Christinæ scriptus, cum regium capiti decus auspicaretur. Holmiæ 1650. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Ibland J. H. Bœcleri *Orationes*, Argent. 1654. *in* 8:o. n. 1. och J. C. Lünig, *Orat. Procer. Europ.* P. II. p. 68 — 85.

4337. (a.) *Joh.* MICHAËLIS Panegyricus Coronationi Reginæ Christinæ dictus. 1651.

Bibl. Acad. Gryph. T. II. p. 108.

4338. S. R. M. — Christinæ — Reginæ — omnibus Ordinibus Sueciæ, in maxima frequentia præsentibus: Magnatibus, Legatis, Popularibus, peregrinis, spectantibus, applaudentibus: Holmiæ Sedis Regiæ Gratulatio &c. recens. *Reinh.* a MITTENDORF, P. & M. D. Rigæ Phys. prim. *in fol.* Rigæ Livon. typ. Gerh. Schrœderi. 1652. pp. 95.

Är full med griller; men splendid trykt. Författaren, död 1657. berömmes i Phragmenii *Riga Literata*, som en god Latinsk Poët.

4339. *Henr.* VALESII Oratio de Christinæ Suecorum Reginæ Coronatione, quæ a. 1650. celebrabatur.

Se "H. Valesii Emendation. Lib. V. & de

 "Cri-

B. III. C. 3. "Critica Lib. II. edit. a P. Burmanno", Amst. 1740. *in 4:o.* Inter Orationes, p. 1 — 13.

Sveriges Almänna Historia. Christina. 4340. *Nic.* HEINSII Christina Augusta, Poëmatium. *in fol.* Holmiæ. 1650.

Catal. Libr. G. S. Hermanni, P. I. Lips. 1760. *in 8:o.* p. 32.

4341. *Octavii* FERRARII Pallas Suecica, Panegyricus Christinæ Gothorum, Vandalorum ac Suecorum Reginæ imperium auspicanti dictus. Edit. III. *in oct.* Patavii, typ. P. Frambotti. 1651. pp. 54.

Och i samma Författares *Opera varia*, Patav. 1668. *in 4:o.* item, *cura* Joh. Fabricii, Guelpherb. 1711. *in 8:o.* Talet berömmer Heineccius, *Fund. stil. cult.* p. 266. (edit. 1744.)

Ot. Ferrari, Eloqu. & Polit. Prof. i Padua, född 1607. afled 1682. Se J. Le Clerc. *Bibl. anc. & mod.* T. VI. P. I. p. 156. och Arckenholtz, *Mem. conc. la R. Christ.* T. I. p. 298.

4342. Panegyricus, sive Oratio Gratulatoria — Christinæ — consecrata ab *Ernesto* ZIMMERMANNO, Patr. G. Pomerano. *in quarto*, Groningæ 1650.

Arckenholtz, *Liste des Harangues*, p. 6.

4343. Panegyricus Heroinæ incomparabili — Christinæ — Reginæ, ipso inaugurationis die, in Acad. Tubingensi dictus a *Luca* LANGERMANNO. *in fol.*

4344.

4344. La Peinture de la Serenisfime Christine, très digne Reyne de Suede, des Gots & des Wandales &c. par *Nic. Herouard* NORTHMAN. *in oct.* 1650. pp. 40. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

År en Ode til Drotn:s beröm, författad vid Kröningen af en Swensk-Fiansk Poët. Skriften år sällsynt och har icke varit Hofr. Areckenholtz bekant.

4345. Poëme sur le Couronnement de la Reine Christine, par *Ant.* GARISSOLES.

Citeras af Bayle, *Dict. Hist. & Crit.* Art. GARISSOLES, Rem. (B.)

4346. Samtal emellan Junker Pehr, Måster Hans, Nils Andersson Borgare, och Joën i Berga Danneman, hållet i Thomas-måsso Marknaden, i Linköping, a. 1650.

Tilägnas R. R. Frih. *Schering* ROSENHANE, och år en Apologie för Rid. och Adelen, emot de tre öfrige Stånden, som vid 1650. års Riksdag påyrkat, det måtte de donerade Godsen åter under Kronan indragas; et Förslag, som Författaren anser för onyttigt, otilbörligit och omöjeligit. Afskrifter hafva varit nog allmänne; nu år det trykt, uti *II. Saml. af curieuse Samtal, politiske Anecdoter, gamla Sagor och forn-tidens Hemligheter.* Upsala, Edman. 1768. *in 4:o.* p. 2 — 86.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

De tre Ståndens, i detta ärende, til Drotn. d. 3 Oct. 1650. ingifne Memorial, är bekant under Titul: *Protestatio trium Ordinum de restituendis bonis Coronæ;* men om jag icke bedrager mig, ännu otrykt, och samme document, som Nils Skunk säger sig hafva conceperat, och derigenom ökat i ogunst hos Riks-Canceleren Gr. Axel Oxenstierna: se des Lefverne uti *Ups. Tidn.* 1777. p. 36.

4347. *Jo.* WIDECHINDI Gratulatio ad Reginam Christinam, cum celebraret augurium salutis. Holm. Jansfonius 1650.

J. Schefferi *Svec. Liter.* p. 185.

4348. *Joh.* FREINSHEMII Oratio, habita a. d. VI. Id. Decembr. 1650. Serenifs. Reginæ Natali.

Ibland denna Författares Orationer, tr. i Frankf. 1662. n. XXI.

4349. *Joh.* FREINSHEMII Oratio Gratulator. quum Serenisf. Regina, post Coronationem primum Upsaliam venisset, Academiæ nomine habita a. d. IX. Kal. Mart. 1651.

Ibid. n. XXIII.

4350. Der Schweden und Gothen Göttliche Christina auf dichterische Art entworfen, von *Philip.* von ZESEN. *in fol.* Hamb. 1651.

Jo. Mollerus, *Cimbr. Liter.* T. II. p. 1030.

4351.

4351. *Ezechiel.* SPANHEMII Panegyri- B. III.
cus — Christinæ — Reginæ dictus in al- C. 3.
ma Genevensi Academia, ad XV. Cal. Sveriges
Oct. a. 1651. *in 4:o*, Genevæ, ap. Jac. Almänna
De la Pierre. 1651. pp. 55. Historia. Christina

Om detta Tal, se Heineccii *Fund. stili cult.* p. 265.

Förf. öfversatte det sielf på Fransöska; det tryktes i Geneve, 1652. *in 4:o*, hvilken Öfversättning Arckenholtz låtit omtrycka, *Mem. conc. la R. Christ.* T. II. emot slutet.

Ezech. Spanheim, slutel. Kon. i Preussen Envoié vid Engelska Hofvet, afled i London, d. 7. Nov. 1710. Hans Lefverne beskrifver Niçeron, *Memoires*, T. II. p. 222.

4352. Notification om fri Handel uti Spanska Ståder och Hamnar: dat. Stockh. d. 5. Dec. 1651. fol. pat. 1. a.

v. Stiernman, *Saml. af Com. Stadg.* T. II. p. 682.

4353. Lettre de la Reine de Suede au Duc d'Orleans, avec des Reflexions. *in quarto*, Paris, Chevalier 1651.

Se Arckenholtz *Mem. conc. la R. Christ.* T. I. p. 192 och p. 196.

4354. Lettre de la Reine de Suede

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia, Christina.

au Parlament de Paris (en Latin & en François) *in 4:o*, Paris, Langlois. 1652.

Och hos Arckenholtz, l. c. p. 201. Drotningen tilbiuder sin mediation til bilåggandet af de i Frankrike upkomne invårtes oroligheter.

4355. Christinæ Suecorum, Gothorum & Vandalorum Reginæ. Carmen. *in quarto*, Paris 1652. pp. 12.

4356. Ad Christinam — Reginam, Soteria. Paris. 1652. *in 4:o.*

Titlarne har jag lånt hos Niçeron, *Memoires*, T. XXXI. p. 104. Författaren är *Pierre* de MARCASSUS, en mindre ån medelmåttig Poët.

4357. *Sam.* BOCHARTI de Christinæ Reginæ Sueciæ humanitate, eruditione & Bibliotheca, Epistola.

Uti Sam. Bocharti *Opera omnia*, Lugd. Bat. & Ultraj. 1712. *in fol.* T. I.

4357. (a.) Gloria Nationis Suecicæ, Oratione panegyrica adumbrata, & d. XIV. Sept. (1652.) ex memoria proposita, in Collegio Rigensi, a *Joh.* HINTZKE. *in fol.* Rigæ, 1652. pl. 5.

4358. Solemnia vota pro salute — Christinæ Reginæ nuncupata a *Cunr. Chph.* à KÖNIGSMARCK, VI. Id. Dec. 1652. *in fol.* Argentor.

Och

Och ibland J. H. BOECLERI *Orationes*, Argent. 1654. *in 8:o.* n. IV. B. III. C. 3.

4359. Fragment du Ballet des libertés des Dieux, dansé à Stockh. le 8. Dec. 1652. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Poësies de (Urbain) CHEVREAU, Paris, 1656. *in 8:o.* p. 113.

4360. Elogia — Christinæ Reginæ; juxta illustrissima Serenissimor. majorum vestigia, e præscripto pietatis & justitiæ efformata, in animi grati & debitæ observantiæ testimonium a *Carolo* MOERNERO. — Quæ in — Gust. Adolph. Acad. d .. : Febr. a. 1653. per filium suum natu majorem, D. *Leonhardum* declamare jussit. *in 4:o.* Dorpati, Vogel. (1653.) pl. 5.

4361. Dies Christinæ, mens. Jul. XXIV. a. 1653. pro Ejus salute celebratus, in Acad. Argent. a. *Carol.* SCHMIDIO. *in fol.* Argent. typ. Jo. Stedelii. f. a.

Arckenholtz, *Liste des Harangues.*

4362. Carmina in Numum Christinæ Reginæ. *in quarto*, Paris. 1653.

Lärer vara en Samling af åtskillige Lärde-Måns Poëtiska Tankar öfver en Dr. Christinas Medaille, som är afritad hos Brenner, Tab. III. n. 3. jämför Arckenholtz, *Mem.* T. I. p. 262.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4363. Belli Germanici compendiaria, ad nostra usque tempora, ad an. 1653. deducta. Aut. *Jo. Pet.* LOTICHIO. *in 12:o.* Frfti, Schönwetter. 1653. pp. 308.

Är et Utdrag af samma Författares, ofvanföre n. 4155. anförde vidlyftiga Werck, med en fortsätning: kallas af auctoren sielf: *Panegyricus pro Ferdinando* IV.

4364. Literæ R. P. MANNERSCHIED, Confessionarii Legati Hispaniæ, Dom. Piementelli, Christinæ Sueciæ Reginæ characterem & vitam complectentes. Holmiæ, d. 10. Oct. 1653.

Läses under denna Titul, i Föret. til 5. Del. af v. Mejerns *Acta Pac. Westphal.* med följande Anmärkning: "Es ist dieses Schreiben am "ersten in denen *Miscellan. Lipsiens. ad incre-"ment. rei liter. edit.* T. II. Obs. XLIX. p. 702. "*seq.* im druck bekant gemacht worden; und "hatte es anfänglich der Rector u. Inspect. des "K. Schwed. Gymnasii zu Reval, Joh. Henr. "Ladow, aus dem original msct des P. Man-"nerschieds, abgeschrieben; weil aber verschie-"dene unrichtigkeiten in solchem ersten abdruck "befindlich waren, so communicirte bald darauf "der Rector zu Minden, Jo. Ludolph Bunemann, "aus einem richtigen exemplar die *lectiones va-"riantes*, welche auch in den belobten *Miscell.* "*Lips.* T. VI. Obs. CXLIII. p. 326. hernach "beygefügt worden. Der gegenwärtige Abdruck "ist nach dem verbesserten exemplar eingerich-"tet."

"tet." At Brefvet i *Miscell. Lips.* första gången af trycket utkommit, år utan grund; ty det var redan trykt 1663. och står såsom et Bihang, bakom *Joh.* OLJEQUISTS *Historia Caroli Gustavi*, Helmstadii, Müller 1663. *in 4:o.* p. 16. *seq.* se här nedanföre n. 4835. Förmodeligen har Revelska Rectorn Ladows handskrift varit en Copia af det trykta, ty oriktigheterne äro på både ställen, nästan desamme. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

P. Mannerschieds Bref är ochså öfversat på Fransöska samt serskilt trykt, med Titul: "Caractère de la Reine Christine de Suede, representé par le R. P. Mannerschied" &c. *in 4:o.* 1. a. Det synes, som hade v. Mejern beförgt både Öfversätning och tryck.

Uti Arckenholtz *Mem. conc. la R. Christ.* läses detta Bref på tre Språk, neml. på Fransöska, T. I. p. 427 — 431. på Latin och Italienska, ibland *Pieçes Justificat.* n. 48. 49.

4365. Panegyrique de très Auguste & Serenissime Princesse Christine — Reine de Suede. *in fol.* 1654. pp. 47.

Är sömodeligen trykt i London, Författaren kallar sig DE HARSY. Uti Dedicat. til *Vicomte de Lisle* af Huset *Sidney* berättar han, at han sammanskrifvit denna Panegyrique vid tilfälle, at han med denna Herre, hvilken blifvit utnämd til Engelsk Ambassadeur vid Kgl. Swenska Hofvet, skulle resa til Swerige; men som Beskickningen icke kommit at för sig gå, hade han lika fullt velat lämna sit Arbete i Almänhetens händer.

På

B. III. C 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

På Engelska är detta Tal öfverfat, med Titul: "A Panegyrick of the most renowned and "Serene Princess Christina, — written originally "in French, by the learned pen of M:r de "Harsy; and now translated into English by "W. L." Lond. 1656. *in 8:o.* pp. 75. förutan Dedication til et Fruentimer och en hop gratulationer til Öfversättaren.

4366. Bogislai XIV. Duc. Pomeranor. mors placida, requies beata, & laus bene radicata; das ist: drey Christliche Leichpredigten, in welchen der sanfte tod, die selige Ruhe, und das wohlgegründete Lob des weyl. Durchl. Fürsten — Bogislassen — des XIV. Hertzog zu Stetin Pommern — aus unterschiedlichen Biblischen Texten — beschrieben, — für augen gestellet ist, durch *Jac.* Fabricium, S. S. Th. Doct. & Superint. in Pom. *in 4:o*, Alten Stetin, Rhete. 1654.

Uppå D. Fabricii Dedicat. til K. Carl Gust. skrifven i Stetin, d. 5. Jun. 1654. följ. p. 1 — 106. trenne Klagopredikningar, hållne d. 15. Mart. och 5. Maji 1637. samt d. 25. Maji 1654. p. 107 — 140. stå Hertigens Personalia, på Tyska, doch med Latinsk Titul: "Memoria "ultimi ex stirpe Gryphica Pommeranor. Du"cis, D. Bogislai XIV. a. 1637. 10. Mart. pie "defuncti, & a. 1654. 25. Maji Stetini exquisi"tis solemnitatibus humati." p. 141 — 170. läses: "Beschreibung der Leich-Procession – Bo"gis-

"gislai XIV. wie dieselbe auff I. K. M. zu B. III.
"Schweden, und Chf. Durchl. zu Brandenburg, C. 3.
"gnädigste Verordnung, d. 25. Maji a. 1654. Sveriges
"zu Alten Stetin, mit Fürstl. Ceremonien ge- Almänna
"halten und vollenzogen worden." Historia. Christina.

4367. Oratio Funebris in exequias —·Bogislai XIV. Ducis Stetini Pomeranor. — cura & auctoritate — Reginæ Sueciæ & — Elect. Brandenb. Succesforum in Ducatu Pomeran. — monumentis avitis illati: habita postridie exequiar. in Templo Arc. Stetin. a *Joh.* MICRÆLIO. *in 4:o.* Stetin. Rhetius. 1654.

Talet består af 4½ a. medfölja *Joh.* LITHMAN *Hieroglyphica exequialia* ½ a. med et kopparstick. Uti sit *Programma* uppräknar Micrælius Hert. Bogislai Stamfåder alt ifrån V. Sec.

4368. Oratio in Funere — Bogislai XIV. Duc. Stet. Pomer. — XXV. Maji 1654. eodem die, quo pridem defuncti Principis corpus, Stetini, Majorum sepulchro illatum, Stralsundii, jussu & Aut. A. Senat. — habita a *Bened.* BAHRIO, Rectore. *in fol.* Liter. Mederi (1654.) pl. 7.

Flere Skrifter som vid detta tilfälle utkommo, namngifva J. C. Dåhnert, *Pomm. Bibl.* III. Th. 10. St. p. 85. 86. och J. C. C. Oelrichs, *Das gepriesene Andencken der Pom. Hertzoge* &c. Berlin, 1763. *in 8:o.* p. 82. *seq.*

4369.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4369. Begråbniſs-Müntze auf den allerletzten Hertzog in Pommern Bogislaf d. XIV. von a. 1654.

J. D. Köhler, *Hist. Münzbelust.* 1737. p. 337 - 344.

4370. Zwo hauptrare Begråbniſsmüntzen des letzten Hertzogs in Pommern, Bogislaus des XIV.

Jo. Fr. Joachim, *Saml. vermischter Anmerkungen*, IV. Th. Halle, 1764. *in 8:o.* p. 33 — 67.

4371. La Suetia, o ſia Epitome del Gouerno, Forze, Entrate, Condition d'huomini, et altre Osſervationi del Regno di Suetia, e Regia Corte: Et motivi, onde ſi risſolſe la Regina Chriſtina a rinontiare il Regno. Di Don *Alberto* VIMINA, Belluneſe.

Denna Afhandling läſes i en ſällſynt Bok, med Titul: "Hiſtoria delle Guerre civili di Polonia, — Progresſi dell' Armi Moſcovite contro Polacchi: Relatione della Moſcovia, e Svetia, e loro Governi. Di Don *Alb.* VIMINA, "Belluneſe. — Con le annotationi in Margine "di Don Gio. Battiſta Caſotti, Dottor. di Legge." in Venetia, Pt. Pinelli 1671. *in 4:o.* pp. 368.

Relationen om Swerige, med Orſakerne til Dr. Chriſtinas Abdication, intaga de ſidſta 5. a. p. 325 — 368. Et ſtycke deraf, neml. ifrån p. 351. til ſlutet, har Arckenholtz, utan af

at kânna Fôrfattaren, inryckt ibland *Pieçes Justificatives relatives aux Mem. conc. la R. Christ.* p. 87 — 95. under rubrique: *Dello Stato particolare della regia Corte di Suezia*, 1654. efter en handskrift, som han fådt af framl. Presid. Frih. Gust. Rålamb. B. III. C. 3. Sveriges Almânna Historia. Christina.

Af Fôretalet, faftån kort och inbundit, kan få mycket inhåmtas, at D. Alb. Vimina blifvit brukad i angelâgna fôrråttningar, famt at han i hemliga ârenden varit fänd til Cosfackerne, och fedan til Ryfsland. Wid âterrefan från Mofcau, tog han vâgen genom Swerige. Man finner hos honom, ibland flere oriktigheter, ochfå någre grundade Anmârkningar om Sweriges då varande tilftånd. Han var redan dôd, når hans Wån, Gio. Bat. Cafotti, år 1671. låt trycka hans Bok.

4372. Lettres anecdotes fur l'Abdication de la Reine Chriftine.

Desfe Bref voro intet mindre ån *anecdotes*, når M:r *de Salengre* låt trycka dem, *Mem. de Literature*, La Haye, Du Sauzet, 1715. *in 8:o.*, T. I. p. 157 — 165. ty at fôrtiga, det Joach. Fr. Feller, året fôrut 1714. låmnat dem et flålle i fina *Monum. var. inedit.* Trim. II. p. 66. — 71. få hade redan långt fôrut *Linage* de *Vauciennes* giort dem allmånne. De låfas uti les *Memoires de ce qui s'est passé en Suede &c. tirés des depeches de M:r* Chanut, Col. 1677. *in 12:o.* T. III. p. 281. 300. 305. Omtr. åro de, efter en riktig Handfkrift, uti Arckenholtz, *Mem. concern. la R. Christ.* T. I. p. 395 — 400. Lås Anmårkningen p. 396. 4373.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4373. Memoire du Senat de Suede, presenté à la Reine Christine, pour lui dissuader l'abdication de sa Couronne: à Stockh. le 15. Fevr. 1654. Trad. du Suedois.

Arckenholtz, *Mem. conc. Christine*, R. *de* S. T. IV. p. 353 — 357.

4374. Dr. Christinas Tal, hållet i Riks Salen, på Upsala Slott, til R. Råd och Stånder, d. 11. Maji 1654. då hon afsade sig Regeringen, med R. Råds derå gifne Swar.

Uti *Sw. Fatburen*, III. Öpn. p. 89 — 94. p. 97 — 103.

4375. Dr. Christinas Abdications Skrift: dat. Upsala, d. 1. Jun. 1654.

Stiernman, *Saml. af R. D. Besl.* T. II. p. 1208.

4376. Medaille mit welcher die Königin Christina ihres hertzens meinung, wegen der a. 1654. aufgegebenen Regierung des Schwed. Reichs, geäussert hat.

J. D. Köhler, *Hist. Münzbelust.* 1744. p. 353 — 360.

4377. Medaille auf die Abdanckung der Königin Christine in Schweden, im Jahr 1654.

Ibid. 1750. p. 377 — 384.

4378. Medaille auf die Schwed. Kö- B. III.
nigin Christinam, ihre ablegung der Crone. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

J. H. Lochner, *Saml. merkw. Med.* 1742., p. 205 — 212. Om Författaren slagit op Brenner, p. 184. så hade han fådt se, at den Medaillen han beskrifver, icke angår Drotningens Abdication, utan tilträde til Regeringen.

4379. *Octav.* Ferrarii Christina abdicans, prolusio.

Tryktes serskilt i Padua; står ochså uti denna Författares *Opera varia:* jämnför Arckenholtz, *Mem.* T. I. p. 301 och T. II. p. 148.

Ett Latinskt Poëme öfver Dr. Christinas abdication, författadt af den för sina Historiska Arbeten bekanta *Isaac* de Larrey, omtalas i des Lefverne, *Bibl. German.* T. I. p. 222. men säges icke om den blifvit trykt, eller ej.

4380. *Justi Chph.* Dithmari Dissert. de abdicatione regnorum aliarumque dignitatum illustrium, tam secularium, quam ecclesiasticarum. *in quarto*, Frfti ad Viadr. 1724. pp. 36.

Bibl. German. T. X. p. 124. Autoren har icke förglömt Dr. Christina: jämnför F. G. Bierlingii *Comment. de Pyrrhon. Histor.* Lips. 1724. *in 8:o.* p. 41.

4381. Dialogue between Christina Queen of Sweden and the Chancellour Oxenstiern.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Läses uti Lord Littletons *Dialogues of the Dead*, Lond. 1760. *in 8:o.* n. IX. Boken är ochså tvenne gånger öfversat på Franska.

4382. Sittliches Schaustück der — Königin Christine, das sie vermuthlich nach ihrer Abdanckung hat prägen lassen.

J. D. Köhler, *Hist. Müntzbelust.* 1749. p. 369 — 372.

4383. Oratio valedictoria, quam Christinæ post admirandam abdicationem, valetudinis causa ad exteros profecturæ, dictam, nunc offert dedicatque *Joh.* SCHEFFERUS. *in fol.* Upsal. J. Pauli 1654.

4384. *Sam.* PUFENDORFI Commentariorum de Rebus Suecicis Libri XXVI. ab expeditione Gustavi Adolphi Regis in Germaniam, ad abdicationem usque Christinæ, *in fol.* Ultrajecti, ap. Joh. Ribbium, 1686. pp. 1044. *except. præmiss. & Ind.*

Å nyo uplagd, *Francof. ad Mæn. sumpt. Frid. Knochii*, 1705. *in fol.* 1064. sid. præmissa och Reg. oberäknade, samt öfversat på Tyska, af J. J. M. v. S. Frf. och Leipz. Gleditsch, 1688. *in fol.*

Emellan Latinska Uplagorne är en märkelig skilnad. *Lectiones variantes*, med flit samlade, har Hofr. Arckenholtz låtit trycka, *Marburg. Beyträge zur Gelehrsamkeit*, II. St. p. 261 —

311

311. med Titul: "Commentariorum Pufendor- "fianorum de Rebus Suecicis Lectiones varian- "tes demonstratæ ex prima editione, quæ prodiit "Ultrajecti ad Rhen. a. 1686. in F. & secunda "Fifti ad Mœn. 1705. Ex quibus præter errores "typographorum quam plurimos, loca non par- "vi momenti inter se valde differentia, & a sen- "tentia illustris autoris, jam a. 1694. fato fun- "cti, plane diversa sistuntur ex editione Fran- "cofurtana, & authentia edition. Trajectinæ vindi- "catur." Exemplar, doch til ringa antal, äro särskilt afdragne, *in 8:o.* 51. sid.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Tyska Öfversättaren är *Joh. Joach.* Möller, född i *Sommerfeld*, då varande Theol. Studiosus i Leipzig, sedermera Archidiaconus i Crossen; se *Hamb. Bibl. Hist.* Cent. X. p. 137. Öfversättningen berömmer Thomasius, *Monats Gespr.* II. Th. p. 353. men uti *Bibl. Hist. Struv. Buder.* p. 961. heter det: *versio Germanica parum diligenter & venuste est facta.*

Pufendorfs Werk recenseras korteligen *Acta Erud. Lips.* 1686. p. 429. men ganska vidlyftigt, *Biblioth. Universelle*, 1686. T. III. p. 424. En annan recension läses *Journ. des Sçavans* pour l'a. 1687. Med denna var Pufendorf missnögd, lät fördenskul trycka et Bref, hvilket han härom, ifrån Berlin, tilskrifvit D. Rechenberg i Leipzig, bifogandes et annat Bref, til samma Professor, emot Författaren af *Bibl. Univ.* som i et annat mål hade trädt honom för nära. Tituln är: "*Sam.* Pufendorfii Epistolæ duæ super censura "in Ephemerid. Eruditor. Parisiens. & Bibliothe- "ca Universali, de quibusdam suorum Scripto-

 rum

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"rum locis lata, ad Vir. Celeberr. D. L. A-"dam. Rechenbergium" &c. *in 4:o.*, Lips. Gleditsch. 1688. pl. 2 ½. Åtskillige particulariteter rörande detta Werk, berättar Pufendorf sielf, i ett bref af d. 29. Jul. 1687. til Würtemb. Hofr. Pregizer, hos Nettelblad, *Schwed. Bibl.* V. St. p. 89. Huru han, för sit Arbete, af Dr. Christina blef belönt, synes af en Supplique han presenterade til K. Carl d. XI. och i hvilken han anhåller om tilökning på Lön. "Wozu noch die-"ses Unglück für mich kommen," säger han, "dass da vorhin Königin Christina durch Mar-"quis del Monte mich versichern lassen, dass "weil ich Ihre und Ihres Herrn Vatern, glorw. "Andenkens Historie schriebe, ich hingegen auch "Ihre generositet verspüren solte: Sie nun, da "das Werck fertig, anstat eines Recompens, "mir einen harten Brief zugeschrieben, weil ich "alzuguth Lutherisch in der Historie gewesen; "da sie doch eben selbige zeit 15000. Rthlr. "auf eines Professoren in Kiel, Wasmuth ge-"nandt, Tabulas Chronologicas spendiret, die "ihr bloss dediciret worden. Und haben ihre "Bediente zu Rom sich noch hönisch verlauten "lassen, ich würde von E. K. M. desto grös-"sere Recompens zu gewarten haben, weil ich "wegen der Lutherischen Religion, die mir sonst "gebürende recognition vermissen müste." Närmare uplysning i detta ämne, får man utaf mit *Supplement til Dr. Christinas Memoirer;* se n. 4463. (a.)

Fördelaktige och tillika grundade Omdömen, om et Werk, som så mycket hedrar sin Förfat-

fattare, kunna låsas hos Gryphius, Lenglet du Fresnoy, Niçeron, *Bibl. Hist. Struv. Buder.* och på flere ställen. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4385. Lettre d'un P. Jesuite de Munster, au sujet de la visite, que Christine fit en passant à leur College.

Skrifvit på Latin, d. 6. Aug. 1654. och trykt ibland *Pieçes justificatives, relat. aux Mem. conc. la R. Christ.* n. LIV.

4386. Le Genie de la Reine Christine de Suede. *in quarto.* 1655. pp. 15.

Omtr. med Titul: *Le Portrait de la Reine Christine*, intager denna Skrift främsta rummet i Samlingen: *Hist. de la vie de la Reine Christine de Suede*, hvarom här nedanföre n. 4437. Uplagorne äro litet skiljaktige, doch icke i någon vesentelig omständighet: den sednare är underteknad: *à Paris, le 5. Juin*, A. H. S. M.

En Tysk Öfversätning läses i Tyska Samlingarne, som under samma numer anföras.

Tituln af en Holländsk Öfversätn. tror jag mig hafva funnit hos Corn. a Beughem, *Bibliogr. Hist. Chronol. & Geogr.* Amst. 1685. *in 12:o* p. 609. "De ingebooren Aert ofte Humeur van "Christina Koninginne van Sweden, beschreven "in't Frans, door een persoon die langen tydt "aen het Hof van Sweden gewoont heeft." 1655. *in 4:o.*

Vossius hade berättat för Colomiés, at Chevreau författat denna Shrift: se *Colomesiana*,

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

å nyo uplagde af M:r Des Maizeaux, tillika med *Scaligerana, Thuana* &c. Amst. 1740. *in 8:o.* T. I. p. 549. Arckenholtz, i Föret. framför I. Tom. af sine *Mem. conc. la R. Christ.* p. III. tilägnar ochså Chevreau, denna så väl, som näst påföljande Skrift. Denne Chevreau var först Dr. Christinas, sedermera K. Carl Gustafs Secreterare. Se mera om honom i *Memoires conc. les vies & les ouvrages de plusieurs modernes celebres dans la Rep. des Lettres, par* M. ANCILLON, Amst. 1709. *in 12:o.* p. 147. och äfven i nysnämde *Mem. conc. la R. Christ.* på flere ställen.

4387. Brieve Relation de la vie de Christine, Reine de Suede, jusqu' à la demission de sa Couronne & son arrivement à Bruxelles. *in quarto.* 1655. pp. 19.

Omtr. i Samlingen *Hist. de la vie de la R. Christ.* p. 59. med Titul: "L'Adieu des François à la Suede, ou la demission de la grande Christine, Reyne des Suedois, des Wandalois & des Gots," och underteknat: *à Paris ce 5. Sept.* GILLOT LE SONGEUR. Uplagorne stämma icke i alt med hvarannan öfverens, isynnerhet emot slutet.

Trenne färskilt trykte öfversättningar af denna Skrift har jag mig bekante; en på *Latin* med Titul: *Vita Christinæ Reginæ usque ad ejus in Brabantiam profectionem, in 4:o.* 2. a. en *Holländsk: Kort Verhaal van het Leeven van Christina.* 1656. *in 4:o*, och en *Tysk: Kurtze Beschreibung des Lebens der Königin Christina,* 1656

1656 och 1663. *in 4:o.* 2 ½ a. En annan Tysk Öfversättning, med Titul: *Abschied der Frantzosen aus Schweden*, står i Samlingarne, hvarom nedanföre n. 4437. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4388. A Relation of the Life of Christine Queen of Sweden, with her Genius. *in quarto*, London. 1656.

Är en Engelsk Öfversättning af de tvenne näst föregående skrifter. Uti Företalet beskrifves Swenska Hofvets tilstånd, sådant som det då för tiden var. Se Arckenholtz, Föret. p. III.

4389. Icon Christinæ, auctore *Salomone* de PRIEZAC. *in 4:o.* Paris. 1655. pp. 24.

Framför denna lilla sällsynta Satyriska Skrift, läses följande *Monitum*: "Opusculum nuper Suecorum Reginæ inscripsi, sed cum pro munere silentium rependerit, iratam autumavi, quod in ipso limine illius verecundiam ac moderationem nimis obruerim laude. Meæ ergo culpæ pœnitens, adumbrandam suscepi tabellam, in qua præclaras tantæ Principis dotes ac nævos promiscuè exponerem. Nec sane eam ob rem temeritatis insimulabor, cum pictores in delineanda æmula Solis imagine, eadem sedulitate illius maculas ac radios effingere soleant."

Författaren var Son af Stats-Rådet Dan. de Priezac, död 1662. Gonjet talar om honom, *Bibl. Françoise*, T. XVII. p. 64.

4390. Panegyricus Christinæ dictus a Rabbi MENASSEH Ben ISRAËL (Lat. & Hispan.) *in* . . . 1655.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia, Christina

Se Arckenholtz, *Memoires*, T. I. p. 303. jämnför Baumgartens *Nachr. von merkw. Büchern*, I. St. p. 36.

4391. Bericht des Anfangs, Fortsetzung und Ausführung der Bekehrung Ihr. Maj. Christinæ, Königin in Schweden, aus einem Sendschreiben P. *Casfati* S. J. welcher von Ihr. Maj. mit P. *Franc. de Mollines* — aus Italien zu fortsetzung dieses Wercks beruffen worden. (Mit der Antwort auf diesen bericht.)

Står i en Bok med Titul: "Jesuitischer Kukuks-ruff, das ist Funfzehen vermeynte hochwichtige — Religions-Fragen, umständlich "und aussführlich — beantwortet" &c. Altenburg, Richter 1671 *in 8:o.* Religions Frågorne med Berättelsen om Dr. Christinas Religions Förändring, utkommo först i Wien, sedan i Prag 1668.

Af nästan enahanda Innehåll, läses en Berättelse, på Italienska, under Jesuitens *Franc. de Mollines*, eller *Mallines*, namn, hos Arckenholtz, *Mem. conc. Christine* R. *de* S. T. IV, p. 382 — 386.

4392. *Professio Fidei*, das ist: Offentliche Bekändtnuss des wahren und Cathol. Röm. allein seligmachenden Glaubens, der Durchl. Grossm. Königin Christina — in Schweden — Ps. 44. *in quarto.* 1656. 8. sid.

Och

Och hos Londorp, T. VII. p. 1020. 1021. 1037. B. III. C. 3. Sverige.

4393. Beſkrifning på hela den proceſſen ſom fôrehades med Dr. Chriſtina, då hon affade ſig den Lutherſka och bekånde ſig til den Catholſka Låran uti Inspruck, d. 24. Oct. 1655. Aln. ånna Hiſtoria Chriſtina.

Götheb. Magazinet, 1760. n. 11.

4394. Narratio de Chriſtina Suecor. Sereniſs. Regina, Guſt. Adolphi Regis F: in ipſis belli & regni curis veram & unicam in Chriſtum fidem, ſummo ſtudio, ingenio & prudentia inquirente & repertam novo ſtupendoque exemplo cum regni abjectione amplectente.

Står uti *Tractatuum Hiſt. Polit. pro Hiſt. Univ. ſcripta per* Brachelium & Thuldenum, *elucidatione*, P. 11. Colon. 1674. *in 8:o.*

4395. Copia eines Schreibens ſo die Kônigin Chriſtina an I. K. M. in Schweden Carl Guſtav gethan, de dato Inſpr. d. 7. Nov. *in quarto.* 1655. ½ a.

Medfôljer et annat Bref til *Ducheſſe de Havré*: uti bågge beråttar Drottningen, at hon nu offenteligen bekånt ſig til den Romerſka Kyrkan. Fôrſta Brefvet låſes ochſå hos Londorp, T. VII. p. 1038.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4396. Apoftafia a fide & Profesfio Fidei Acatholico-Romanæ a Chriftina facta. *in quarto.* 1655.

Archenkoltz, *Lifte Alphabet. des Aut. Impr.* Memoires T. 11.

4397. Mundus novus, Chriftina Serenisf. Sueciæ Regina, in finum Ecclefiæ Catholicæ Romanæ Oeniponti recepta & a Serenisf. Principe Ferdinando Carolo, Auftriæ Archid. ibidem excepta. Anno, quem ipfamet exhibet ChrIftIna aDMIrabILIs (1655.) *in quarto*, Oeniponti, typis Mich. Wagneri. pp. 30.

Är utgifven af Jefuiter Collegio i Inspruk. *Bibl. Kortiana*, Wolfenb. 1767. *in 8:o.* p. 271. förekommer: "Feftivus adventus Chriftinæ Suecor. Reginæ ad Oenipontem, ac ejus publica "fidei Cathol. profesfio &c. Ed. II. 1655. *in 8:o.*

4398. Epiftola D. Joan. Matthiæ, Ep. Strengn. ad Chriftinam Reginam, d. 7. Dec. 1655. fcripta.

Hos Arckenholtz, ibland *Pieçes juftificat.* n. LXVIII. och på Tyfka, hos Londorp. T. VII. p. 1046.

4399. Difcorfo politico formato fopra l'arrivo della Real Maeftà della Regina Chriftina di Svezia nella Corte di Roma, e circa gli affari che Sua Maeftà have-

veva nella medesima Corte, e sopra le raggioni, per le quali s' è mossa la medesima Maestà ad abbracciare la santa fede Cattolica. 1. Dec. 1655.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Arckenholtz, l. c. n. LXX. Är skrifven med en satyrisk penna.

4400. Parabien a la Iglesia Catholica Romana, en la Conversion de Christina Alexandra, Reyna de Suecia; por el Doctor Don *Franc.* de la CORRERA y SANTOS. *in quarto*, en Roma. 1656.

Lenglet du Fresnoy, *Catal. des princip. Histor.* Methode, T. VI. p. 211.

En besynnerlig Anmärkning gjord af Dr. Christina öfver denna Bok, hvilkens Titul hon funnit uptagen uti Nicol. Antonii *Bibl. Hispana nova* T. I. p. 141. meddelar Prof. Biörnståhl, i et Bref, skrifvit i Rom, d. 4. Maji 1772. och tr. i *Samlaren* 1773. se I. D. II. St. p. 84. följ. omtr. uti des *Resa*, D. I. p. 529. Författaren som antagit namn af *Franc. Carrera*, skal rätteligen hetat *Balthasar Campuzano;* och under detta namn anförer honom förn. Bibliograph.

4401. La chiesa trionfante e Christina di Svecia Catolica — del Dottore *Gio. Garzia* MELLINI. *in quarto*, in Bologna, 1656.

Tituln är tagen utur et Bref ifrån H:r Lidén, dat. Paris, d. 2. Febr. 1770. til Utgifvaren af

Al-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Almän. Tidn. Se desse Tidn. för år 1770. n. 30. p. 119.

4402. *Franc.* a S. Augustino MACEDO Christina Pallas togata, Alexandri VII. auspiciis triumphatrix. *in quarto*, Romæ 1656.

Angår Drotningens Religions förändring, säger Niçeron, *Memoires*, T. XXXI. p. 324.

4403. Ad Christinam, Flaminiæ fines ingressam, sub persona Legator. Reip. S. Marini, Oratio *Ant.* MALAGONELLI.

Uti Ant. Malagonelli *Orationes & Epistolæ*, Romæ, (Lips.) 1697. *in 12:o.* p. 75 — 104. och uti J. C. Lünig *Orat. Procer. Europ.* P. II. p. 93 — 108.

4404. Epilogo del Viaje, que hijo, desde Brusellas à Roma la Reyna Christina, por D. *Roman* MONTERO de SPINOSA, Sargente Mayor de Cavalleria. *in* . . . in Roma 1656.

Lenglet du Fresnoy, l. c.

4405. Vera e compita Historia del Viaggio della Regina di Suetia per tutto lo Stato Ecclesiastico, e della solemnissima Cavalcata e suo ricevimento e ingresso in Roma. *in 4:o.* in Roma 1656.

Bibl. Sarraziana, Hagæ Com. 1715. *in 8:o.* p. 154. Uti samma Band stod: "Relatione della re-

"ce-

"ception della Regina di Suetia nel Collegio "della Compagnia di Giesu." 1656. *in 4:o.* B. III. C. 3.

En Relation om Dr. vistande i Turin, ifrån d. 16. til d. 24. Oct. 1656. författad af .... CASTIGLIONE, och tr. därsammastädes, s. å. citerar Björnståhl, uti sin *Resa*, D. I. p. 503. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4406. J. VONDEL, Blyde inkomste van de Koniginne Christina te Roomen. *in quarto.* Amst. 1656.

4407. Festosi Applausi fatti nella Sapienza, Collegio Romano, e altri luoghi di Roma, alla Christina Regina di Svezia, da *Giuseppe Fr.* MOSTRADA. *in 4:o,* in Roma. 1656.

Arckenholtz, *Memoires.* T. I. p. 501.

4408. Christina Augusta Sveciæ Regina, delineata a *Jos. Maria* MARAVIGLIA, Prof. Patav.

Följer med samma Författares *Leges honestæ vitæ*, Bonon. 1657. *in 12:o.*

4409. *Mich.* CAPELLARII Christinas, sive Christina lustrata. *in quarto*, Venetiis, 1700. ex Typogr. Andr. Poleti, Superiorum permissu, pp. 341. *except. foliis 6. prioribus.*

Acta Erud. Lips. 1701. p. 88. F. G. Freytag, *Adparat. Liter.* T. II. p. 1027.

Inne-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Inehållet och Inrättningen af detta Poëme beskrifver Författaren sielf, sålunda: "In primis quatuor Libris Christina, Gustavi, Suecorum Regis — filia, atque hæres, in eo tota "est, ut suscepti Imperii fines in immensum pro-"ferat, & quam maximam nominis celebritatem "consequatur. In quatuor proxime sequentibus "Reges a monarchiæ adeptione fato prohiberi "persuasa, & humanarum rerum fluxu & pusil-"litate offensa, de Cœlo cogitare incipit, Lu-"therique fallacias & imposturas deprehendit. In "quatuor reliquis, perpetrato bello Stockholmi-"am revertitur, seque regno abdicat, & Romam "venit, atque ibi, hæresi abjurata, *solemni lu-"stratione* a Summo Pontifice expiatur." Hàraf finner man, hvarföre Boken bår namn af *Christina lustrata*, icke *illustrata*, som hon ofta orätt anföres.

Eljest påminnes *Act. Erud.* l. c. p. 95. rätteligen: - - - "Opus inventionis æque ac augu-"stæ dictionis laudem apud omnes consequetur. "Non mirabuntur vero evangelica sacra profes-"si, ubi religionem orthodoxam ubique sub "Hæreseos nomine traduci & proscindi viderint: "cum a viro pontificiæ religioni addicto & cui "Heroinæ suæ laudes, vel maxime ex eo, quod "fidem, pro qua asserrenda Pater gloriose oc-"cubuerat, deseruisset, arcessendæ erant, expecta-"ri alia non potuerint. Etsi mallemus inter "alia, Plutonem sub Gustavi specie introductum "non fuisse; quam fictionem Christinam ipsam, "si superstes esset, magno applausu excepturam "fuisse, multi forte dubitabunt." Boken är i Swerige mycket sällsynt. Ab-

Abboten Mich. Capellari, Ledamot af den under namn af *de'gli Arcadi* bekanta Witterhets Academien i Rom, dödde 1717. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina.

4410. Manifesto della Regina di Svezia. (1656.)

Står i en liten rar Bok, med Titul: "Bizzarrie Politiche, overò Racolta delle piu notabili Pratiche di Stato nella Christianità: messe "alla luce da *Lorenzo* di Banco, Goto. alla "Franeckera, 1658." *in 12:o.* p. 102 — 108. Omtr. år det hos Arckenholtz, både på Ital. och Frans. *Memoires*, T. I. p. 521. och angår Drotningens missnöje emot vissa stora Familier i Rom, samt Spanska Factionen därstädes.

Om första Utgifvaren, Laur. Banck, til börden Swensk, och död i Franecker 1662. läs Bayle, *Dict. Hist. & Crit.* Art. Banck, Niçeron, *Memoires*. T. XLI. och D. Clement, *Bibl. Hist. & Crit.* T. III.

4411. Historia della Sacra Real Maestà di Christina Alessandra, Regina di Suetia &c. del Conte Galeazzo Gualdo *Priorato. in quarto*, Modana, appresso Bartol. Saliani. 1656.

Å nyo uplagd i Rom, 1656. *in 4:o.* samt i Venedig, 1657. *in 4:o* och *in 8:o.* Den af mig anförde edition består af 143 sid. utom Dedicat. Föret. och Reg. samt en Panegyrique på vers, med Titul: "La Calisto, Panegyrico del "Sig. *Girol.* Gratiani, Secr. di Stato del Ser. Sign.

B III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"Sign. Duca di Modana, alle glorie della Maestà "di Christina Regina di Svetia"; 16. sid. Orätteligen citeras fördenskul denna Panegyrique af Lenglet Du Fresnoy, under Titul: *Historia della Regina di Suetia dà* Girol. Gratiani.

En Engelsk Öfversättning af Gualdos Historia, tr. i London, hos John Berbury, med Titul: "History of the Sacred and Royal Majesty of "Christina Alexandra, Queen af Swedland; with "the reasons of her late Conversion to the Ro-"man Catholik Religion" &c. Lond. 1658 *in 12:o.* och 1660. *in 8:o.* anförer Arckenholtz, Föret. p. III. Uplagan som jag sedt, är tr. i London, 1658. *in 8:o.* 478. sid. förutan Dedication til Hertiginnan af Richmond, undertek-nad af John Burbery, et litet Företal m. m. Gualdos Arbete är egenteligen en Berättelse om Dr. Christinas Resor genom Swerige, Danmark, Tyskland, Brabant och så vidare til Rom.

4412. Particularités sur la Reine Christine.

De sås igen i I. Tom. af *Nouveaux Memoires d'Hist. de Crit. & de Literature, par* M. L'Abbé d'ARTIGNY, Paris 1749. *in 12:o.* Art. XXVI. p. 337 — 344. och uti *Bibl. Raisonnée*, T. XLV. P. II. p. 436. *seq.* Arckenholtz, i sit Företal, p. VI. talar med förakt om desse fragmenter: d'Artignys Swar härpå kan läsas i VII. Tom. af nysnämnde *Nouv. Memoires*, Paris, 1756. *in 12:o.* p. 11 — 17.

4413. Recueil des Harangues qui ont esté faites à la Reyne de Suede en toutes les

les principales villes de ce Royaume (*de France*) depuis son entrée, jusques à sa sortie. Ensemble les Lettres qu' Elle a écrites aux Rois, Princes & autres personnes de qualité. *in 16.* Paris, Claude Barbin. 1660. pp. 286. B. III. C. 3 Sveriges A nästna Historia. Christina.

En ganska sällsynt Samling, och hvilken varit Hofr. Arckenholtz obekant, ånskönt han i många år, samt med en ogemen flit samlat alt det som kan tjena til uplysning af Dr. Christinas Historia.

De flåste af desse Tal åro ochså trykte i en Samling, med Titul: "Le Tresor des Harangues faites aux Entrées des Rois, Reines &c. "par M. L. G. Advocat au Parlement, II. Tomes, Paris Le Gras 1680. *in 12.*" De stå i I. Tom. p. 429. *seq.*

4414. *Petri* de BOISSAT Encomiasticon Christinæ Suecorum Reginæ. *in 4:o.*

Tituln år lånt af Niçeron, *Memoires*, T. XX. p. 69. Tyckes vara en af Boisfat, til Drotningens beröm författad Poëtisk Skrift; men icke det Tal, han hölt til henne, når hon år 1656 reste genom Vienne i Dauphiné, och hvilket, efter d'Olivets Beråttelse, hos Niçeron, T. XIII. p. 390. icke blef vål uptagit. Jåmnför Arckenholtz, *Memoires*, T. I. p. 530.

4415. Relation de la mort du Marquis Monaldeschi, — faite par le R. P. LE BEL.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Läses, jemte flere denne Italienare rörande Skrifter, uti Samlingarne, hvarom här nedanföre n. 4437.

En annan Relation om Monaldeschis död är trykt hos Aitzema, *Saeken van Staet' en Oorlogh*, T. IV. p. 165. (Upl. *in fol.*) Begge har Arckenholtz å nyo låtit trycka, *Memoires*, T. II. i början.

4416. Tribunal Principis peregrinantis, sive ex illustris facti specie disputata Juris quæstio: an absolutæ Majestatis Character Possessori suo etiam in alieno territorio liberum jurisdictionis in suos exercitium præstet? Cujus explicatam affirmativam, sub præsidio — *Joh.* TESMARI tuebitur J. Alers. *in 4:o*, Marp. Cattor. 1675.

Et vidlyftigt Utdrag af denna Disputation kan läsas hos Arckenholtz, *Memoires*, T. II. p. 10. seq. hvarest ochså Tesmars mening med några andra Lagklokas Tankar om denna vigtiga fråga, jämnföres.

4417. MSC. Eloges de la Serenissime Reine de Suede, par les Freres Minimes de la Trinité du Mont.

Handskriften förvaras uti den så kallade *Bibliotheca Reginæ Sueciæ*, i Vaticanifka Bibliotheket: se Bern. de Montfaucon *Biblioth. Bibliothecar. MSCtor. nova*, Paris. 1739. *in fol.* p. 54. n. 1749.

4418.

4418. Avis à M:r Menage sur son Eglogue, intitulée Christine, avec un Remerciment à M.r Costar. *in quarto*, Paris. 1659. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"Cet Ecrit (qui est de M:r *Gilles* Boileau) "est une critique piquante en Prose mêlée de "Vers, ou regne une fine raillerie, jointe à "une agréable érudition & à une grande pureté "de language. L'Auteur y relève d'une manière "un peu caustique la liberté que se donnoit Me-"nage d'adopter trop frequemment dans ses Poë-"sies les pensées & les expressions d'autrui; & "tout ce que Menage a repondu dans son *An-"ti-Baillet (in 4:o.* pp. 396. sviv.) n'a pas "fait revenir le public en sa faveur." Goujet, *Bibl. Françoise*, T. XVII. p. 178. jämnför T. XVIII. p. 428.

4419. MSC. Ransakning öfver Qwinsperson, Anna Gyldener, som sig utgifvit för Drotn. Christina: hållen i Norrköping, d. 19. Junii 1658.

Är underskrifven af Sam. Schillerfelt, Joh. Lagercrona, samt några Bisittare. En Afskrift finnes hos mig.

Fören. Anna Gyldener dömdes d. 18. Nov. derpå följande til fyra Weckors Fängelse på Watn och bröd, samt Landsflychtighet. Läs meta hårom hos Arckenholtz, *Memoires*, T. II. p. 32.

4420. MSC. Kongl. Rådets, H:r Lor. Lindes Rapport til Konungen, ang. Henn.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Maj:s Drotn. Chriſtinas Reſa: dat. Linköp. d. 25. Sept. 1660.

En Afſkrift hos mig. Nämnes *Mem. de Chriſt.* T. II. p. 43. i Anmärkn.

4420. (a.) Dr. Chriſtinas Memorial, inlefvererat til Sweriges Rikes Råd, om Confirmation af des Receſs, de dato d. 1. Jun. 1654. Dat. Stockh. d. 3. Oct. 1660.

Stiernman, *R. D. Beſl. Bih.* p. 377.

4421. Bisk. och Preſterſkapets af Weſterås Betånkande om Confirmation på Henn. Maj. Dr. Chriſtinas Förſäkring, gifven i Upſala år 1654. Dat. Stockh. d. 9. Oct. 1660.

Idem, *Saml. af R. D. Beſl.* T. II. p. 1333.

4422. Preſterſkapets Swar til Dr. Chriſtinæ Memorial af d. 3. Oct. 1660. gifvit Stockh. d. 9. Oct. ſ. å.

Idem, *ibid.* p. 1338.

4423. Riks. Ständers Confirmation öfver Dr. Chriſtinæ Underhålds Receſs: dat. Stockh. d. 3. Nov. 1660.

Idem, *ibid.* p. 1367.

4424. Kongl. Maj:s Confirmation för H. M. Dr. Chriſtina på Recesſen af år 1654. Dat. d. 3. Nov. 1660.

Idem, *Bihang*, p. 380.

4425. Dr. Chriſtinas Proteſtation, ang. rätta förſtåndet af Henn. Maj:s Ceſſiôn af Cronan, ſamt Arfråt til Riket, dat. d. 1. Nov. och ingifven d. 16. i ſamma månad 1660. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Idem, *ibid.* p. 378. Skriften blef ſamma afton ſom hon ingafs, utan drögsmål igengifven.

4426. Ståndernes Reproteſtation, gifven Dr. Chriſtina, ang. den prætenſion hon förmenar ſig hafva til Riket: dat. Stockh. d. 19. Nov. 1660.

Idem, *Saml. af R. D. Beſlut.* T. II. p. 1371.

4427. Dr. Chriſtinas Revers at intet prætendera någon Arfsråt til Sweriges Rike. Dat. Stockh. d. 19. Nov. 1660.

Stiernman, *ibid.* p. 1376. Läs tillika I. Art. af *Bij' Affkedet*, upråttat vid Riksdagen, in Nov. 1660. Vid Riksdagen 1664.. anhölt Drotningen om frihet för ſin perſon, at i Swerige, eller des Provincer öfva den Påſviſka Låran. Ståndernes hårôfver fattade Reſolution fås igen uti Secr. Utſkotts *Bij Affked* af fören. år. §. 4.

4428. Beretning om Dronning Chriſtinæ ankomſt til Stockholm udi Sverrig, med hendis Comitat, ſampt om hendis Memorial, ſom hun inlagde for Rigens Raad oc alle Stenderne, tvende Poſtulata indeholdende, med Stendernis ſubjunge-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

rede Resolution oc Giensvar derpaa. *in quarto.* 1661. 1. a.

En gänska sällsynt Skrift, som hvarken är författad, eller trykt i Danmark. Med några, dock icke väsenteliga skiljaktigheter, läses densamma, på Latin, och under Titul: "Narratio "Stockholmiæ præscripta de Sereniss. Sueciæ Re-"gina Christina 1660. Autore *Joh.* Tersero, "*Ep. Aboënsi*", hos Arckenholtz, *Pieces Justificat.* n. LXXVII. efter en handskrift i Palmsköld. Samlingarne: trykt år den uti "Phil. "Andr. Oldenburgeri Tract. Jurid. Polit. de Re-"buspublicis turbidis in tranquillum statum re-"ducendis" &c. Genevæ 1677. *in 12:o* p. 212–223.

Om jag icke bedrager mig, torde denna Skrift ochså vara trykt på Tyska, med Titul: "Kur-"tze Erzählung des Gesprächs Christinæ mit den "Geistlichen zu Stockholm." *in 4:o.* Tituln har jag funnit *Bibl. M. Richeii*, P. III. p. 437.

Bisk. Tersers Relation om Riksdags Handlingarne 1660. förekommer här nedanföre n. 4870.

4429. Kort Journael gehouden op de Reyse von Haare Doorlucht. Majest. Christina, Koninginne van Sweden; gedaen door de Nederlanden, Duitslandt, Vranckryk, Italien en andere Ghewesten des Wereldts. Beginnende van haer Uyttocht van Stockholm in den Jaere 1654. tot haer Wederkomste in deselve in't Jaer 1660. *in*

in 12:o, Amſt. by Mich. de Groot, 1660. pp. 72. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Vondels Skrift: *Blyde inkomſtè van de Koninginne Chriſtina tot Roomen*, intager 4. ſidſta ſidorne.

Omtr. år denna Journal 1662. ochſå i Amſterdam, hos Joh. van den Bergh *in 12.* 88. ſid. Föret. och tvenne Vondels Poëſier oberäknade, jemte fyra Kopparſtick, föreſtällande: 1:o Drotningens Bild; 2:o hennes Abdication; 3:o huru hon af två Jeſuiter underviſes; och 4:o hennes Intåg i Paris: alt detta ſer man i ſmåt på Titulplåten framför förſta Uplagan.

Uti en handſkr. Förtekning på framl. Landshöfdingens, Frih. Reuterholms Bibliothek, har jag funnit följande Titul: "Reyſe van de Koninginne Chriſtina van Sweeden door de Nederlanden, Duytslandt, Frankryk, Italien en andere Geweſten des Werelts, in den Jaare 1654 tot haer Wederkomſte in't Jaer 1660. t'Amſterdam, door Wilh. Dircksz. De Lange, gedr. by Wilh. Gort. 1660." *in 4:o.* 36. ſid. men om denna Reſebeſkrifning är enahanda med ofvananförde Journal, har jag icke haft tilfälle at underſöka.

4430. Memorabilia Guſtavi Adolphi ejusque filiæ Chriſtinæ, Regum Suecorum: proluſionis ergo recenſet, ſimulque ad Actum Oratorium quartum in Schola Laurentiana, & quidem hac vice in memoriam ſecularem Receſſus Executionis

 pa-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

pacis Westphalicæ, Noribergæ feliciter conclusi, — d. 21. Jul. a. 1750. — producendum, — invitat M. *Sebast. Jac.* JUNGENDRES, Scholæ Laurent. Rector. *in 4:o.* Norib. typ. A. Bielingii (1750.)

Til at beskrifva Gust. Adolphs och Dr. Christinas Märkvärdigheter, ända intil denna sednares Resa til Swerige, år 1660. har Författaren icke användt mera år 1 ½ ark. Han säger väl, at han icke tagit sina Berättelser utur allmänt kände Autorer, utan utur ännu otrykta Samlingar; men ingen ting har jag funnit i detta *Programma*, som icke långt för detta varit bekant, om ej kanske en och annan bevislig oriktighet.

4431. Die von der Königin Christinen in Schweden beschehene Abdication des Reichs und gehaltene Valetrede.

Är et kort Sammandrag af Dr. Christinas Lefverne intil hennes återkomst til Rom; trykt i en Samling af Histor. och Polit. Skrifter, med Titul: *Stats und Geschichts-Spiegel, von* W. Z. V. B. 1673. *in 12.* p. 217 – 264.

4432. J. QWISTORPII Vorstellung an die Königin Christina, umb zu der Evangel. Kirche wieder zu kehren. *in quarto*, Rostock. 1662.

Under denna Titul har jag funnit Skriften citerad. Efter Arckenholtz berättelse, *Memoires*, T. II. p. 69. i anmärkn. skal hon ingen annan Titul fådt, än en Addresse, eller Påskrift, ställd

ftåld til Drotningen i följande ord: "Der Durch- B. III.
"leuchtigften, Grofs: mächtigften Fürftin und C. 3.
"Frauen, Chriftina, Königin der Schweden &c. Sveriges
"Hamburg, *ad Serenifs. Reginæ manus proprias.*" Almänna
Hiftoria.
Chriftina.

4433. Schauftück auf den Aufenthalt der Königin Chriftina in der Stadt Rom.

J. D. Köhler, *Hift. Münzbeluft.* 1741. p. 185 — 192.

4434. Dr. Chriftinæ Bref til Riks-Drotfen, Gr. Pehr Brahe, om fit förehafvande, at åter göra en refa til Swerige: dat. Rom, d. 16/26. April 1664.

Uti *Sw. Fatburen,* I. Öpn. p. 46 — 48.

4435. Der Königin Chriftinæ — fchöne Medaille, mit einem Rätzel für die Gelehrten, von a. 1665.

J. D. Köhler, *Hift. Münzbeluft.* 1733. p. 145. Jämnför Arckenholtz, *Memoires,* T. II. p. 84.

4436. Lagrime del Conclave della Regina di Suetia.

Är en bitande Satire emot Dr. Chriftina, fkrifven på Vers och trykt uti "(Greg. Leti) L'Amba-"fciata di Romulo a Romani &c. con la vita, "procesfo e fentenza di Franc. Borri", Colonia, 1676. *in 12:o.* p. 350.

4337. Recueil de quelques pieçes curieufes, fervant à l' éclaircisfement de

 l'Hi-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

l'Histoire de la Vie de la Reine Christine, ensemble plusieurs voiages qu' elle a faits. *in 12:o.* Cologne, chez Pierre Marteau (Hollande) 1660.

Omtr. 1668. *in 12:o.* samt med åtskillige tilökningar, under Titul: "Histoire de la vie de "la Reyne Christine de Suede, avec un verita-"ble recit du sejour de la Reyne à Rome & "la defense de Marqu. Monaldeschi contre la Rey-"ne de Suede. Stockholm, chès Jean Pleyn de "Courage (Hollande) LXXVII." (1677.) *in 12:o.* och återigen 1682.

Uplagan af år 1677. äger jag; hon består af 212. sid. och innehåller följande stycken:

1:o *Le Pourtrait de la Reine Christine*, p 1 — 34. Den samma som n. 4386.

2:o (Autre) *Pourtrait de la R. Christine*, p. 35 — 37.

3:o *Copie d'une Lettre écrite de Bruxelles à la Haye, touchant la R. de Suede*, p. 38 — 58. Detta Bref skal *Marquis de Marigny* hafva skrifvit; se Arckenholtz, *Memoires*, T. I. p. 256. Denna Marigny är utan tvifvel *Jaques Carpentier de Marigny*, en Jernkrämares Son i Nevers, död i Paris 1670. Goujet, *Bibl. Franç.* T. XVII. p. 194.

4:o *L'Adieu des François à la Suede, ou la demission de la grande Christine* &c. p. 59 — 104. Enahanda med n. 4387.

5:o

5:o *Lettre ou Recit veritable du sejour de Christine — à Rome.* p. 105 — 133. B. III. C. 3. Sveriges

6:o *Relation de la mort du M. Monaldeschi, — par le* R. P. Le Bel. p. 134 — 154. Almänna Historia. Christina.

Densamma som n. 4415. Står ochså i Samlingen: "Recueil de diverses pieçes pour servir à "l'Histoire. Cologne, chés Jean Du Castel, 1662. "*in 12:o.*" p. 109 — 132.

7:o *La Cause pourquoi la R. Christine — fit tuer le M. de Monaldeschi.* p. 155 — 162.

8:o *Defense du M. de Monaldeschi contre la Reyne de Suede*, p. 163 — 175.

Omtr. hos Arckenholtz, *Pieçes Justificat.* n. LXXV.

9:o *Copie de la Lettre de M. de* Lyonne *à la R. de Suede, sur les affaires de Rome, du* 17. *Sept.* 1663. p. 178 — 203.

10:o *Veritable Relation de notre voyage de Suede*, p. 204 - 212.

Alla desse Skrifter äro ochså öfversatte på Tyska, och trykte i en Samling, kallad: "Etli"cher hohen Stands Personen Liebes Geschich"ten, sampt vielen andern merckwürdigen Be"gebenheiten so mit untergelauffen &c. übersetzt "durch den Vorwitzigen. Utopia, in verle"gung der Herrn Interessirten." 1678. *in 12:o,* T. I. p. 95 — 279.

De äro sedermera omtrykte med Titul: "Aus"führliche Liebes - Lebens - und Reiss-beschrei-

bung

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"bung der Königin Christina von Schweden, "samt einer warhaften Erzählung ihres Aufent- "halts zu Rom, und verthädigung des Marggr. "Monaldeschi." 1685. *in 12:o.* 140. sid.

4438. Bytes Contract emillan Kongl. Maj:t och Hen. Maj:t Drotning Christina, öfver Provincien Öland. Dat. Kongsöhr, d. 31. Januar. 1681.

I *Bihanget til Beskrifn. öfver Öland,* Ups. 1768. *in 8:o.* p 263 – 270.

4439. Recueil de quelques pieçes concernant l'affaire des Quartiers à Rome. *in oct.* Cologne, P. Marteau (Hollande) 1687. pp. 86.

4440. Relation veritable du succès de la demission que la Reine de Suede fit de son Quartier à Rome, le 30 Avril 1687. *in oct.* Rome, chés Jaques le Sincere (Hollande) 1687. pp. 13.

4441. Suite de la Relation de ce qui s'est passé à Rome, entre le Pape & la Reine de Suede. *in oct.* pp. 8.

Desse tre Skrifter, trykte på et och samma ställe, plåga gemenligen följas åt.

4442. Dissert. de Franchitia Quarteriorum, seu Jure asyli apud Legatos, quam sub præs. J. Upmarck, ad publicum

cum examen defert *Ol.* TOERNE. *in oct.* Upſal. 1706. pp. 130. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Cap. IV. §. III. handlar Författaren om det ſom hände i Rom, ang. Qvarters-friheten. Jämnför *Henr.* BENZELII *Diſſert. de Aſylis*, uti des *Syntagma Diſſertation.* Lips. 1745. *in 4:o.* T. I. p. 456. *ſeq.* och *Ol.* AGRELL *Diſſert. de priſcis per Sueciam aſylis.* Lond. G. 1775. *in 4:o.* p. 31. ſeq.

4443. Lettres de la Reine Chriſtine & d'autres, publiées par M:r COLOMIÉS. *in 12:o.* 1688.

En öfvermåttan ſällſynt Samling: ſe Arckenholtz, *Föret.* p. XI.

4444. Infermità, Morte e Funerale della Real Maeſtà di Chriſtina Alesſandra, Regina di Suezia. *in quarto.* in Roma. 1689.

Omtr. med en Franſöſk Verſion, hos Arckenholtz, *Pieçes Juſtificat.* n. LXXXVIII.

4444. (a.) *Fiorniceto Carini* Lettera della vita, e della morte di Criſtina Reina di Svezia.

Står uti *Lettere memorabili, ſcritte o raccolte dà* Ant. Bulifon, in Napoli 1698. *in 12:o* T. II. p. 238 – 278. och år dat. d. 20. Maji 1689. Innehåller flere oriktigheter, ſom Arckenholtz viſar T. I. p. 3. p. 6. och annorſtädes.

4445. *Ant.* MALAGONELLII In funere Chri-

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Christinæ — Reginæ Oratio: cum Ejusd. ad Carolum XI. Epistola.

Är den VII. af Malagonellii Orationer, Romæ (Lips.) 1697. *in 12:o* p. 131 — 153. Omtr. uti Bulifons näst förut anförde Bref-Samling, T. II. p. 278 — 291. Uti J. C. Lünigs *Orat. Procer. Europ.* T. III. p. 55 — 65. och hos Arckenholtz, ibland *Pieçes Justificat.* n. LXXXV.

4446. Histoire des intrigues galantes de la Reine Christine de Suede. *in 12:o.* Amsterd. 1697.

Å nyo uplagd, med Titul: "Memoires des "intrigues politiques & galantes de la Reine "Christine de Suede & de sa Cour, depuis son "abdication & pendant son sejour à Rome." II. Tomes, Leide 1710. *in 12:o.*

Tvenne skrifter på vers finnas här tillagde; hvaraf den ena är: *L'Art de plaire, à la Serenifs. Reine de Suede, par* Mr. GILBERT, hvilken var Dr. Christinas Secreterare, sedermera Resident i Frankrike. Se mera om honom hos Arckenholtz, *Memoires*, T. I. p. 255. och på flere ställen.

En Engelsk Öfversättning, med Titul: "The "History of the intrigues and galanteries of Chri-"stina, Queen of Sweden, by *Phil.* HOLLING-"WORTH", Lond. Rich. Baldwin, 1697. *in 12:o.* nämner Arckenholtz, i sit Föret. p. V. i Anmärkningen.

Tyska Öfversättningen har fådt följande Titul: "Leben der Schwed. Königin Christina und "ihres

"ihres Hofes, seit sie sich nach Rom begeben, "nebst einigen anmuthigen Stats und Liebes in-"triguen. Von einem ihrer Domestiquen in Frant-"zösischer Sprache zusammengetragen, un anit-"zo — ins Hochteutsche übersetzet." Rom (Leipzig.) 1705. *in 12:o.* 428. sid. Se E. W. Tentzels *Curieus. Bibliothec*, 1705. p. 431.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4447. Het Leven en Bedryf van Christina Koninginne van Sweeden &c. seedert haar geboorte tot op deszelfs dood. Waar in naaukeurig, en na waarheit haar geheele manier van Regeering, Secrete Handelingen, Raadspleegingen, Heldendaaden, Minneryen enz. verhandeld werd. Door een van haar Statsbedienden van tyd tot tyd versamelt, in't Italiaens beschreeven, nu in het Nederduitsch gebragt, met noodige Figuren en Registers verrykt. Den tweeden Druck. *in oct.* Amsterd. by de Wed. von B. Visscher en A. Schonenburg. 1714.

Boken består af 349. sid. utom Föret. och Regist. och lärer första gången vara trykt i Leyden, 1697. *in 8:o.* Arckenholtz, i sit Företal p. V. citerar samma edition som jag äger; men på Titulbladet af hans exemplar skal den bekanta *Gregorio Leti* utgifvas för Författare, hvilket förmodeligen är et Konstgrep af Förläggarene. Uti mit exemplar nämnes denna Mannen på intet ställe; det är ej eller troligt at han sammanskrifvit detta Arbete, som i sig sielf

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

sielf intet annat år, ån en Öfversåtning af de små Fransöska Romaner om Dr. Christina, som långe tilförene hade varit trykte, och dem Författaren sömmat i hop båst han kunnat.

4448. Entretien entre Gustave, Roi de Suede, & sa Fille la Reine Christine. *in 12:o.* Cologne. 1690.

Detta Samtal fås ochså igen i en Bok, med Titul: "Lucien en belle humeur, ou nouvel-"les Conversations des morts." II. Tom. *in 12.* Amst. 1694. T. I. p. 291.

"L'Auteur y fait parade d'un zele indiscret "de Catholicisme, & l'on y peut compter plus "de fautes grossières d'Histoire, qu'il n'y a de "feuilles", säger Arckenholtz, i sit Företal p. VI. i Anmårkningen.

4449. Leben der weltberühmten Königin Christina von Schweden, nach denen geheimesten Intriguen und merckwürdigsten Umstånden, mit möglichstem fleisse entworffen. *in oct.* Leipzig, Thom. Fritsch. 1705. 457. *sidor utom Föret. och Reg.*

E. W. Tentzel, *Cur. Bibliothec*, 1705. p. 428.

Arbetet tilägnas Professoren *Christ.* STIEVE i Breslau, se J. D. Köhlers *Hist. Münzbelust.* T. XVI. p. 357. Et Utdrag med Titul: *Leben der Königin Christine von Schweden,* står uti *Curieuses Bücher und Stats Cabinet*, 51 und

und 52. *Eingang*. Jämför Arckenholtz, Föret. p. V. VI. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4450. Gespräche in dem Reiche derer Todten, zwischen Elisabetha Königin in England, und Christina Königin in Schweden. *in 4:o.* Leipzig, 1719. 1720.

Fassmans Arbete, och IV. *Entrevüen* i den stora Samlingen.

4451. Gespräche im Reiche derer Todten, zwischen der Königin Christina in Schweden, und der Königin Elisabeth in Engelland, darinnen beederseits — merckwürdiges Leben, besondere Thaten und Avantures, aus denen bewehrtesten Urkunden aufrichtig erzehlet werden. I. und II. Entrevue. *in quarto*, Frf. u. Leipz. 1742. 119. sid.

Är af en annan, doch icke bätre, eller tilförläteligare hand, än det näst föregående.

4452. Medaille der Königin Christina aus der Karlsteinischen Suite.

J. H. Lochner, *Saml. merckw. Medail.* 1738. p. 329 — 336.

4453. Ein Italiänischer Medaillon auf die Königin Christinam von Schweden.

Idem, *ibid.* p. 337 — 344. Författaren beskrifver i dessa två Ark korteligen Dr. Christinas Lefverne.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiftoria. Chriftina.

4454. Verglichene Gefchichte der Maria Stuart, Königin von Schotland, und Chriftina Königin von Schweden.

Uti "*Ludv.* HOLBERGS verglichene Gefchich-"te verfchiedener Heldinnen und andrer be-"rühmten Damen, nach dem Beyspiel des Plu-"tarchs; aus dem Dän. ins Deutfche überfetzt." Kopenh. Wenzel 1746. *in 8:o.* II. Th. p. 122 — 267.

4455. Memoires concernant Chriftine, Reine de Suede, pour fervir d'éclairciffement à l'Hiftoire de fon Regne, & principalement de fa vie privée, & aux évenemens de l'Hiftoire de fon tems civile & literaire: fuivis de deux ouvrages de cette favante Princesfe, qui n'ont jamais été imprimés. Le tout fondé fur fes Lettres & recueilli des Hiftoriens & des monumens les plus authentiques, tant manufcrits, qu' imprimés, accompagné de Remarques Hiftoriques, Politiques, Critiques & Literaires; avec des Medailles, & un Appendice de Pieçes Juftificatives ou inftructives. *Et pius eft patriæ facta referre labor.* OVID. Trift. L. II. v. 322. Tome I. II. *in quarto*, Amfterd. & Leipz. chés P. Mortier. 1751.

Författaren, Hesfen-Casfelfka Hofrådet och Bibliothecarien, Herr *Joh.* ARCKENHOLTZ, har teknat fit namn under Företalet.

At

At vidlyftigt beſkrifva detta Werck, lårer vara ſå mycket mindre nødigt, ſom det år i hvars mans hand. De två förſta Tomer recenſeras: *Gôtting. Zeit. von gel. Sach.* 1751. p. 669. *Nova Acta Erudit.* 1753. p. 245. p. 597. *Journal des Sçav.* Juin & Sept. 1752. *Bibl. Raiſonnée*, T. XLVI. p. II. p. 321. Baumgartens *Nachr. von merkw. Büch.* I. St. p. 26. *Nouv. Bibl. German.* T. X. p. 1. p. 304. De öfverſattes ſtraxt på Tyſka, under Förſattarens upſigt, af då varande Page-Hofmåſtaren vid Casſelſka Hofvet *Joh. Fred.* REIFSTEIN, med Titul: "Hiſtoriſche Merckwürdigheiten die Königin "Chriſtina von Schweden betreffend" &c. B. III. C. 3. Sverige. Almånna Hiſtoria Chriſtina.

Dr. Chriſtinas egne Arbeten, ſom Arckenholtz låtit trycka vid ſlutet af II. Tomen, neml. hennes *Maximes & Sentences*, ſamt hennes *Reflexions ſur la vie & les actions du grand Alexandre*, har en onåmnd öfverſat på Engelſka under följande Titul: "The Works of Chriſtina "Queen of Sweden. Containing Maxims and "Sentences, in XII. Centuries, and Reflections "on the Life and Actions of Alexander the "great. Now firſt tranſlated from the Original "French. To which is prefix'd an Account "of her Life, Character and Writings, by the "Translator." London, 1753. *in 12:o.* 20 och 184. ſid. Arckenholtz namn har Öfverſåttaren aldeles förtegat: hans ſå kallade *Account* &c. beſtår af 12, och et dårtil fogat Utdrag af Pater Mannerſchieds Bref (Se n. 4364.) af 8. ſidor.

Memoires concernant Chriſtine Reine

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

de Suede — contenant entre autres un Ouvrage de cette ſavante Princeſſe ſur ſa propre vie; de même qu'une courte narration de ce qui ſ'eſt paſſé depuis la mort de Guſtave Adolph, ſon Pere, jusqu' au tems qu'elle reſigna la Couronne: comme auſſi un Abregé de l'Hiſtoire de ſon propre Regne, compoſé par ſes ordres & accompagné de ſes Remarques; ſes Negociations, ſon Commerce de Lettres, ſes Inſtructions données à ſes Miniſtres depuis l'an 1657. jusqu' à ſa mort &c. Le tout accompagné de remarques. Enfin on y a ajouté quelques autres Traités de la compoſition de la Reine. (Par Mr. *Jean* Arckenholtz.) *Vincet Amor Patriæ* - - - Virgil. Æneid. L. VI. v. 823. Tome III. & IV. *in quarto.* Amſt. & Leipz. chés Jean Schreuder & P. Mortier, le jeune. 1759. 1760.

Bibl. des Sciences & des B. Arts, T. XI. P. II. p. 460. T. XIV. P. I. p. 92.

Desſa två ſidſta Tomer åro icke mindre interesſante ån de två fåregående, och innehålla, ſåſom Supplement, många märkvårdiga ſtycken, hvilka Författaren, icke utan mycken möda och koſtnad, förſkaffat ſig utur Vaticaniſka Bibliotheket, Card. Albanis Bokförråd, och från flere ſtällen.

De åro jämvål på Tyſka öfverſatte af D . . . . Frantz, i Leipzig. Et

Et välgrundat Omdöme om detta Werk, fäller den berömda Prof. Schröckh, vid slutet af det vackra Sammandrag, som han derutur författat: se här nedanföre n. 4468. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4456. Lettre de Mr. le Baron de HOLBERG, qui contient quelques Remarques sur les Memoires concernant la Reine Christine, nouvellement publiés. *in oct.* Leipzig, chés J. C. Mumme, Libraire de Copenhague. 1752. pp. 30.

Är den sidsta, men icke den båsta af Holbergs Skrifter: recenseras mera til Författarens ån Sanningens förmån i *Götting. Anzeig.* 1753. p. 550. hvilken recension ochså låses i J. C. Strodtmans *Neu. Gel. Europa*, V. Th. p. 229.

Om Danska Öfversättningen af Holbergs Bref, se A. F. Büschings *Nachrichten*, I. B. p. 135. *seq.* och p. 361.

4457. Reponse à la Lettre de Mr. le Baron de Holberg, laquelle éclaircit les Remarques qu'il a fait sur les Memoires concernant Christine, Reine de Suede (par Mr. ARCKENHOLTZ.) *in oct.* Cassel, Jeremie Estienne 1753. pp. 36.

Omtr. *Memoires conc. la R. Christ.* T. IV. p. 441 — 457.

På Tyska är detta Swar, öfversat af *Reifstein*, tvenne gånger trykt; först serskilt, Cassel, 1753. *in 8:o.* 56. sid. sedan, tillika med:

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

"*Joh.* ARCKENHOLTZ Versuch einer pragmat. "Historie von Verträgen und Tractaten" &c. *ibid.* 1753. *in 8:o.* Se *Götting. Anzeig.* 1753. p. 584. och Büschings *Nachrichten*, l. c. p. 137.

4458. Memoires & Reflexions sur Christine, Reine de Suede, par Mr. d' ALEMBERT.

Uti samma Författares *Melanges de Litterature, d'Histoire & de Philosophie*, T. II. p. 225 — 296. Amst. 1760. *in 12:o.* 4. Voll. hvilken Bok första gången af trycket utkom i Paris, fastän på Titulbladet står Berlin, 1753. *in 12:o.* 2. Voll. *Journ. des Sçav.* Mars 1753. *Götting. Anzeig.* 1753. p. 380.

4459. Lettre du Comte Fl** à Mr. Arckenholtz, Auteur des Memoires pour servir à l'Histoire de Christine, Reine de Suede.

Uti *L'Epilogueur moderne, hist. galant & moral, du* 28. Juin 1753. (T. X. n. IX. p. 65.) Omtr. *Mem. conc. la R. Christ.* T. IV. p. 457 — 459. Författaren, den af flere politiska skrifter bekanta *Jean Rousset*, råder Arckenholtz, at med förakt och stiliatigande anse de Omdömen som Holberg, d'Alembert och Voltaire fält om hans Arbete. Hvad denna sednare i synnerhet haft at påminna, kan läsas i Företalet framför des Arbeten, tryckta i Dresden, 1752. *in 8:o.* 6. Voll.

4460. Lettre à Mr. G.*** à l'occasion

ſion des Reflexions & des Anecdotes, ſur Christine Reine de Suede, par Mr. d'Alembert, Membre de l'Acad. des Sciences de Paris, où l'on expoſe, combien il eſt à craindre pour les interêts de la verité, ſi les prejugés des certains Ecrivains modernes, & les modeles qu'ils ont donné pour écrire l'Hiſtoire, ont la vogue & ſont ſuivis: accompagnée de quelques Remarques ſur le fameux ouvrage de l'Encyclopedie, dont le même Mr. d'Alembert eſt Directeur; & d'éclairciſſemens ſur ce qu'il a avancé dans ſes Anecdotes de Chriſtine. (Par. Mr. Arckenholtz.) *in oct.* Casſel, Jeremie Eſtienne. 1754. pp. 48. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

Omtr. *Mem. conc. la R. Chriſt.* T. IV. p. 460 — 482.

Brefvet, underteknat i Casſel, d. 21. Martii 1754. är ſtält til Prof. Jo. Matth. Geſner, i Göttingen: d'Alembert, Voltaire, med flere dylike nymodiſke Hiſtorieſcribenter, affärdas efter förtienſt. *Götting. Anzeig.* 1754. p. 353.

4461. Lettres choiſies de Chriſtine, Reine de Suede, à Des-Cartes, Gasſendi, Grotius, Paſcal, Bayle, au Prince de Condé, au Duc d'Orleans, Regent, à Louis XIV. &c. avec la mort tragique de Mr. Monaldeſchi, ſon Grand-Ecuyer, par

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Mr. L.*** *La verité n'offenſe point le Sage.* A Villefranche chés Hardi Filocrate, Imprimeur, & ſe trouvent à Paris, chés Humblat. 1759. *in 12:o.* 1, 2. Part. I. Vol. pp. 183. 200.

"On ne ſauroit guere pouſſer l'ignorance & "l'infidelité plus loin, que l'a fait l'Editeur de "ces Lettres (le Sr. Lacombe, d'Avignon.) Il "a tout puiſé dans le grand ouvrage de Mr. "Arckenholtz; mais il y a fait tant d'altera-"tions & de falſifications, qu'on ne peut lire "ſans indignation le detail qu'en fourniſſent les "*Mem. de Trevoux* du mois d'Aout 1760. e-"dit. d'Amſt. p. 164. & ſviv." Formey, *Anal. Typogr. pour l'Allemagne*, Janv. 1761. p. 25.

Öfver deſſe Bref, ſom 1760. fådt nyt Titulblad, har Hofr. Arckenholtz författat Anmärkningar, dem jag ſedt i handſkrift, och hvaruti alla de ſtällen utſättas ſom La Combe diktat, eller förfalſkat.

4462. Lettres ſecretes de Chriſtine, Reine de Suede, aux perſonnes illuſtres de ſon ſiecle. A Geneve, chés les Freres Cramer, & ſe trouve à Paris, chés Desſain junior. 1762. *in 12:o.*

"Ces Lettres qu'on nous annonce comme e-"tant de la fameuſe Reine de Suede, ont été "publieés par Mr. Lacombe (*d'Avignon*) edi-"teur des Lettres de cette Princeſſe, imprimées "en 1760 (1759.) *in 12:o.* 2. Voll. lesquelles "ont

"ont été bien reçües du public, & se trouvent "chés Brocas & Humblat. En lisant ces Lettres "secretes, on a de la peine à les croire de "Christine. Il nous semble, qu'il faut s'en "tenir plûtôt aux deux Volumes que nous ve- "nous d'indiquer, où cette Reine conserve mieux "son caractere, & s'avilit moins." *Annales Typographiques*, Oct. 1762. Paris, *in 8:o.* p. 348. Om Journalisten gifvit sig mödan, med originalerne hos Arckenholtz jämnföra Lacombes Samlingar, hade han funnit, at denna Utgifvaren intet mindre förfalskat Brefven i den förra, än i den sednare Samlingen. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

4463. Drotning Christinas Arbeten och Mårkvådigheter, utgifne på Fransyska af Herr *Joh.* ARCKENHOLTZ, på Svenska öfversatte, kortare sammandragne och med Tilökningar försedde af *Carl Christoffer* GJÖRWELL. I. och II.* Delen. *in quarto*, Stockh. Nyström och Stolpe. 1760. 188. och 96 sid.

Lårda Tidn. 1760. n. 70. 1761. n. 43.

Innehåller, utom en liten början til Dr. Christinas Historia, af henne sielf författad, jemte et annat påbegynt Utkast, allenast vissa stycken och Bref, som uplysa hennes Historia til och med år 1653. Tilökningarne förekomma i andra Delen: de bestå i Bref från K. Carl Gustaf til Dr. Christina, rörande den förras Frieri til den sednare.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiſtoria. Chriſtina.

4463. (a.) MSC. Supplement til Dr. Chriſtinas Memoirer, för åren 1681 — 1687. utur originale Bref och Handlingar ſammandraget, af C. G. W. *in fol.* 267. ſid.

De originale Bref och Handlingar, ſom jag vid detta Supplements författandet nytjat, åro mig benägit meddelte af Öfverſten och Riddaren af K. Sverds-Orden, Wälb. Herr A. H. Ulfklou på Biörnö, i Calmare Län. De åro til ſtörre delen ſkrefne til Gen. Gouverneuren Johan Paulin Olivecrantz, och angå i allmänhet Styrelſen af Drotningens Underhålls-Länder, Hennes Underhandlingar vid Kongl. Svenſka Hofvet, Råttegångs-tviſter med några particuliere perſoner m. m. De innehålla åtſkilliga märkvärdiga Omſtändigheter, om hvilka Hofr. Arckenholtz dels ingen kundſkap ågt, dels af honom, i briſt af Handlingar, icke kunnat fullkomligen utredas.

4464. Hiſtoire de Chriſtine, Reine de Suede. Par Mr. Lacombe, Avocat. A Stockholm & ſe trouve à Paris &c. 1762. *in 12:o.* 388. *ſid. utom Föret. 11. ſid.*

Mem. de Trevoux, 1762. Mai, Vol. I. p. 255. År egenteligen et Utdrag af Hofr. Arckenholtz ſtora och vidlyftiga Werck, doch ſå at åtſkillige Chronologiſke fel och andra oriktigheter komma at ſättas på Abbreviatorens enſkilta Råkning.

Denna Lacombe, Advocat, och känd af åtſkillige Hiſtoriſka och andra Skrifter, bör ej för-

förbytas med den Lacombe, som låtit trycka de nyss förut anförde Bref-Samlingar; hvadan den förra, vid slutet af sit Företal, funnit sig föranlåten göra följande påminnelse. "Je dois "encore avertir, que l'on trouvera des differen- "ces essentielles entre les Lettres originales de "Christine, citées ou rapportées dans cette Hi- "stoire, & les pretendues Lettres de cette Rei- "ne, que Mr. Lacombe d'Avignon a publiées "en 1759. Je prie le Lecteur de distinguer "mon ouvrage de celui de cet Editeur, n'y "ayant de conformité entre nous, que la res- "semblance des noms." B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

Trenne Öfversättningar af Lacombes Historia om Dr. Christina har jag mig bekante. En *Tysk*, trykt i Leipz. hos Weidemans Arfvingar och Reich, 1762 *in 8:o. Gött. Anzeig.* 1763. pag. 537.

En *Swensk*: "Dr Christinas Historia, på Fran- "syska författad af Herr LACOMBE, och nu på "Svenska öfversat, jemte nödiga Anmårkningar." Stockh. 1765. *in 4:o.* 244. sid. tvenne Företal samt Registr. oberåknade. *Götting. Anzeig.* 1765. p. 899. *Swenska Magaz.* Aug. 1766. p. 610. Öfversättaren år Nótarien *Erik Ekholm.* Anmårkningarne har Hofr. Arckenholtz meddelat honom: de angå några ställen, hvarest antingen det Fransyska Interesset dragit Lacombe på sned, eller han af inbillning at veta mer ån originalet omrört, lagt hår och dår något til, som icke finnes åga grund. Utom dess har man i Swenska Öfversättningen med flit utelåmnat några af de första bladen, eller Ingången til denna Historia, handlande om Swerige i gemen och

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia. Christina.

och des forna Regenter, aldenstund dessa blad äro upfylde med många oriktigheter, som altför mycket skulle hafva stött en Swensk Läsare, hvilken om de tiders Historia är bätre underrättad.

En *Engelsk* Öfverlätning, med Titul: "The "History of Christina, Queen of Sweeden, from "the French of M. LACOMBE", Lond. 1766. *in 12:o.* recenseras *Critical Review*, Febr. 1766. p. 115. och *Monthly Review*, May 1766. p. 397. Den förra af dessa Journalister fäller om Dr. Christina intet mindre än om Kon. Carl XII. ett ganska oblidt Omdöme.

4465. Portrait de la Reine Christine.

Uti *Mercure de France*, Mai 1752. p. 81 — 85. Omtr. *Mem. conc. la R. Chrift.* T. IV. p. 439 — 441. Det är dat. Berlin, d. 3. Mart. 1752. och underteknat F. G. de B.***

4466. Drotning Christinas Caracter.

Se Gjörwells *Stockh. Hift. Bibl.* I. St. p. 32 — 36. Hofr. Arckenholtz hade åtskilligt därvid at påminna, *Memoires* T. IV. p. 169. i Anmärkn. Gjörwells Swar derpå står i *Sw. Mercurius* Aug. 1760. p. 103 — 105 och et Bref i samma ämne läses uti *Mem. sur la Literat. du Nord*, Nov. & Dec. 1760. p. 100. jemte en Fransösk Öfversätning af sielfva Afhandlingen, som gifvit anledning til detta penne-krig. På Tyska är denna Afhandling inrykt i de så kallade *Pommersch-Rügianische Intelligenzen*, 1755. n. 38.

En

En Berättelse om de Stridskrifter som utkommit ang. *Memoires de Christine*, har Hofr. Arekenholtz sielf upsat; tr. åt den uti *Åbo Tidn.* 1778. n. 2. följ. B. III. C. 3. Sveriges Almänna Historia Christina.

4467. C. R. HAUSEN, Leben und Charakter der Königin von Schweden, Christina.

Uti Fr. Eberh. Boysens *Allgem. Histor. Magazin*, II. St. n. 4. Halle 1767. *in 8:o.*

Carl Renatus Hausen, känd af flere större och mindre historiske Skrifter, hvilka likvål icke alla vunnit Allmänhetens bifall, var Professor i Halle.

4468. Leben der Königin von Schweden, Christina: von *Joh. Matth.* SCHRÖCKH, Prof. zu Wittenberg.

Uti denna Författares *Allgemeine Biographie*, II. Th. Berlin, 1769. 8. p. 171 — 284. går til Drotningens Abdication: Fortsättningen står, *ibid.* III. Th. p. 1 — 208.

"Der Verfasser redet hier die freymüthige "Sprache der wahrheit, und theilt unpartheyisch "beydes Lob und Tadel aus. Er schildert sei-"ne Heldin so wie sie würklich ist, und wie "sie sich oft selbst geschildert hat." *Neue Crit. Nachr.* V. B. p. 71. Jämnför *Gött. Anzeig.* 1770. p. 1153. *Betracht. über die neuesten histor. Schriften*, II. Th. 2. Abschn. p. 254.

B. III. C. 3. Sveriges Almänna Hiftoria. Chriftina.

4469. Verzeichniſs der Medaillen der Kónigin Chriftine in Schweden.

J. D. Kóhler, *Hift. Münzbeluft.* 1749. p. 373 — 376. p. 383. 384. en ofulkomlig Förtekning.

4470. Lifte des Medailles frapées durant le regne & la vie de la Reine Chriftine.

Arckenholtz, *Mem. conc. la R. Chrift.* T. II. p. 330 — 348. Denna Förtekning har Canc. Rådet BERCH upfat, och år aldeles fulftändig.

Om Stämplarne til Drotn. Medailler, fom ännu åro i behåld i Rom, och dårftådes ftodo tilköps, fe Björnftåhls *Bref* til Canc. R. Berch, uti des *Refa*, D. I. p. 535. följ.

Regifter *)

Ca-

*) Detta Regifter är egenteligen et Nominal-Regifter, få vida gjörligt varit; men hvareft antigen Författares, Granfkares eller Utgifvares Namn aldeles faknas, har Titeln måft uptagas, hvilka Artiklar åter utgjöra Real-Regiftret: begge äro dock förbundne til et Regifter: Ziffran betyder här ej Sidan, utan Artikelns Numer, hvari, eller hvarunder Namnet eller Skriften bör fökas. Med et fådant Regifter, fom detta, förfes hvar Del; men hela Verket åtföljer icke defto mindre til flut et General-Regifter.

Schmidt,

RÄTTELSER.

Sid. 33. r. 6. läs: DEUTSCHEN -

— 63. r. 4. ifrån slut. läs: Lentzen.

— 198. r. 7. läs: perscripta.